

REFORMÁTUS HITTAN

HELYI TANTERV

9-13. ÉVFOLYAM

2019

A tantárgy órakerete: (36, ill. 32 oktatási hét)

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret (alapmodulok)</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret (kiegészítő modulokkal)</i>
9.	2	72	41	31
10.	2	72	47	25
11.	2	72	48	24
12.	2	64	43	21

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- Evangélikus gimnázium esetében a tanulók kötelező módon tanulnak felekezetük szerinti hit- és erkölcsant. Minden tanuló a szülő nyilatkozata alapján vesz részt a református hit- és erkölcsant hittan csoportban.
- A hit- és erkölcsant órák része a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, ill. a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése. Ennek érdekében egyes tanévekben, az egyes tanegységek során bevonásra kerülnek a helyi gyülekezet szolgálattevői (lelkipásztor, presbiter, ifjúsági csoport vezetője stb.).
- Ugyancsak a gyülekezeti lét megismerése érdekében, egyes tanéveknek része a tanulóknak a helyi gyülekezetben, vagy más - környékbeli- gyülekezetben történő látogatása, istentiszteleti részvétele. Ezek az ajánlott, tanórán kívüli projektekhez tartoznak.
- A 12. évfolyamon az érettségi időpontja miatt rövidebb a tanév, így ott 72 óra helyett 64 tanóra tervezése történik.
- Az MRE hit- és erkölcsant kerettanterve a középiskolai korosztály számára moduláris tervezéssel dolgozik. Ez a református egyházköztség gyakorlatában azt jelenti, hogy az alapmodulok helye (melyik évfolyamon melyiket tanulják) a helyi pedagógiai programban rögzített a képzés során.
- A kiegészítő modulok cseréje nem igényli az MRE katechetikai törvénye (2007. évi II. törvény) 2. § (5) bekezdésében előírt támogató szakvélemény kérelmezését.
- Az alapmodulok évfolyamok közötti átrendezése esetén, vagy helyi modul kialakítása esetén az MRE katechetikai törvénye (2007. évi II. törvény) 2. § (5) bekezdésében előírt támogató szakvéleményt újra kérelmezni kell.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. 244/2012.11.16. határozata szerint elfogadott kerettanterv.

Megjegyzés:

- A helyi tanterv a 2011. évi CXCV tv. 32. § (1) bek. d) pontja és az MRE 2007. évi 2. tv. 2. § (3) - (5) bek. alapján készült.

2. A helyi tanterv áttekintő oldala

1. táblázat

Alapmodulok helye 9-12. évfolyamon

Alapmodulok rendezési elve: az 1998 óta használt középiskolai tematika alapján

(Az óraszámok egész évre tervezett órákat jelentenek.)

9. évfolyam			10. évfolyam			11. évfolyam			12. évfolyam		
Alapmodul	kerettantervi minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák	Alapmodul	kerettantervi minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák	Alapmodul	kerettantervi minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák	Alapmodul	kerettantervi minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák
Kohéziós	15	3	Bibliaismeret-Újszövetség	20	2	Egyetemes egyháztört.	16	6	Hittani alapkérdések (Dogmatika)	15	6
Bibliaismeret-Ószövetség	18	5	Egyház- és vallásismeret	17	8	Magyar egyháztört.	13	11	Etikai alapkérdések	15	7
Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		41	Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		47	Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		46	Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		43
Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		31	Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		25	Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		26	Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		21

3. Tantárgyi bevezető

A hit- és erkölcstan tantárgy célrendszere és feladatai

Fő célja: Isten szeretetének, Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának közvetítése a fiatalok számára (tanítvánnyá tétel), és a tanítványi lét megélésének a segítése (Jézus Krisztus missziói parancsa, Mt 28,18-20 alapján).

Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a hit a Szentháromság Isten ajándéka az ember számára. A hit- és erkölcstan órán hitet nem adhat sem az iskola, sem a hitoktató, viszont támogathatja és segítheti annak kialakulását és fejlődését. Iskolánk célja, hogy a hit- és erkölcstan órák formálják a személyiséget, hitet ébresszenek és a hit megélésének pozitív és vonzó élményét adják a tanulók számára.

A fő cél kibontása többretű, a tanulói személyiség egészét figyelembe vevő célrendszer alapján történik, melynek a kognitív szint mellett része az affektív és a pragmatikus nevelés is.

KOGNITÍV CÉLOK	ÉRZELMI NEVELÉS	CSELEKEDTETÉS
Alapvető ismeretek átadása a Szentháromság Istenről, Isten és az ember szeretetkapcsolatáról	A bizalom és a szeretet tapasztalati élménye	Az Istennel való kapcsolat gyakorlati elemei (imádság, bibliaolvasás, hétköznapi élet)
Jézus Krisztus váltásmunkájának megismertetése	Az adás és elfogadás érzelmi hátterének megtapasztalása	Az adás és elfogadás keresztyén gyakorlata és következményei
A tanítványi lét és kegyességi élet elemei (imádság, bibliaolvasás, istentisztelet)	Az elköteleződés és a felelősségvállalás élményvilága	Életkorhoz és élethelyzetekhez kapcsolódó döntések meghozatalának lehetőségei és korosztályhoz alkalmazkodó diakóniai tevékenység
A Szentírás kortörténeti háttere	A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	A Szentírás mindennapi használatának módjai
Az egyház története, jelene és szokásrendszerei	A régi korok tiszteletének élményvilága; a személyes meggyőződés felvállalásának és bátorságának a megtapasztalása	Hagyománytisztelet; Hitvallási helyzetek felismerése
Református alapfogalmak, alapelvek és a református egyházközségek alapvető sajátosságai	A közösségi lét érzelmi háttere	Az Isten népéhez való tartozás vállalása és gyakorlása
Az élhető és egészséges család modelljei	A családhoz tartozás érzelmi háttere és tudatosítása	A családi szerepek és helyzetek tudatos megélése
Keresztyén megküzdési stratégiák	A konfliktusok indulati világa	Konfliktuskezelési stratégiák
Nemzeti értékeink	Hazaszeretetre nevelés	Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete, az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése

Alapelvek

Célkitűzésében, gondolatrendszerében a helyi tanterv kiindulópontjának tekinti:

- Isten Igéjét, a Szentírást, mint a keresztyén ember életének vezérfonalát;
- Az MRE hitvallási iratait (Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás);
- Az MRE középtávú nevelési-oktatási tervét;
- Az MRE hitéleti szokásrendszereinek gyakorlatait.

A tantárgy sajátossága, hogy szellemiségét Isten Igéje, a Szentírás határozza meg. Éppen ezért a hit- és erkölcsstanok egyszerre vannak tantárgy pedagógiai (valláspedagógiai) alapelvei és a tartalmát meghatározó biblikus alapelvei.

Valláspedagógiai alapelvek:

- A tanulói komplex személyiség fejlesztése, melynek része a kognitív, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása által.
- A hit- és erkölcsstanórák fontos feladata és lehetősége a tanulói személyiség formálása, hit ébresztése, valamint a hit megélésének vonzó és pozitív felmutatása.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus és vélhető életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Ennek megfelelően nem törekszik minden bibliai történet megtanítására. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoporthoz egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
- Módszertanában javasolt a korosztályszerű és változatos pedagógiai módszerek és igényes taneszközök használata.
- Az aktív, cselekvő hit megélésére való buzdítás a diákok különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartjuk a keresztyén nevelés három alappillért (keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola), de számolunk azzal a szociológiai sajátossággal, hogy a tanulók egy része nem hitben élő családban nő fel, ill. nincsenek rendszeres gyülekezeti kapcsolódásai. Ennek ellensúlyozására fontosnak tartjuk a gyülekezetről és a hitéleti szokásrendszerről alapvető ismeretek átadását, ill. azok beépülését.

Biblikus alapelvek:

- A Szentháromság Isten Jézus Krisztusban kegyelméből magához hívja a Tőle eltávolodott bűnös embert.
- A bűnös ember Isten Szentlelkének megszólítása és hit által hallhatja meg, értheti meg Isten szavát, élheti meg Isten neki adott kegyelmét.
- A Szentírás Isten Igéje és a keresztyén ember életének vezérfonala.
- Jézus Krisztus tanítványságra hívja napjaink emberét is. A tanítványi lét megélése az egész életútra érvényes és igaz.
- A tanítvány szeretetkapcsolatban él Istennel, Aki személyesen elhívta őt. Életvitelében Krisztust követi és kijelölt feladatát teljesíti a világban.
- A tanítványok közössége a keresztyén egyház, hitük együttes megélésének legfontosabb területe a gyülekezet.

Struktúra:

A tanterv felépítése során a moduláris tananyag rendezési elvét követi, annak szabályai szerint épül fel. Ennek megfelelően a tanterv dinamikus és önfejlesztő programcsomag, ahol minden modul alapstruktúrája ugyanaz, bár felhasználási szintje szerint három típusba sorolható:

- alapmodul,
- kiegészítő modul,
- helyi modul.

Az egyes modulok tematikus egységek, ahol a tananyagok a téma belső, logikai vonala alapján kapcsolódnak egymáshoz. Az egyes modulok éves szintű tervezése, összeválogatása az adott csoport sajátosságait, lehetőségeit és igényeit figyelembe véve a hit- és erkölcsstanok feladata és lehetősége, a már meglévő modulok alapján. 3 típusú modullal dolgozik a hit- és erkölcsstan.

Az alapmodul: a választott téma / érintett diszciplína pedagógiai szempontból felépített áttekintését is adja. Olyan alapegységeket tartalmaz, melyek segítségével garantálható, hogy a vizsgázó képes megfelelni a középszintű érettségi vizsga követelményeinek. A cél tehát ezeknél az, hogy minden egyházi középfokú oktatási intézmény számára a hittan középfokú érettségi minimumát megadják. Az

alapmodulok elvégzése az adott képzési ciklus során kötelező. Ezeknek az előzetes tervezése és helyének rögzítése található a helyi tantervben.

A kiegészítő modul: önállóan létező tematikai egységeket tartalmaz. Ezeket a vallásnár a teljes képzés időszakára vonatkozóan a helyi tervezés során maga válogatja össze (az RPI által kidolgozott és a Magyarországi Református Egyház illetékes fórumai által jóváhagyott tanegységek közül) a helyi lehetőségeknek és igényeknek megfelelően, a tanulócsoporthoz sajátosságainak ismeretében. Ezeknél a moduloknál cél az, hogy egy-egy területen alaposabban elmélyülhessenek a diákok. A lehetőségekhez mérten, ezekhez tanórán kívüli programokat is kapcsolhat, ahol lehetőség nyílik együttműködésre az MRE egyházközseivel, szervezeteivel és programjaival.

Az alapmodulok helye jelen helyi tantervben rögzített a 4 év során, melyekhez minden év január 31-ig elkészíti a hit- és erkölcsstan oktató a következő tanévre tervezett kiegészítő modulok tervezését. 9-11. évfolyamokon minden tanévre 4 modul tervezhető be, 12. évfolyamon az éves elvégezhető modulok száma 3.

A kiegészítő modulok választásának szempontjai a következők:

- A kiegészítő modulok témái, valamint a tanulásához szükséges készségek illeszkednek az adott korosztály tipikus- és helyben megismert korosztályi sajátosságaihoz.
- A kiegészítő modulok koherensek az adott évben tanult alapmodulokkal. Ezeket kiegészítik és segítik a tanuló adott területen történő további elmélyülését.
- Olyan témákat tartalmaznak, melyek az adott évfolyam számára segítik a keresztyén értékrend elsajátítását.

NAT kompetenciákhoz, fejlesztési területekhez való kapcsolódás

A hit- és erkölcsstan tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjon. Ezen belül különösen kiemelt szerepet kapnak a következő fejlesztési területekhez való kapcsolódások:

- *Erkölcsei nevelés.* A hit- és erkölcsstan része az erkölcsi nevelés is. Ez abban jelenik meg, hogy a fejlesztési célok között megjelenik a tanuló erkölcsi ítélőképességének fejlesztése, valamint az egyes bibliai történetekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás is. A hit- és erkölcsstan tantárgy erkölcsi nevelésének célja a keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására.
- *Nemzeti öntudatra nevelés. Állampolgárságra, demokráciára nevelés.* A hit- és erkölcsstan fejlesztési céljai között jelen van az arra való rámutatás, hogy hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk. Szintén a fejlesztési célok része a szabályok és törvények tiszteletére nevelés, valamint nemzeti értékeink és ünnepeink tisztelete és az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése.
- *Önismeret és társas kultúra fejlesztése. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.* Minden bibliai történeteknek van vonatkozása a társas kapcsolatok és az önismeret vonatkozásában. Ezek megvilágításaként a történetekhez kapcsolódóan olyan témák jelennek meg, melyek segítik a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empatikus és egymást segítő megélésére.
- *Családi életre nevelés.* A bibliai történetek egy része családi élethelyzeteket tartalmaz. Ezek segítségével, valamint a tanulók életvalóságának felidézése révén cél az élhető és egészséges család modelljeinek megismertetése; a családhoz tartozás érzelmi hátterének tudatosítása és a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy családi szerepeit és helyzeteket tudatosan élje meg.
- *Testi és lelki egészségre nevelés.* A hit- és erkölcsstan tantárgy folyamatos fejlesztési célja annak a látásmódnak a fejlesztése, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.

- *Fenntarthatóság, környezettudatosság.* Isten az ember feladatává tette azt, hogy a teremtett világot őrizze és gondozza. A fejlesztés célja ennek a felismertetése a tanulókkal és hozzásegítésük ahhoz, hogy ezt a feladatukat korosztályi szinten betöltsék.
- *Médiatudatosságra nevelés.* Egyes témák kapcsán a megelőző ismeretek része a média által közvetített szemléletmód és ismeretek. Ezek felidézésével lehetőség adódik a tanulók médiatudatosságának segítésére.

4. Tantárgyi tartalom, az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

9. évfolyam

Alapmodulok összes óraszám: 41 óra

Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám: 31 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Tematikai egység: Kohéziós modul, alapmodul Cím: „Mindnyájan egyek legyenek” – Bevezetés a keresztyén gyülekezetek világába		Órakeret: 16 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés	
Előzetes tudás <ul style="list-style-type: none"> • Tapasztalati élmények, információk és háttérismeretek a gyülekezeti életről, az MRE szokásrendjéről és az egyházi szóhasználatról. • Tapasztalati élmények a Szentírás használatáról. 			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai <ul style="list-style-type: none"> • A legfontosabb kegyességi és liturgiai szövegek megismerésével megalapozni a református hit- és erkölcsstan tanulásának egységes alapjait. • Jelenség szinten ismertetni a keresztyén vallásgyakorlás kiemelt mozzanatait. • A hit és az Istennel való találkozás mindennapi lehetőségének tudatosítása. • A bibliai és egyházi szövegeken keresztül a tanulók helyes emberképének orientálása. • A közösség felelősségteljes kialakítására és megélésére való nevelés. • Lelki egészségre nevelés. • Az adott témához/bibliai szövegekhez kapcsolódva, a memoriterek által is segíteni a tanulók anyanyelvi kommunikációjának fejlődését. • Tájékozódás a Bibliában és az énekeskönyvben. • Az istentiszteleteken, áhítatokon, hitéleti alkalmakon való részvétel értelmi és érzelmi erősítésével, az „otthon vagyok a gyülekezetben” érzésének, a hit és a hitvalló élet iránti elkötelezettségnek alapozása. 			
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)		Fejlesztési követelmények	
Ismeretek <ul style="list-style-type: none"> • Az Úri imádság, az apostoli Hitvallás és a Tíz Ige (Tízparancsolat) memoriter szövegű ismerete. • A szerzetési igék tartalmi ismerete. • Tájékozottság e szövegek liturgiai szerepéről. • Bevezető ismeretek arról, mi teszi közösséggé a gyülekezetet. • Tájékozódás a Szentírásban, az énekeskönyvben – a rövidítések 		Bevezetés	Néhány tanuló beszámolója a gyülekezetéről.
		Életünk összefoglalása: Az imádság. A Miatyánk	Csoportmunka: pl. szükségletek felmérése (szükségletlista) Megbeszélés: A Miatyánk kéréseinek elemzése: miért fontos? Az imádkozás, mint élethelyzet. A Miatyánk memoriter felmondása egyéni, páros, csoportos helyzetekben.
		Kapcsolódási pontok Modul által preferált érettségi témakörök A kohéziós modul egyetlen érettségi témakört sem fejt ki teljes mértékben. Az alábbi témakörök kifejtését különösen erősen megalapozza: <ul style="list-style-type: none"> • Egyetemes hitvallások, • Református istentisztelet és kegyesség. 	

<p>feloldása, a tartalomjegyzékek, a fejezetszámozások, illetve az énekeskönyvi számozások szerint.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeretek más énekgyűjteményekről (pl. helyi énekválogatás, ifjúsági énekeskönyv). • Az imádság, az etika, a hitvallás, a sákramentumok és az istentisztelet témákról szóló református felfogás megalapozása, előkészítése. • Alapvető ismeretek a Magyarországi Református Egyházzól és szolgálatáról. • Háttérismeretek átadása <ul style="list-style-type: none"> o az imádság szerkezetéről, kéréseink tartalmáról, az imádságról, mint párbeszédéről; o a hitvallási helyzetről, hitünk alapigazságairól; o a Tízparancsolat betartásáról, mint Istennel való közösségünk érezhető jegyeiről; o a törvény Krisztusban és Krisztus által adott összefoglalása; o a keresztyén közösségbe való betago-lódás és közösségvállalás látható szertartási elemei; o Isten kijelentése: a kijelentett, a hirdetett és a látható Ige fogalmának megalapozása; o a mindennapi bibliaolvasás, mint különleges református örökségünk; o Teológiai szakkifejezések használatának előkészítése: gondviselés, megváltás, hit, kegyelem, Szentírás, törvény, evangélium, bűnbocsánat, anyaszentegyház, gyülekezet, keresztség, úrvacsora, zsoltár, dicséret; o A felekezetek közötti kapcsolattartás lehetőségeiről és nehézségeiről. <p>Pragmatikus fejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tájékozódás a Szentírásban és az énekeskönyvben. 	<p>Cselekedeteink összefoglalása: A Tíz Ige</p>	<p>A Tízparancsolat és a Tíz Ige kifejezések rövid értelmezése. A szükségletlista és a Tízparancsolat összevetése. Montázkészítés a Tízparancsolat megsértéseiről. A Tízparancsolat megkeresése a Szentírásban. Az egyszerűsített szöveg memoriter felmondása egyéni, páros, csoportos helyzetekben. Vázlat a Tízparancsolat struktúrájáról.</p>		
	<p>Hitünk összefoglalása: az Apostoli Hitvallás</p>	<p>Képzőművészeti alkotások elemzése vagy ppt készítése Jézus életéről a Hitvallás illusztrálására. Rövid bemutatás Máriáról és Pilátusról. Adatgyűjtés, példatár és poszter készítés az egyház szolgálatáról.</p>		
	<p>A sákramentumok: keresztség és úrvacsora</p>	<p>Megbeszélés: a víz mint szimbólum. A keresztelés és az úrvacsora liturgiájának és gyakorlatának összevetése a szereztetési igékkel. Megbeszélés / vita: Ki részesülhet a sákramentumokban? Opció: A szereztetési igék memorizálása.</p>		
	<p>Bibliával a kezemben</p>	<p>A Miatyánk megkeresése a Bibliában. Bibliai könyvek sorrendje, a Biblia szerkezete, a Biblia, mint könyv részei és függelékei. Bibliai helyek keresése és kódolása. Keresés számítógépes bibliai szövegekben. Biblia-olvasó napló készítése. Opció: a Bibliai könyvek sorrendjéről szóló memoriter.</p>		
<p>Énekeskönyvvel a kezemben</p>	<p>Az énekeskönyv szerkezete, függelékei. Más énekgyűjtemények bemutatása. Egyes énekek keresése szám, kezdősor alapján.</p>			

<ul style="list-style-type: none"> • Részvétel legalább négy istentiszteleten, (köztük lehetőleg egy sakramentális alkalmon), liturgiai és teológiai megfigyelések rögzítése. • Legalább egy héten át mindennapi bibliaolvasás, és rövid feljegyzések készítése erről (olvasott szakaszok, körülmények, gondolatok, élmények). • A Miatyánk, a Hitvallás illetve a Tíz Ige szerkezetét és tartalmát feltáró vázlat vagy poszter készítése. • A Miatyánk, a Hitvallás illetve a Tíz Ige tartalmának jelenléte a mindennapjaink világában: kihívások, bizonyágtételek. <p>o A témák megvitatása során lehetőség adódik szituációk, események, élethelyzetek hit oldaláról való megközelítésére és az ehhez kapcsolódó szerepek, élethelyzetek elképzelt, szituatív megelevenítésére és közös átgondolására.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Közös terminológia fejlesztése a memoriterek értelmezése által. • Absztrakt gondolkodásmód, logikai készség és az összefüggések meglátására való képesség fejlesztése az adott témákon keresztül. • Isten gondviselésének fölfedezése a Miatyánk kéréseinek, a Tíz Ige és a sákramentumok közösségmegtartó erejének elemzése segítségével. • A korábbi egyházélmények, egyházi kapcsolatok tudatosítása, helyretétele, rendezése, erősítése. <p>Belső motiváció</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egy olyan szemléletmód elsajátításának segítése, melyben a tanuló erősödik az Istennel való élő kapcsolat erősítésének szükségességében, egyre jobban megéli ennek áldásait. • A egyéni kegyesség és a hitéleti 	Istentiszteleten	Egyházsociológiai tapasztalatszerzés, tartalmi emlékeztető készítése az igehirdetésről, cikk, élménybeszámoló az istentiszteletről. Megbeszélés: hogyan válik közösséggé a gyülekezet?	
	Áhítaton <i>(kiegészítés)</i>	az áhítat, az imádkozás, a fohász összevetése. Az áhítat és az istentisztelet többszemponútú összehasonlítása.	
	A szeretet himnusza vagy a boldogmondások <i>(kiegészítés)</i>	Beszélgetés a szeretetről / boldogságról: kinek mit jelent. A szeretet/ boldogság jellemzőinek kigyűjtése. Opció: A szeretet himnuszának vagy egy részének / a boldogmondásoknak memoriter ismerete.	
	Összefoglalás - számonkérés	Néhány hitéleti forma bemutatása (pl. A marsi riporter interjúja: miért jártok templomba?). A memoriterek változatos formában történő számonkérése. Bibliai helyek visszakeresése. Alapfogalmak értelmező jellegű használata. Krisztus élete a Hitvallás fényében.	

<p>részvétel legyen természetes része a református iskola diákjai életének.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erősíteni a gyülekezet-tudatot, a keresztyén közösség egymást megerősítő hasznosságát. • Hozzásegíteni a tanulókat ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék és megélik a mindennapokban. 			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>		<p>Miatyánk, Tízparancsolat, Apostoli hitvallás, keresztség, úrvacsora, szereztetési igék, Biblia, könyv, fejezet, vers, zsoltár, dicséret, rövidítések a Bibliában, istentisztelet, áhítat, bibliaolvasó-napló, memoriter</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Az Úri imádság szöveghű ismerete (Új fordítás szerint). • A Tízparancsolat egyszerűsített szövegének szöveghű ismerete (református felosztás). • A Hiszekegy új (ökumenikus) szövegének szöveghű ismerete. • Fogalmak: keresztség, úrvacsora. A szereztetési igék tartalmi ismerete, Bibliai segítségével egyszerű értelmezése. • Fogalom: Biblia, könyv, fejezet, vers, zsoltár, dicséret. A rövidítések feloldása útmutató segítségével. Keresés az elektronikus Bibliaszövegekben. • Részvétel és megfigyelések rögzítése legalább négy istentiszteleten. Egyhetes bibliaolvasó-napló elkészítése. • Néhány vers szöveghű ismerete. 	

<p>Tematikai egység: Alapmodul. Bibliaismeret - Ószövetség Cím: Isten szövetséget köt népével</p>	<p>Órakeret: 20 óra + 3 óra összefoglalás és számonkérés</p>
<p>Előzetes tudás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Információk és háttérismeretek az Ószövetség világáról és a kapcsolódó témákról. • Tapasztalati élmények a következőkről: küldetés, feladat, bűn, szövetség, megbánás, helyreállítás, szabadulás. 	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Szentháromság Isten egyéneket és népet megszólító akaratának, egyén életvalóságát meglátó szeretetének kommunikálása. • Az Ószövetségi Szentírásra, mint Isten Igéjére – illetve a keresztyén élet vezérfonalára való rámutatás; az Ószövetségben való jártasságra nevelés az egyes témákon keresztül. • A Szentháromság Isten ószövetségi tervére való rámutatás; a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy fölfedezzék Isten az embernek kinyilatkoztatott akaratát az egész Bibliában, így az Ószövetségben is; Isten tervének, illetve Isten a történetekben megnyilvánuló akaratának a tanulók életvalóságából kiindulva a jelenre vonatkozó applikáció, saját élettörténethez való kapcsolás segítése. • A modulhoz tartozó bibliai történetek ismereteinek, alapvető összefüggéseknek, alapvető bevezetéstani háttérnek a bemutatása és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. • Az ószövetségi Szentírás, illetve alapvető bevezetéstani ismeretek logikus, érthető, tanuló centrikus bemutatása, melyet a diákok saját tudásukba be tudnak 	

építeni.

- Az Ószövetség könyveinek, történeteinek olyan bemutatása, mely segítségével a tanulók időben és térben, illetve a Szentírás egészében is el tudják helyezni a tanultakat.
- Az adott egységekhez tartozó történeteken keresztül annak a felmutatása, hogy Istennek terve és üzenete van az emberi élet és a történelem szituációiban is, és Isten gondviselő szeretete végigkíséri az emberiség életét.
- A Biblia alapvető fogalmainak, szókincsének használata és a tanulók hozzásegítése az ószövetségi alapvető szóhasználattal való ismerőssé váláshoz.
- Az Ó- és Újszövetség egységére való hangsúlyozott rámutatás.
- Megismerni az Isten–ember kapcsolat alakulásának alapköveit
- A szövetség/ szerződés fogalmának értelmezése a bibliai kontextusban
- Felismerni az elhívás–engedelmesség–a hit küzdelmes útja–Isten kitaró hűsége összefüggéseket
- Rámutatni, hogy Isten szövetsége nem egyéni alkalmasság függvénye, hanem Isten szuverén döntése, ami szerint Ő maga cselekszik.
- Újszövetségi összefüggések felismerése – Krisztusban beteljesített szövetség.

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Szentírás ihletettségének értelmezése • Isten és ember közötti szövetség jelentése az Ószövetségben • A kánon fogalma • A lineáris teremtéstörténet és az eredendő bűn értelmezése • A protoevangélium fogalma • Kortörténeti ismeretek: városi életmód szemben a nomáddal • Az elhívás fogalma • Az engedelmesség értelmezése • A nevek szerepe és jelentősége az Ószövetségben • Az ószövetségi családkép és az elsőszülöttség fogalma • Egyiptom és az ószövetségi történet kapcsolata • Isten hűsége a szenvedésben és kitisztottságban • Az áldozat(hozatal) szerepe • Mózes személye, a Sinai hegy jelentősége • Az engedelmesség kora: a honfoglalás • A bírák korának jellegzetességei • A királyság korának jellegzetességei (egységes királyság, 	<p>Bevezetés az Ószövetségbe</p> <p>A világ teremtése és a bűnbeesés (1Móz 1-3)</p> <p>Noé és a vízözön (1Móz 6,9-9,17)</p> <p>Isten szövetséget köt az ősatyákkal: Ábrahám (1Móz 15)</p> <p>József és a nép Egyiptomba kerülése (1Móz 37,39-47)</p> <p>Izrael népe szenved Egyiptomban (2Móz 1-2),</p>	<p>A Szentírás eddigi ismeretének összefoglalása.</p> <p>A vonatkozó bibliai történet közös értelmezése a vallástanár vezetésével. Vita, témája: a jó és a rossz a világban.</p> <p>A történet drámapedagógiai feldolgozása kiscsoportban. Az egyik csoport a bibliai történetet szövegűen adja elő, a másik csoportban a mai kor emberei jelenjenek meg. Házi feladat: Készítsünk egy mai (facebookos) felhívást a közelgő katasztrófával kapcsolatban.</p> <p>Pármunka: rendszerezzük Ábrahám életét.</p> <p>Projektmunka: kiscsoportban értékeljük József életrészeit, és jelenítsük meg egy-egy állóképben a végeredményt.</p> <p>Ellentétpárok: öröm és lemondás, előnyök és hátrányok, szabadság</p>	<p>Modul által preferált érettségi témakörök</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bibliaismeret: Az ősatyák • Bibliaismeret: Az őstörténetek • Bibliaismeret: Ábrahám szövetsége Istennel • Bibliaismeret: József • Bibliaismeret: Egyiptomi szabadulás és a pusztai vándorlás • Bibliaismeret: A honfoglalás • Bibliaismeret: A bírák kora • Bibliaismeret: A királyság kora • Bibliaismeret: A fogságtól a hazatérésig • Bibliaismeret: A próféták • Hitvallásismeret: A kijelentés és a hit • Hitvallásismeret: Kicsoda az ember? • Hitvallásismeret: Isten szövetsége az emberrel

<p>kettészakadt királyság)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dávid és Salamon királysága és kora • A prófétaság fogalma • Illés próféta • A fogság korának, valamint a hazatérés időszakának jellegzetességei • Prófécia a Messiás eljövételéről <p>Pragmatikus fejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ember és a világ teremtett voltáról való tájékozottság. • „Szív szerinti” készség és hajlandóság arra, hogy Isten akarata szerint éljünk. (Heidelbergi Káté 1.) • Az Isten Igéje alapján történő folyamatos, élethosszig tartó tanulás igénye. • Bibliaolvasáshoz tájékozódási képesség a Szentírás ószövetségi részében. • Az Ószövetség összetartozó eseményei közötti összefüggések önálló felismerése. • A Szentírás tanításának aktualizálása az adott történet /téma alapján. • Az adott történetekben található Isten szerinti értékek felismerése és elköteleződés az ezek mellett való döntésben. <p>Belső motiváció</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egy olyan szemléletmód elsajátításának segítése, mellyel a tanuló fölfedezze és megéli Isten elhívásának az örömeit, szembesül a nehézségekkel, de felismeri, hogy az Istennel kötött szövetségben Istenre mindenképp számíthat. • Támogatni és erősíteni a tanulót abban, hogy életének eseményeiben keresse Isten szövetségét, az Ige szava a 	<p>Kivonulás Egyiptomból (2Móz 12-13)</p>	<p>és rabszolgaság, nép és ország, ünnep és gyász, halál és élet.</p>
	<p>Isten szövetséget köt Izrael népével: páska és Tízparancsolat (2Móz 19-20, 5Móz 4-5)</p>	<p>Szerepjáték/ egyéni munka: az Istennel való találkozás élménybeszámolója a diákok empátiás készségfejlesztésével.</p>
	<p>Izrael honfoglalása és az első vezetők, pl. Gedeon (Bir 6-8)</p>	<p>Vita: Rend és fegyelem, vagy mindenki azt csináljon, amit akar? Beszélgetés: a vezetők feladatai, kötelességei és lehetőségei.</p>
	<p>Izrael királyt kíván: Sámuel és Saul (1Sám 8-31)</p>	<p>Forráselemzés: a vonatkozó bibliai történet értelmezése.</p>
	<p>Egységes királyság kora: Dávid és Salamon uralkodása</p>	<p>Tanulói beszámoló: Dávid és Salamon királyságának bemutatása.</p>
	<p>Az ország kettészakadása (1Kir 12)</p>	<p>Drámapedagógia: csoportban játszunk el a történetet. Majd beszéljük meg, hogyan éltük meg a kettészakadást.</p>
	<p>Isten követői: a próféták, Illés történetén keresztül</p>	<p>Tanulói tevékenység: Párokban rendszerezzük Illés életét.</p>
	<p>Az asszír és babiloni fogság</p>	<p>Diákok beszámolója egyéni kutatás alapján olyan rokon vagy ismerős életéről, aki fogságban volt. Vita: A fogság ítélet vagy lehetőség?</p>
	<p>Hazatérés a fogságból (Ezsdr. 1, Neh 2-3)</p>	<p>Összefoglaló jegyzet készítése.</p>
	<p>A próféták, mint a szövetség védelmezői Új szövetség ígérete</p>	<p>Kooperatív csoportmunkával készített kiselőadások és azok bemutatása.</p>

<p>mindennapok során is útmutatóvá legyen a számára.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hozzásegíteni a tanulót ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék, és megélik. • Az Isten szövetsége melletti elhatározás támogatása a tekintetben, hogy ez ne csak átmeneti fellángolás legyen, hanem életre szóló elköteleződés. • A Szentírással kapcsolatos pozitív attitűd kialakulásának segítése. 			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kánon, Ószövetség, Újszövetség, a Biblia könyvei, bűneset, engedelmesség, bűn, szövetség, szivárvány, szimbólum, elhívás, ősatyák, Ábrahám, hit atyja, József, Egyiptom, egyiptomi fogság, Mózes, páska, szabadulás, Tízparancsolat, bírák kora, bíra fogalma, kisbíra, nagybíra, prófétaság, Ezdrás, Nehémiás, messiási prófécia</p>		
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kánon fogalma, az Ószövetség felosztása, könyveinek felsorolása. • A bűneset történetének ismerete. Fogalmak: engedelmesség, bűn. • A történet ismerete; a szövetség fogalma; a szivárvány, mint szimbólum ismerete. • Az elhívás és az ősatyák fogalmának az ismerete; Ábrahámnak, mint a hit atyjának bemutatása. • Józsefnek és a zsidó nép Egyiptomba kerülésének a története. • Mózes személyének és az Egyiptomból való megszabadulás történetének az ismerete. A páska fogalma. • A Tízparancsolat memoriter szintű ismerete, a Tízparancsolat adásának története. • A bírák korának fő jellemzői, Józsué és egy tanult bíra ismerete. • Fogalom: királyság. Sámuel és Saul személyének ismerete. • Dávid és Salamon személyének és királyságának fő jellegzetességei. • Roboám és Jeroboám nevének, valamint a két országrész nevének ismerete. • A prófétaság fogalmának, Illés személyének az ismerete. • Az asszír és babiloni fogság eseményének ismerete. • Ezdrás és Nehémiás nevének ismerete. • „Kis” és „nagypróféta” fogalmának ismerete (példával); • Legalább két messiási prófécia ismerete. 		

10. évfolyam

Alapmodulok összes óraszám: 47 óra

Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám: 25 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Tematikai egység: Alapmodul. Bibliaismeret - Újszövetség Cím: Jézus Krisztus, a testté lett Ige		Órakeret: 20 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés	
Előzetes tudás			
<ul style="list-style-type: none"> • Információk és háttérismeretek az Újszövetség koráról, az újszövetségi Szentírás történeteiről. • Tapasztalati élmények a következőkről: szeretet, megszólítás, megértés, elfogadás, érték, identitás, hívó élet, kapcsolat Krisztussal. 			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> • Jézus Krisztus megváltói munkájának – mint a keresztyén hit alapjának – tanulók számára érhető, életszerű és vonzó bemutatása. • Az újszövetségi Szentírásra, mint Isten Igéjére – illetve a keresztyén élet vezérfonalára való rámutatás; az Újszövetségben való jártasságra nevelés az egyes témákon keresztül. • A Szentháromság Isten egyénekét megszólító akaratára, a megváltásban megnyilvánuló szeretetére és üdvtervére való rámutatás. • Az egyes egységekben tanított könyvek, történetek időbeli, térbeli, szentírásbeli helyének és jelentőségének szem előtt tartása és hangsúlyozása. • A modulhoz tartozó bibliai történetek ismereteinek, alapvető összefüggéseknek, az Ószövetség és az Újszövetség kapcsolópontjainak, alapvető bevezetéstani és kortörténeti ismereteknek a bemutatása és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. • Az Újszövetség könyveinek és főbb történeteinek bemutatása Jézus Krisztus munkája és az első keresztyén közösségekre való hatása alapján. • A hallottaknak, tanultaknak a tanulók életvalóságához, élettörténetükhöz való kapcsolása; keresztyén önismeret fejlesztése Jézus Krisztus tanításának fényében. • A keresztyén gyülekezetek bibliai alapjainak és sajátosságainak bemutatása. • A tanítványság újszövetségi értelmezésének megismertetése, illetve a tanítványság újszövetségi korban és napjainkban való megélésének közös végiggondolása, keresztyén identitás fejlesztése. 			
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)			
Ismeretek <ul style="list-style-type: none"> • Újszövetség könyveinek keletkezése, csoportosítása; bevezetéstani ismeretek. • Alapvető ismeretek Jézus tevékenységéről, tanításáról, megváltó munkájáról, feltámadásáról, valamint követőiről, a tanítványokról és Pál apostolról. • Megismerése „mindannak, amit nekünk az evangélium ígér.” (Heidelbergi Káté 22.) • Fontos újszövetségi fogalmak tisztázása, ismerete. • Tananyagból kijelölt bibliai részek 	Bevezetés az Újszövetségbe és az evangéliumok világába	ógörög nyelvű Újszövetség bemutatása és bibliai idézetek kikeresése	
	Jézus Krisztus születése/származása a <i>szinoptikusok</i> történetei alapján. Jézus gyermekora	csoportmunka: szinoptikus evangéliumokból párhuzamos idézetek feldolgozása vagy keresztyén karácsonyi képeslapok megtekintése	
	Jézus tanításának kezdetei: megkeresztelkedés, megkísértés	keresztelődény bemutatása és a keresztelés közös elemzése vagy közvélemény kutatás a keresztelésről	
	Jézus és a tanítványok	riport a tanítványokkal	
Kapcsolódási pontok			
Modul által preferált érettségi témakörök			
1. Jézus Krisztus földi életének eseményei: <ul style="list-style-type: none"> • születése • megkeresztelkedése • megkísértése 			
2. Jézus tanítása: <ul style="list-style-type: none"> • tanítványok elhívása • hegyi beszéd • példázatok • „én vagyok” mondások 			
3. Találkozástörténetek az evangéliumokban			
4. Jézus megváltó kereszthalála			

<p>szöveghű ismerete.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az Újszövetség történelmi hitelességének tudatosítása. • Kortörténeti ismeretek arról, milyen volt Izráel Jézus korában. <p>Pragmatikus fejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „<i>Szív szerinti készség és hajlandóság</i>” arra, hogy Krisztusnak éljünk. (Heidelbergi Káté 1.) • Jézus tanítása alapján a saját énkép kialakítása. • Jártasság a felelősségteljes keresztyén életvitelben. • Az Isten Igéje alapján történő folyamatos, élethosszig tartó tanulás igénye. • Bibliaolvasáshoz tájékozódási képesség a Szentírás Újszövetségi részében. • Az Ószövetség és Újszövetség közötti összefüggések önálló felismerése. • Készség Jézus tanításának gyakorlati alkalmazására. <p>Belső motiváció</p> <ul style="list-style-type: none"> • Segíteni és bátorítani a tanulót arra, hogy Jézus Krisztus hozzá szóló tanítványi hívogatását meghallja és elkötelezze magát, mint Krisztus tanítványa. • „Nemcsak az a bizonyos megismerés, melynél fogva igaznak tartom mindazt, amit Isten az Ő Igéjében nekünk kijelentett, hanem egyszersmind az a <i>szívbéli bizodalom is, melyet a Szentlélek az evangélium által gerjeszt bennem</i>, hogy Isten nemcsak másoknak, hanem nekem is bűnbocsánatot, örök igazságot és életet ajándékozz kegyelméből, egyedül Krisztus érdeméért.” (Heidelbergi Káté 21.) • Hozzásegíteni a tanulót ahhoz, hogy a 	Jézus tanít: hegyi beszéd	önálló gyűjtőmunka: Úri Ima idegen nyelveken, etikai témák feldolgozása	<p>5. Jézus feltámadása</p> <p>6. Jézus Krisztus mennybemenetele és a missziói parancs</p> <p>7. Az apostoli kor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pünkösöd • Pál apostol élete, missziói útjai
	Jézus tanít: példázatok	A példázatok dramatikus feldolgozása.	
	Jézus tanít: „én vagyok” mondások	projektmunkával szemléletes montázs elkészítése	
	Jézus csodát tesz: gyógyítási csodák	tévtanítások a témáról a destruktív szektáknál; alternatív gyógymódok	
	Jézus csodát tesz: uralma a természet és a halál felett	Mit tanítanak a világvallások?	
	Jézus Krisztus <i>János evangéliumában</i>		
	Virágvasárnapról húsvétig: a nagyhét eseményei	„Passió” c. film elemzése	
	Mennybemenetel és missziói parancs	Gyűjtőmunka: hogyan valósítható meg a misszió parancs napjainkban?	
	Jézus követői: a pünkösöd története és az első gyülekezet élete az <i>Apostolok Cselekedetei</i> alapján	helyi vagy közelben lévő diakóniai intézmény meglátogatása	
	Jézus követői: Pál apostol élete, missziói útjai	Térkép segítségével Pál útjainak követése.	
Tanítványnak lenni ma: összefoglalás, témazárás	gyülekezeti kiszállás lehetőség: szolgálat és beszélgetés gyülekezeti tagokkal		

<p>Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék, és megélik.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Szentírással kapcsolatos pozitív attitűd kialakulásának segítése. 			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>		<p>kánon, evangélium, szinoptikus, apostol, József, Mária, Heródes, Keresztelő János, Jézus Krisztus, Nikodémus tanítványok, elhívás, példázat, boldogmondás, gyógyítási történetek, csodatörténetek, samáriai asszony, áldozócsüdtörtők, virágvasárnap, nagyhét, Pál megtérése, missziói utak</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Fogalmak: kánon, evangélium, szinoptikusok, apostol. • Jézus születése körüli események ismerete. Személyek ismerete: Heródes, József, Mária. • A történetek ismerete: Keresztelő János megkereszteli Jézust, Jézus megkísértése. • 12 tanítvány nevének ismerete, egy elhívás történet. • Boldogmondások és az Úri Ima memoriter szintű ismerete. • A magvető, a búza és konkoly, az elrejtett kincs és a tékozló fiú példázatának ismerete. • Az „én vagyok” mondások fogalmának ismerete, legalább 3 mondás memoriter szintű ismerete. • 38 éve beteg ember, vak Bartimeus történetének ismerete. • 5000 ember megvendéglése, Lázár feltámasztása c. történetek ismerete. • Nikodémus, samáriai asszony történetének ismerete. • A passió és a feltámadás eseménysorozatának ismerete. • Az áldozócsüdtörtöki események ismerete. Keresztelés szereztetési Igéjének szöveghű ismerete. • Pünkösöd történetének ismerete, pünkösöd fogalmának ismerete. • Pál megtéréstörténetének, a misszió fogalmának ismerete. A missziói utakról legalább 3 város felsorolása. 	

<p>Tematikai egység: Alapmodul. Egyház- és vallásismeret. Cím: A református egyházismeret alapjai</p>	<p>Órakeret: 22 óra + 3 óra összefoglalás és számonkérés</p>
<p>Előzetes tudás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tapasztalati élmények, információk és háttérismeretek a gyülekezeti életről, az MRE szokásrendjéről és az egyházi szóhasználatról. • Tapasztalati élmények az ünnepekről és az ünnepekhez kapcsolódó szentírási történetek ismerete. 	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy ismereteket szerezzenek az MRE felépítéséről, a református egyház alapfogalmairól, szóhasználatáról. • Bevezetés a református gyülekezetek világába, szokásrendszerébe. • A tanuló helyes egyházképének orientálása. 	

<ul style="list-style-type: none"> • Az MRE iránti személyes elköteleződés segítése. • A református egyház főbb tanításainak bemutatása. • A közösségbe való tartozás érzelmi háttérének feltérképezése révén a gyülekezeti kötődés segítése. 			
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeretek az MRE felépítéséről, társadalmi szolgálatáról. • Az MRE aktuális püspökeinek, valamint a tanuló egyházmegyéjének esperes személyének ismerete. • A tanuló egyházközségének rövid története és jelenlegi életének jellegzetességei. • A reformátori alapelvek (Sola Gratia, Solus Christus, Sola Fide, Sola Scriptura). • A gyülekezeti élet alapfogalmai. • A református gyülekezeti tagság alapvető kritériumai és jellemvonásai. • Alapvető ismeretek a református istentiszteletről, liturgiájáról. • Az ünnepi istentiszteletek, valamint a keresztlő, esküvő és úrvacsora. • Az egyházi év: ünnepek, ünnepkörök. • Alapvető ismeretek határainkon túli magyar reformátusokról. • Alapvető ismeretek az ökumené fogalmáról, megvalósulási lehetőségeiről. 	<p>Közösségbe tartozás (önismereti bevezető)</p>	<p>Modul által preferált érettségi témakörök</p> <ul style="list-style-type: none"> • A reformátori gondolkodás jellegzetességei • A református istentisztelet és kegyesség • Az egyházi év • A református egyház felépítése • A református istentisztelet 	
	<p>Az MRE felépítése és társadalmi szolgálata</p>		<p>Önismereti, tréning jellegű bevezető óra a közösségi élményekről, a közösségbe tartozás lehetőségeiről, érzelmi háttéréről.</p> <p>Csoportmunka: cikkek, rövid filmrészletek, stb. alapján rövid összegzés, beszámoló készítése az MRE társadalmi szolgálatáról.</p>
	<p>A református tanítás négy alapelve</p>		<p>Beszélgetés, vita a 4 alapelv jelentéséről.</p>
	<p>A református egyházközség, ahonnan származom / ahová tartozom</p> <p>- A gyülekezetem múltja (története)</p> <p>- Szolgálattevők a gyülekezetben: lelkész, presbiter, gondnok, stb.</p>		<p>Pármunka (csoportmunka): azonos gyülekezetbe tartozás esetén az egyházközség történetének megosztott feldolgozása és órán való bemutatása. Ha a tanulók több egyházközségbe tartoznak, a saját egyházközségük történetének szemléletes bemutatása.</p> <p>Interjú készítése a jelen lévő szolgálattevőkkel, aktív részvétel az órai beszélgetésben.</p>
	<p>- Az egyházközség társadalmi szolgálata és lehetőségei</p> <p>3</p>		<p>az egyházközségben történő társadalmi szolgálati területek feltérképezése és a kiaknázatlan lehetőségek összegyűjtése.</p>
	<p>Gyülekezeti tag vagyok (lehetek)</p>		<p>Csoportmunka: gyülekezeti lehetőségek feltérképezése, havi gyülekezeti.</p>

<ul style="list-style-type: none"> Alapvető ismeretek az evangélikus, római katolikus és görög katolikus felekezetekről. <p>Pragmatikus fejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> A korábbi egyházélmények tudatosítása, rendezése, erősítése vagy helyretétele. Bekapcsolódási lehetőség a modul során legalább három alkalommal a gyülekezeti élet közösségébe (pl. istentisztelet, találkozás az egyházközség szolgálattevőivel, stb.). Alapvető tájékozódás az MRE struktúrájában, fogalmi rendszerében. Aktív gyülekezeti tagság lehetőségeinek tudatos keresése. 	<p><u>A református istentisztelet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - A vasárnapi istentisztelet és liturgiája - Ünnepi alkalmak a gyülekezetben - Különleges alkalmak (esküvő, keresztelezés, temetés) 	<p>A vasárnapi istentisztelet liturgiájának magyarázó bemutatása.</p> <p>Csoportmunka: ünnepi alkalmak jellegzetességeinek összegyűjtése.</p> <p>Megelőző feladat: Az egyházi év ünnepei alapján a gyülekezet ünnepi szokásainak összegyűjtése.</p> <p>Tanulói élmények felidézése az esküvővel, temetéssel, keresztelezővel kapcsolatban.</p>	
<p>2</p> <p>Belső motiváció</p> <ul style="list-style-type: none"> A tanuló közösség-tudatának erősítése, a református egyház iránti pozitív attitűdjének megerősítése. Aktív gyülekezeti tagság iránti vágyakozás segítése. 	<p>Szolgálati lehetőségek a református istentiszteleten</p>	<p>Projekt: Egy gyülekezeti ifjúsági istentisztelet közös megtervezése.</p>	
	<p>Ifjúsági csoportok és találkozók az MRE-ben</p>	<p>Tanulói felidézése ifjúsági csoportokkal, találkozókkal kapcsolatban. Kapcsolódó kisfilmek (pl. Csillagpont), ppt-k közös megnézése.</p>	
	<p>Magyar reformátusok határainkon túl</p>	<p>Magyar reformátusság térképének elkészítése azon országok, területek bejelölésével, ahol magyar reformátusok vannak.</p>	
	<p>Más keresztyén felekezetek és az ökumené</p>	<p>Kiselőadás lehetőségek más felekezetekről.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>egyházkerület, egyházmegye, egyházközség, esperes, püspök, MRE, reformátori alapelvek, gyülekezet, gyülekezeti szolgálatok, lelkipásztor, presbiter, gondnok, kántor, református egyháztagság, református istentisztelet, sákramentum, úrvacsorás istentisztelet, egyházi év ünnepekörei, karácsonyi ünnepkör, húsvéti ünnepkör, pünkösdi ünnepkör, határainkon túli magyar reformátusok</p>		
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Aktív részvétel az órákon 		

	• Egyházkerület, egyházmegye, egyházközség fogalmi ismerete; adott egyházmegye esperesének, egyházkerület püspökének ismerete; az MRE társadalmi szolgálatából legalább két terület megnevezése.• A négy alapelv ismerete.• Háttérkutatásban való részvétel a gyülekezet történetéről.• Lelkipásztor, presbiter, gondnok, kántor fogalmának ismerete.• Aktív részvétel a témáról szóló ötletbörzében és a háttérkutatásban.• A református egyháztagság fogalmának és fő jellemvonásainak ismerete.• A református istentisztelet fő jellegzetességeinek ismerete.• Az egyházi év ünnepköreinek és ünnepeinek ismerete.• Az esküvői és keresztelési fogadalom szövegének ismerete.• Aktív részvétel az órához kapcsolódó projektben.• Legalább egy ifjúsági találkozó megnevezése.• Legalább 5 ország megnevezése, ahol magyar reformátusok vannak.• Keresztyén felekezetek fő jellemvonásai.

11. évfolyam

Alapmodulok összes óraszám: 48 óra

Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám: 24 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Tematikai egység: Egyetemes egyháztörténet. Alapmodul. Cím: Tegyetek tanítvánnyá minden népet!	Órakeret: 20 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés	
Előzetes tudás <ul style="list-style-type: none">• Információk és háttérismeretek az adott egyháztörténeti esemény történelmi háttéréről.• Tapasztalati élmények a következőkről: önmegtartóztatás, hatalomvágy.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai <ul style="list-style-type: none">• Isten Igéje hatásának, Isten ígéretei megvalósulásának meglátása és megértése egyes történelmi korszakokban, különböző társadalmakban.• A Szentlélek Isten munkájának és a Krisztus-testként élő egyház helyzetének példákon keresztül történő bemutatása a különböző történelmi korszakokban, a keresztyénség egész világon való elterjedése néhány főbb állomásának, szakaszának bemutatása.• Az isteni kijelentésre való emberi ráismerés és az annak való engedelmeskedés bemutatása különböző népek, korok, személyiségek életében (jó és rossz példák alapján). Az eltérő történelmi korszakok kiemelt fordulópontjain előforduló személyes élethelyzetekben vállalt hitvallásos döntések bemutatása, megpróbáltatás és áldás értelmezése, Isten gondviselésének és a hit erejének megmutatása egyes esetekben.• Isten tervének, illetve Isten a történetekben megnyilvánuló akaratának alapján a tanulók életvalóságából kiindulva a jelenre vonatkozó applikáció, saját élettörténethez való kapcsolás segítése.• A történelmi események érdekes, logikus, érthető, személyes jellegű, tanulókhöz igazított bemutatása, melyet a diákok saját tudásukba be tudnak építeni. Cél, hogy a tanulók az ismert történelmi időben és térben is el tudják helyezni a tanultakat.• A modulhoz tartozó egyháztörténeti ismeretek, alapvető összefüggések és ezek kortörténeti háttérének a bemutatása, és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. A történelem érettségi követelmények református nézőpontú átismétlése, árnyalt elsajátításának támogatása.• Az adott egységekhez tartozó történeteken keresztül annak a felmutatása, hogy Istennek terve és üzenete van az emberi élet és a történelem szituációiban is, és Isten gondviselő szeretete végigkíséri az emberiség életét.• A történelem és az egyháztörténet alapvető fogalmainak, szakszókincsének használata és elmélyítése, történelmi források többszemponútú elemzése, következtetések megfogalmazása.		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egyház, mint a Szentlélek munkája, a Krisztus teste, Isten választottainak közössége. • Isten gondviselése közösségek és az egyéni sorsok példáin át. • Az emberi esendőség és az isteni kegyelem néhány példája. • Isten Igéjének mindenkor aktuálisan ható ereje, az egyház jelenléte kora társadalmában. • Isten megszólító Igéjének az adott korban való meghallása. • A keresztyén misszió világszerte. A legfontosabb felekezetek. • A keresztyén tanrendszer néhány kiemelt elemének történeti vonatkozásai. • Az egyházszervezet néhány meghatározó változása. • A keresztyénség megújításának szükségessége. • A kegyesség, a hitvalló élet néhány egyéni és közösségi példája. • Az egyháztörténeti közös műveltség megalapozása. <p>Pragmatikus fejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szövegértési és önálló tanulási kompetenciák fejlesztése. • Ismeretszerzés történelmi atlaszok, térképek, ábrák, adatsorok, grafikonok segítségével. • Önállóan szerzett ismeretek rendszerezése tanári útmutatással. • Kiselőadások, tanulói 	<p>Az ősegyház útja az államvallásig</p>	<p>A Szentírás, mint egyháztörténeti forrás. Digitális bemutató vagy tablókészítés: keresztyén mártírok. Mártírakták forráselemzése, képi ábrázolások értelmezése. A keresztyénség terjedése – térképek segítségével.</p>	<p>Modul által preferált érettségi témakörök</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egyház történelmének kezdetei, a keresztyénség a Római Birodalomban. • A reformáció német és svájci ága. • A katolicizmus és a protestantizmus a XX. században. • Kiemelkedő egyháztörténeti személyiségek, példák Krisztus elkötelezett követésére.
	<p>Az egyetemes zsinatok és a pápaság</p>	<p>Térképelemzés alapján: a keresztyénség terjedése 1000-ig. <i>Zsinati viták és hitvallások – forráselemzés vagy szituációs játék. Egyházszervezeti séma készítése illetve elemzése. Beszámolók: az apokrif könyvek, egyes fontos bibliafordítások; Augustinus.</i></p>	
	<p>Az egyházszakadás</p>	<p><i>Beszámolók a remeteségről illetve a Reguláról.</i></p>	
	<p>A középkori egyház: misztikum és hatalom</p>	<p>Térkép- és forráselemzés: a keresztes hadak. Képelemzés: a romanika és a gótika kegyessége. Beszámolók: Az universitas. Ünnepek a középkorban. Assisi Ferenc.</p>	
	<p>Szerzetesek, eretnekek, előreformátorok</p>	<p><i>Beszámolók: a szerzetesi életforma; művészet és egyház. Dramatikus megjelenítés: egyes eretnekmozgalmak; az inkvizíció.</i></p>	
	<p>A reformáció kora, Luther, Kálvin</p>	<p>A reformáció terjedése térképek alapján. <i>Forráselemzés: A 95 pont. Kálvin munkássága. Reformátori életutak. Dramatikus megjelenítés: hitviták. Filmelemzés: Luther.</i></p>	
	<p>Protestáns etika és kegyességi irányzatok a XVII–XVIII. sz.-ban</p>	<p><i>Dramatikus megjelenítés: kegyességi irányzatok. Viták az angol polgári forradalom</i></p>	

<p>beszámolók bemutatása, esetenként digitális megoldások támogatásával.</p> <ul style="list-style-type: none"> Vitakultúra, érvelés fejlesztése. Egyes szituációk megjelenítése. Néhány egyháztörténeti jelentőségű kérdésben többféle értelmezés ismerete, a református álláspont melletti érvelés képessége. <p>Belső motiváció</p> <ul style="list-style-type: none"> A [magyar református] keresztyén identitás erősítése, tudva, hogy az ifjabb generáció szintén a saját korában és történelmi helyzetében éli hitvalló életét. A gyülekezethez, az egyházközséghez és az anyaszentegyházhoz való elköteleződés kognitív, érzelmi és felelősségvállalásban megjelenő elemeinek mélyítése. A keresztyén küldetésben, élethivatásban, szolgálatban vállalt küzdelmek és áldozatok jelentőségének megélhetővé tétele. A református keresztyén ünnepek mélyebb átélésének támogatása. A közösséghez való tartozás erősítése közös hagyományaink és múltunk tudatosításával. Az emberi esendőség, a bűn szerepének és Isten kegyelmének megértése az egyháztörténet egyes eseményei kapcsán. 		<i>idejéből.</i>	
	Misszió az ipari forradalom korának társadalmában	<p>Felekezetek családfája.</p> <p><i>Dramatikus megjelenítés: az ipari forradalom hatása a családokra, a társadalmi mobilitásra.</i></p> <p>Beszámoló vagy esszéírás egyes keresztyén civil szerveződésekéről (pl. Bibliatársulat, YMCA, Üdvhadsereg).</p>	
	Világmisszió	<p>Térképek alapján a keresztyénség világmissziója a XV–XIX. században. <i>Dramatikus megjelenítés vagy esszéírás: a misszió etikai dilemmái (pl. amerikai és afrikai őslakosok helyzete, gyarmatosítás, rabszolgaság kérdései).</i></p>	
	A keresztyén egyház a XX. sz. megpróbáltatásai között	<p><i>Beszámoló és dramatikus megjelenítés pl. Albert Schweitzer, Dietrich Bonhoeffer, Teréz anya, Billy Graham életműve. Dramatikus megjelenítés: keresztyén helytállás XX. sz.-i morális kérdésekben.</i></p>	
Egyház és globális kihívások	<p>Térkép- és forráselemzés: a világ vallási körképe napjainkban.</p> <p><i>Esszéírás: modern vallásos jelenségek. Dramatikus megjelenítés: a globalizáció valamely morális kérdése.</i></p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Jézus Krisztus, Pál apostol, Constantinus. Római Birodalom. Egyház, gyülekezet,	

	<p>keresztyén, vértanú. Augustinus, I. Leó, I. Gergely. Püspök, zsinat, dogma, hitvallás, bibliafordítás, kanonizáció. Róma, Konstantinápoly. Pátriárka, pápa, ortodox, katolikus, teológia. Avignon. VII. Gergely, III. Ince. Keresztes hadjárat, gótika, invesztitúra, universitas. Assisi Ferenc, Wyclif, Husz János. Eretnek, kathar, szerzetesség, bencések, domonkosok, ferencesek. Luther, Kálvin, Zwingli. Wittenberg, Genf. Reformáció, reformátori alapelvek, evangélikus, református, anglikán, protestáns, katolikus megújulás, felekezet.</p> <p>A reformáció terjedése az egyes európai országokban. Bullinger. Zinzendorf. Protestáns ortodoxia, puritanizmus, pietizmus. Wesley, XIII. Leó. Baptista, metodista, presbiteriánus, Bibliatársulat. Livingstone, Söderbolm. Ökumenizmus.</p> <p>Albert Schweitzer, Dietrich Bonhoeffer, XXIII. János, II. János Pál.</p> <p>Világvallás, magánvallások, pluralizmus, keresztyén identitás, szolidaritás, karitatív tevékenység, spiritualitás.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adatok ismerete: Kr. u. 30. körül. Kr. u. 313. Jézus Krisztus, Pál apostol, Constantinus. Római Birodalom. • Fogalmi ismeret: Egyház, gyülekezet, keresztyén, vértanú. • A constantinusi fordulat néhány jellemzője. • Adatok: 325, 787. Augustinus, I. Leó, I. Gergely. Püspök, zsinat, dogma, hitvallás, bibliafordítás, kanonizáció. • Az egyház tanítása kialakulásának néhány fontos kérdése. • Adatok: 1054, 1965. Róma, Konstantinápoly. Pátriárka, pápa, ortodox, katolikus, teológia. • Két-három fontos különbség megnevezése Kelet és Nyugat között. • Adatok: 1095–1291. 1215. Avignon. VII. Gergely, III. Ince. Keresztes hadjárat, gótika, invesztitúra, universitas. • Az egyház befolyása a középkori emberek életére. • Adatok: 1209, 1415. Assisi Ferenc, Wyclif, Husz János. Eretnek, kathar, szerzetesség, bencések, domonkosok, ferencesek. • 1517., 1536, 1555. Luther, Kálvin, Zwingli. Wittenberg, Genf. Reformáció, reformátori alapelvek, evangélikus, református, anglikán, protestáns, katolikus megújulás, felekezet. • A reformáció terjedése az egyes európai országokban. Az egyház megújulásának néhány jellemzője. • 1566, 1648. Bullinger. Zinzendorf. Protestáns ortodoxia, puritanizmus, pietizmus. • A protestáns munkaetika értelmezése. • 1804, 1855, 1891. Wesley, XIII. Leó. Baptista, metodista, presbiteriánus, Bibliatársulat. • Az ipari forradalom hatása a társadalomra és az egyház reagálása.

	<ul style="list-style-type: none"> • Livingstone, Söderbolm. Ökumenizmus. • A keresztyén felekezetek megjelenésének egyes jellemző példái az Európán kívüli kontinenseken. • 1948, 1962. Albert Schweitzer, Dietrich Bonhoeffer, XXIII. János, II. János Pál. • A szekularizációs folyamatok jellegzetességei. • Világvallás, magánvallások, pluralizmus, keresztyén identitás, szolidaritás, karitatív tevékenység, spiritualitás. • A keresztyének társadalmi felelősségvállalása napjaink egyes globális kérdéseiben.
--	--

Tematikai egység: Magyar egyháztörténet Alapmodul. Cím: Isten hozzánk való szeretete		Órakeret: 22 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás <ul style="list-style-type: none"> • Információk és háttérismeretek az adott egyháztörténeti esemény történelmi háttéréről. • Személyes tapasztalatok a magyar reformációról, az adott terület magyar reformációjának emlékeiről. 		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai <ul style="list-style-type: none"> • Isten Igéje hatásának, Isten ígéretei megvalósulásának meglátása és megértése a magyarság történetének egyes korszakaiban. • A Szentlélek Isten munkájának és a Krisztus-testként élő egyház helyzetének példákon keresztül történő bemutatása a magyar történelem egyes kiemelt korszakaiban. • Az isteni kijelentésre való emberi ráismerés és az annak való engedelmeskedés bemutatása különböző korok, személyiségek életében (jó és rossz példák alapján). Az eltérő történelmi korszakok kiemelt fordulópontjain előforduló személyes élethelyzetekben vállalt hitvallásos döntések bemutatása, megpróbáltatás és áldás értelmezése, Isten gondviselésének és a hit erejének megmutatása egyes esetekben. • Isten tervének, illetve Isten a történetekben megnyilvánuló akaratának alapján a tanulók életvalóságából kiindulva a jelenre vonatkozó applikáció, saját élettörténethez való kapcsolat segítése. • A történelmi események érdekes, logikus, érthető, személyes jellegű, tanulókhöz igazított bemutatása, melyet a diákok saját tudásukba be tudnak építeni. Cél, hogy a tanulók az ismert történelmi időben és térben is el tudják helyezni a tanultakat. • A modulhoz tartozó egyháztörténeti ismeretek, alapvető összefüggések és ezek kortörténeti háttérének a bemutatása, és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. A történelem érettségi követelmények református nézőpontú átvizsgálása, árnyalt elsajátításának támogatása. • Az adott egységekhez tartozó történeteken keresztül annak a felmutatása, hogy Istennek terve és üzenete van az emberi élet és a történelem szituációiban is, a történelmi magyar református történelemszemlélet főbb elemeinek bemutatása (pl. a Himnuszon keresztül). • A történelem és az egyháztörténet alapvető fogalmainak, szakszókincsének használata és elmélyítése, történelmi források többszemponú elemzése, következtetések megfogalmazása. 		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egyház, mint a Szentlélek munkája, a Krisztus teste, Isten választottainak közössége. • Isten gondviselése a nemzeti közösség történetében és az egyéni sorsok példáin át. • A magyar református történelemszemlélet. • Isten Igéjének mindenkor aktuálisan ható ereje, a reformátusság jelenléte a magyar történelemben. • Isten megszólító Igéjének az adott korban való meghallása. • A református egyházszervezet néhány sajátos kérdése. • A „semper reformanda” elv érvényesülése és lehetőségei a magyar reformátusság sorsában. • A kegyesség, a hitvalló élet néhány egyéni és közösségi példája. • Az egyháztörténeti közös műveltség megalapozása. <p>Pragmatikus fejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szövegértési és önálló tanulási kompetenciák fejlesztése. • Ismeretszerzés történelmi atlaszok, térképek, ábrák, adatsorok, grafikonok segítségével. • Önállóan szerzett ismeretek rendszerezése tanári útmutatással. • Kiselőadások, tanulói beszámolók bemutatása, esetenként digitális megoldások támogatásával. • Vitakultúra, érvelés fejlesztése. Egyes szituációk megjelenítése. • Néhány egyháztörténeti jelentőségű kérdésben többféle értelmezés ismerete, a református álláspont melletti érvelés képessége. <p>Belső motiváció</p>	<p>A honfoglaló magyarok vallása: források és hipotézisek</p>	<p>Térkép alapján a sztyeppei magyarság szomszédságai. Egyes források vallástörténeti értelmezése. Keresztyének Pannóniában.</p>	<p>Modul által preferált érettségi témakörök</p> <ul style="list-style-type: none"> • A reformáció tanainak elterjedése Magyarországon. • Az ellenreformáció kora és a vallási türelem kérdései. • A magyar állam és a református egyház viszonya a II. világháború után. • Hitvalló őseink
	<p>A keresztyénség felvétele Magyarországon</p>	<p>Forrástérképezés: István király törvényei és az Intelmek egyes részei.</p>	
	<p>Pillanatképek a középkori magyar keresztyénség történetéből</p>	<p>Beszámolók: román és gótikus templomok Magyarországon; középkori vallásos irodalom.</p>	
	<p>A reformáció százada</p>	<p>Beszámolók vagy dramatikus megjelenítés: Dévai Bíró Mátyás, Sztárai Mihály, Szegedi Kis István, Kálmáncsehi Sánta Márton, Huszár Gál életműve kapcsán. Beszámolók vagy forráselemzés: A reformáció és a művelődés összekapcsolódása: Méliusz Juhász Péter, Dávid Ferenc, Károli Gáspár, Szenczi Molnár Albert életművében.</p>	
	<p>Ellenreformáció és vallási türelem</p>	<p>Beszámolók vagy dramatikus megjelenítés: Bocskai István, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György, Lorántffy Zsuzsanna egyháztörténeti jelentősége. Református diákélet. A vándordiákok helyzete. A gályarab prédikátorok. Forráselemzés: a Türelmi Rendelet.</p>	
	<p>Az egyházszervezet sajátosságai (kiegészítés)</p>	<p>Vita a presbitériumok jelentőségéről.</p>	
	<p>Egyház a polgárosuló Magyarországon</p>	<p>Beszámolók: a református kollégiumok híres diákjai a XIX. században. Diákönképzőkörök</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • A magyar református keresztyén identitás erősítése, tudva, hogy az ifjabb generáció szintén a saját korában és történelmi helyzetében éli hitvalló életét. • A gyülekezethez, az egyházközösséghez és az anyaszentegyházhoz való elköteleződés kognitív, érzelmi és felelősségvállalásban megjelenő elemeinek mélyítése. • A keresztyén küldetésben, élethivatásban, szolgálatban vállalt küzdelmek és áldozatok jelentőségének megélhetővé tétele. • A református keresztyén gyülekezeti alkalmak mélyebb átélésének támogatása. • A közösséghez való tartozás erősítése közös hagyományaink és múltunk tudatosításával. • Az emberi esendőség, a bűn szerepének és Isten kegyelmének megértése az egyháztörténet egyes eseményei kapcsán. 		szerepe a reformkorban, református diákélet a dualizmus korában.	
	A reformáció korának és a Himnusznak a történelemszemlélete (kiegészítés)	Forráselemzés: XVI. századi alkotások és a Himnusz összevetése.	
	A XX. század magyar református egyháza: szétszakadás, üldöztetés, helytállás	Beszámolók a kortörténeti háttérrel. Forráselemzés: az ébredés lehetőségeiről, a lelkigondozás egyes lehetőségei.	
	Egyházunk ma (társadalmi és kulturális jelentőség, szerepvállalás)	A református egyház társadalmi jelenlétének bemutatása példákön keresztül (pl. ifjúsági munka, intézmények, média).	
	Összefoglalás, témazárás	Az összefoglaláshoz javasolt projekt módszer segítségével összegezni a tanultakat.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>895. Táltos, mitológia, egyistenhit, hipotézis, forrás, tudományos bizonyíték.</p> <p>996, 1000. Esztergom. Gellért püspök, I. István. Krisztianizáció.</p> <p>I. István király egyházszervezése.</p> <p>1367. I. László. Bakócz Tamás. Pálosok, pogány, szent, érsek, husziták.</p> <p>Példák a középkori magyar keresztyén kultúra szerepére.</p> <p>1530, 1590. Vizsoly, Mezőtúr, Debrecen, Pápa, Sárospatak. Sztárai Mihály, Méliusz Juhász Péter, Károli Gáspár, Szenczi Molnár Albert. Prédikátor, hitvita, zsoltárfordítás, kollégium, unitárius.</p> <p>A reformáció szerepe a három részre szakadt ország összetartásában.</p> <p>1568, 1606, 1676, 1781. Pozsony, Nagyenyed. Kocsi Csergő Bálint, de Ruyter, Comenius, II. József. Presbiter, peregrináció, Kántus, ellenreformáció, gyászévtized, Türelmi rendelet. Példák az ellenreformáció módszereire. A Türelmi rendelet néhány hatása.</p> <p>1855, 1881. Kolozsvár, Pest-Buda. Arany János, Szabó Aladár. Önképzőkör, kálvinizmus, pátensharc, autonómia, reverzális, kultúrharc, belmisszió.</p> <p>Példák a reformátusság elkötelezettségére a nemzeti kultúra, függetlenség és társadalmi</p>		

	<p>megújulás mellett. 1920, 1948. Ravasz László. Gyökössy Endre. Népfőiskola, embermentés, államosítás, evangelizáció, Egyezmény, ébredés, diakónia, lelkigondozás. A keresztyén lelkiismeret a diktatúrák idején – néhány példa alapján. 1990. Identitás. Szeretetszolgálat. Önkéntesség. Református értékek felsorolása.</p>
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	A kulcsfogalmak közül témánként 6-15, a felsorolt adatokra való ráismerés, azonosítás szintjén való ismerete.

12. évfolyam

Alapmodulok összes óraszám: 43 óra

Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám: 21 óra

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

<p>Tematikai egység: Dogmatika. Alapmodul. Cím: A református hittan alapkérdései</p>	<p>Órakeret: 18 óra + 3 óra összefoglalás és számonkérés</p>
<p>Előzetes tudás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Információk és háttérismeretek a református egyház dogmatikai gondolkodásmódjáról, a Heidelbergi Káté, II. Helvét Hitvallás, Apostoli Hitvallás látásmódjáról. • Tapasztalati élmények a következőkről: hitvallás, bűn, kegyelem. 	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <ul style="list-style-type: none"> • Felnőtt, érett, cselekvőképes hit kialakulásának és megélésének a segítése. • Az adott dogmatikai tételek kapcsán hitvallásainkra, a Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás vonatkozó kérdés-feleleteire való rámutatás, a hitvallásokban való jártasság elősegítése. • Református dogmatika alaptételeinek tanulócentrikus, biblikus közvetítése, és azok gyakorlati megvalósulásainak, mindennapi életre való konzekvenciáinak áttekintése a diákok narratív interpretációjának elősegítésével. • A modulhoz tartozó dogmatikai kérdések református nézőpontú megközelítésének tanulóközpontú, módszertanilag sokszínű közvetítése, mely ismeretanyag elsajátításával a tanuló elégséges ismeretet szerez a református hittan középszintű érettségi teljesítéséhez. 	

<ul style="list-style-type: none"> • Önismeret, énkép fejlesztése Isten és az ember kapcsolatát magában foglaló dogmatikai témák kapcsán. • Logikai kompetencia fejlesztése a református dogmatika alapigazságaiban rejlő összefüggésekre áttekintése révén. • Annak a tudatosítása, hogy a hit ismeretekből épül fel, illetve a hit megélését segíthetik a rendszerezett ismeretek. 			
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az Apostoli Hitvallás szövegű ismerete. • A hitvallásos alapfogalmak ismerete. • Alapvető ismeretek általános vallásos fogalmakról (kultusz, tabu, szent). • Alapvető bibliai fogalmak tisztázása, ismerete (pl. gondviselés, egyház, törvény, evangélium, stb.). • Egyháztörténeti ismeretek arról, milyen korszakokban hogyan változott a fogalmak használata és hogyan értelmezhetők napjainkban. • Az egyház mint térben és időben egy közösség, egyházi élet napjainkban. • Kiemelten fontos a két sákramentum tudatos megélésének tanításbeli megalapozása. • <i>Kompetenciák: cselekvés, alkalmazási készség</i> • Tájékozottság az Apostoli Hitvallás biblikus alapjait illetően. • Tájékozottság a biblikusan megalapozott tanokat illetően. • A keresztyén világlátás összefoglalható megmutatása, összehasonlítva más felfogásokkal. • Absztrakt gondolkodásmód, logikai készség és az összefüggések meglátására való képesség fejlesztése az adott témákon keresztül. • A modul felsőbb évfolyamokban (11-12.) történő használata esetén kiemelten fontos a két sákramentum tudatos megélésének gyakorlati megalapozása <p>2 Belső motiváció</p>	<p>Bevezetés a református hittan rendszerébe, alapfogalmak</p>	<p>Modul által preferált érettségi témakörök</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Teremtő Isten, Mindenható Atya, Isten gondviselése • (Az ember teremtése, a teremtésvédelem, Jézus gyógyításai, A Zsoltárok könyve, stb.) • A Megváltó Isten – Sola Gratia, Solus Christus • (A nagyhét eseményei, a reformáció története) • A sákramentumok: a keresztség • A sákramentumok: az úrvacsora • Az anyaszentegyház 	
	Isten kijelentése		Ezek rendszerezése, esetleges „hittan-szó-tár”füzetbe való lejegyzése.
	Az Ige hármas alakja, Sola Scriptura		motivációként szituációs játék a jól ismert formákban: mutogatás, rajz, halandzsza-nyelv.
	A hit – Sola Fide		kiscsoportos munka: egy esemény különböző források szerinti kitárgyalása, ez lehet nyugodtan mindennapos iskolai történet is. Pl. 3 elbeszélő egy címzetthez.
	A Szentháromság Isten		Az ún. „film-nézős” módszer: tanulók eljátsszák a történetet, újra és újra „visszalassítva” míg fel nem fedezhető a megingás pillanata (ez sokféle lehet). Ezt vagy egy hasonló bevezetést követhet (de mindenképpen csak követheti!) a hitről szóló beszélgetés.
A Teremtő Isten, Mindenható Atya, Isten gondviselése	Előzetes feladat: természeti jelenségek felkutatása, irányítottan a klasszikusnak számító Nap, szél, stb. jellemzőinek összegyűjtése.		
	Kiscsoportos munka, tanári vezetéssel. Különböző teremtéstörténetek, eredetmítoszok feldolgozása képekkel, szövegekkel, ezek összehasonlítása, elemzése tanári vezetéssel.		
	A bűn kérdése	Ajánlott projekt: Ideális esetben informatikai jellegű órát lehet	

<ul style="list-style-type: none"> • Eligazodni a sokféle hit között, megtalálni és felmutatni a keresztyéni belső „saját” meggyőződést. Az egyéni felelősségtől a közösségi felelősség felvállalását, megélését szeretnénk segíteni. • Az óráknak támogatniuk kell az egyéni felismeréseket, megfogalmazásokat, akkor is, ha elsősre nem a Heidelbergi Káté mindenre kiterjedő alaposságával szólnak meg. A modul elvégzésekor számolni kell azzal, hogy „kemény eledellel” nem kezdhető el a hitvallásos élet. • A tanulóknak szükséges érezniük, hogy a tanok nem elvont szituációkon keresztül érkeztek az emberi világba, hanem ezek azok, melyeket Isten kijelentett. • Tudatosá kell tenni, hogy e témakörökben előjövő kérdésekre adható válaszok nem gyors válaszok. • Tudatosá kell tenni, hogy e témakörökben előjövő kérdésekre adható válaszok a mindennapi hitgyakorlást segítik. • A modul felsőbb évfolyamokban (11-12.) történő használata esetén kiemelten fontos a két sákramentum megélésének belső megalapozása. 		tervezni, pl. keresőprogrammal aktuális híreket találni, felvillantani, elemezni	
	A Megváltó Isten – Sola Gratia, Solus Christus	Beszélgetés, vita, képelemzés a témával kapcsolatban.	
	A sákramentumok: keresztség és úrvacsora	szokások bemutatása megbeszéléssel, személyes történetek a keresztelőről (előzetesen kérhetünk képeket, családi történeteket /amennyiben vannak/ keresztelőkről.)	
	A Szentlélek Isten személye és munkája	önálló munka, majd közös elemzés: mikor és mire volt szüksége az egyháznak (és/vagy a keresztyén embernek az Isten ilyen formájú jelenlétére?)	
	Törvény és evangélium	beszélgetés egy kiválasztott etikai parancsról: miért van szükség rá?	
	Az anyaszentegyház	egyéni munka, önjellemzés készítése (röviden, akár apróhirdetési formában, stb.), majd újabb jellemzés készítése a múlt felidézésével együtt. Az utolsó körben a jövőbeni tervek hozzáadása történik.	
Az eljövendő világ és örök élet	Vita-óra. Előzetes felkészülést igényel, egyéni feladat a különböző világvége jóslatok összegyűjtése, prezentálása. Ez számtalan formában történhet, egy fontos, hogy mindenképpen képi is legyen.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Apostoli Hitvallás, reformátori alapelvek, Szentháromság, bűn, törvény és evangélium, anyaszentegyház, törvény hármassága, általános és különös kijelentés, II. Helvét Hitvallás, Heidelbergi Káté	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)			
<ul style="list-style-type: none"> • A fogalmak formai ismerete. 			

- Fogalom: általános és különös kijelentés.
- A Sola Scriptura reformátori alapelv jelentésének ismerete.
- A Sola Fide reformátori alapelv jelentésének ismerete.
- A Szentháromság fogalmának ismerete.
- A Teremtő és Gondviselő Isten fogalmának ismerete.
- A Sola Gratia és a Solus Christus reformátori alapelvek jelentésének ismerete.
- A Szentlélek Isten szerepe a Szentháromságban.
- A sákramentumok egy szituációban való működésének ismerete, a szereztetési igék memoriterszerű ismerete.
- A törvény és evangélium fogalmának ismerete, a törvény hármasságának ismerete. Az általános és a különös kijelentés fogalmának ismerete.
- A bűn fogalmának ismerete.
- Az anyaszentegyházról szóló hitvallási részek szöveghű ismerete. A közösség fogalmának megértése.
- Isten ígéretei közül egy-kettő ismerete.
- A feladatok végrehajtása, dolgozat elkészítése, teszt megírása és az órákon való együttműködő részvétel. Az Apostoli Hitvallás memoriterszerű ismerete.

Tematikai egység: Etika. Alapmodul Cím: A keresztyén élet alapkérdései	Órakeret: 20 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés	
Előzetes tudás <ul style="list-style-type: none"> • Tapasztalati élmények, információk és háttérismeretek a gyülekezeti életről, az MRE szokásrendjéről és az egyházi szóhasználatról. • Tapasztalati élmények az ünnepekről és az ünnepekhez kapcsolódó szentírási történetek ismerete. 		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai <ul style="list-style-type: none"> • A tanulókkal való közös gondolkodás a keresztyén élet alapkérdéseiben Isten Igéje, a Szentírás alapján. • A Tízparancsolatnak, mint Isten életre vezető, segítő tanácsainak a bemutatása, és azoknak a mai életre való konzekvenciáinak az áttekintése, több szempontú vizsgálata. A Tízparancsolat tanításának, etikai konzekvenciáinak a tanulók élettörténetéhez való kapcsolódásának elősegítése. • Keresztyén értékrendszer kommunikálása, belsővé válásának elősegítése, felkészítés a felnőtt lét szerepeinek krisztusi módon való megélésére. • A modulhoz tartozó etikai kérdések református nézőpontú megközelítésének tanulóközpontú, módszertanilag sokszínű közvetítése, mely ismeretanyag elsajátításával a tanuló elégséges ismeretet szerez a református hittan középszintű érettségi teljesítéséhez. • Az adott egység vonatkozó kapcsolódásai által a tanulók életvalóságából kiindulva annak a megvilágítása, hogy Istennek az emberi élet alapkérdéseire is van üzenete; keresztyén önazonosság fejlesztése. • Az egyes témák tanulóközpontú végiggondolása révén nagykorú, érett, cselekvőképes hit megélésére nevelés. • Az adott egységek vonatkozó kapcsolati lehetőségei alapján szociális és állampolgári kompetenciák fejlesztése. • Önálló vélemény kialakításának segítése közvetített háttérismeretek, etikai alapkérdésekhez tartozó problémák, témakörök felvetése és átgondolása révén. • Keresztyén etikai szókinccs és ezzel az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése. • Annak tudatosítása, hogy hitünk megélése döntési helyzeteket igényel. 		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Tíz Ige (Tízparancsolat) memoriter szöveghű ismerete. • Az etikai alapfogalmak definíciójának ismerete. • Alapvető ismeretek más etikai álláspontok sarokköveiről. • Alapvető bibliai fogalmak tisztázása, ismerete (pl. felebarát, törvény, kegyelem). • Kortörténeti, szociológiai ismeretek arról, milyen volt a 10 parancsolatadásának kora, és miben különbözik ez napjainktól. • Bevezető ismeretek arról, mi teszi közösséggé a gyülekezetet. • A társadalom, közösségeink kirekesztő és befogadó folyamatainak ismerete (Ki az én felebarátom?) <p>2 Pragmatikus fejlesztés</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tájékozottság a 10 parancsolat bibliai tanítását illetően. • Tájékozottság a Biblia emberképére nézve. • A különböző szituáció orientált órákon kreatív megoldási ötletek felsorakoztatása egy-egy probléma megoldására. • A probléma felmérésének, a lényeglátásnak az alkalmazása a konkrét szituációtól függetlenül is más helyzetben. • A „Ki vagyok én?” témánál 3-4 generációs családfa készítése, a főbb felismerések, következtetések megfogalmazása. • Szabadon választott parancsolat kapcsán riport készítése olyannal, aki konkrét élethelyzetében éli / élte meg a parancsolat etikai nehézségét; esetleg egy határkérdést. • Absztrakt gondolkodásmód, logikai 	<p>Bevezetés az keresztyén etikába, etikai alapfogalmak</p>	<p>A megismert fogalmak megfelelő szövegkörnyezetben való felismerése, alkalmazása.</p>	<p>Modul által preferált érettségi témakörök</p> <ul style="list-style-type: none"> • A 10 parancsolat általános etikája. • A keresztyén etika normái a családi élet, munka és társadalmi élet területén. A Tízparancsolat etikai üzenete: <ul style="list-style-type: none"> ○ Más istenek, az Egy és kiábrázolhatatlan Isten tisztelete, ○ Isten nevével élni és visszaélni, ○ Az idő rendje, ünnepek és hétköznapok, a munka és pihenés, ○ A teremtett világ nyugalma, ökológiai etika, kultúra, civilizáció, média, technika. • Keresztyén ember a gyülekezetben és a társadalomban.
	<p>Az ószövetségi és jézusi etika, a szeretet kettős parancsolata alapján</p>	<p>Csoportmunka: Az ószövetségi és a Jézusi etika hasonlóságainak és különbözőségeinek felfedése: a Tízparancsolat vonatkozó részeinek összehasonlítása a Hegyi beszédben lévő Törvény magyarázatával.</p>	
	<p>Ki vagyok én? A teremtettség, ember helye és feladata a teremtettségben Az „én” Isten tükrében</p>	<p>Saját családfa elkészítése. Egy-egy tanuló családfájának bemutatása, esetleg rövid elemzése az osztályban. Kollázs készítése képek, újságkivágások, anyagok segítségével a „Ki vagyok én?” kérdésre adott individualista – illetve bibliai értelmezésre.</p>	
	<p>Ki az én felebarátom?</p>	<p>Az irgalmas samaritánus példázatának eljátszása mai kontextusba helyezve, mai szereplőkkel. A játék után a szereplők érzéseinek megfogalmazása (pozitívak és negatívak egyaránt).</p>	
	<p>A közösség: a keresztyén ember a gyülekezetben és a társadalomban</p>	<p>Arra az alapvető kérdésre keressük a választ, hogy mit adhat a gyülekezet a keresztyén embernek, és mit adhat ő a közösségnek? Két állításról kellene vitacsoportot felállítani és vitatkozni: 1. Jó keresztyén lehetek közösség nélkül is, nincs szükségem feltétlenül valahová tartozni. 2. Elköteleződés és közösséghez való tartozás nélkül nem élhetek teljes hívő életet.</p>	
<p>A Törvény: A</p>	<p>Az egyes parancsolatokat érintő</p>		

<p>készség és az összefüggések meglátására való képesség fejlesztése az adott témákon keresztül.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cselekvési modellek, stratégiák megfogalmazása az egyes parancsolatok kapcsán. <p>Belső motiváció</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elsősorban olyan attitűd kialakulását szeretnénk segíteni, ami egyáltalán számításba veszi a tettek következményeit, és számol azzal, hogy felelős mindenki a saját tetteiért. • Az egyéni felelősségtől a közösségi felelősség felvállalását, megélését szeretnénk segíteni. • Elősegíteni azt, hogy keresztyén fiatalként ne a folyamatos utólagos „tüzoltás” vagy kríziskezelés jellemezze etikai téren az életüket, hanem tudatos, előre gondolkodó, mérlegelő és jobb döntéseket hozó életet élhessenek. • Ugyanakkor érezzék a kegyelem erejét, és világos legyen, hogy nem tudjuk 100%-osan megtartani a törvényt – nem is ezért tartjuk fontosnak. • Hozzásegíteni a tanulókat ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék és megélik mindennapi élethelyzeteikben. 	<p>Tízparancsolat és etikai konzekvenciái</p> <p>Isten és más Istenek (1-2. parancsolat)</p> <p>Isten és az ember (1-3. parancsolat)</p> <p>A pihenés napja: munkaetika (4. parancsolat)</p> <p>Szülők és felsőbbtség (5. parancsolat)</p> <p>Gyilkosság és határesetei (6. parancsolat)</p> <p>Kapcsolati és szexualitika (7. parancsolat)</p> <p>Tiszteletben tartani a másét: (8-10. parancsolat)</p> <p>A belső törvény: a lelkiismeret</p> <p>Összefoglalás - számonkérés</p>	<p>situációkról való beszélgetés, situációs játékok.</p> <p>A Tízparancsolat ismerete memoriterként. Az egyes parancsolatok jobb megértését segítő situációk eljátszása párban, nagyobb csoportban. Az etikai problémák felismerése és megfogalmazása. Keresztyén etikai szempontból releváns válaszok, megoldások keresése az egyes helyzetekben. Filmrészlet esetén filmelemzés írása (akár egy szereplő jellemfejlődéséről, akár a történet képzeletbeli folytatásáról, stb.).</p> <p>Kiselőadás tartása arról, hogyan látták a filozófiában a lelkiismeret szerepét; különösen Kant. Rövid vers / elbeszélés írása arról, hogyan figyelmeztetett bennünket a lelkiismeretünk; illetve hogyan oldódott fel lelkiismeret furdalásunk.</p> <p>Záró teszt megírása a tárgyi ismeretanyagból. Egy konkrét parancsolathoz köthető konkrét krízisre vonatkozó „akcióterv” megfogalmazása kimeneti lehetőségekkel.</p>	
---	--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Tízparancsolat, etika, erkölcs, lelkiismeret, értékrend, norma, hedonizmus, utilitarizmus, deontológia, relativizmus, etika – keresztyén etika kapcsolata és különbözőségei, Jézus Krisztus és a törvény kapcsolata, az egyes parancsolatok kapcsán: bálvány, Isten, szombatnap, pihenés, szülőtisztelet, felsőbbtség iránti tisztelet, paráznaság, gyilkosság, élet értéke, abortusz, elégedetlenség, vágyakozás, lopás, más tulajdona.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)

- Fogalom: erkölcs, etika, lelkiismeret, értékrend, norma, hedonizmus, utilitarizmus, deontológia, relativizmus, keresztyén etika
- Jézus törvény értelmezésének jellegzetességei, ismerete.

- Aktív részvétel a családfa elkészítése során, alapszintű összefüggések megértése ezzel kapcsolatban (pl. öröklődő konfliktusok, egyéb jellegzetességek a generációkban).
- Jézus válaszána k ismerete az irgalmas samaritanus történetéből (az egész történet ismeretével).
- A két állításról szóló vitában történő egyértelmű állásfoglalás kialakítása indoklással együtt.
- Az egyes parancsolatok etikai summájának megfogalmazása. A szituációk történelmi részének megértése.
- A bibliai tanítás ismerete és a lelkiismeret szerepének rövid, tömör megfogalmazása. Krisztus váltságának szerepéről való tudás.

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés, minősítés a hatályos köznevelési törvénynek megfelelően első történik. A középfokú oktatás minden évfolyamán a hit- és erkölcsoktató a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri. Az érdemjegyekről a tanulót, és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell.

A tanultak ellenőrzése és értékelése sokrétű módszertani skála alkalmazása révén történik. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó minimális követelmények rendszere. Formáit tekintve az értékelésnek része:

- Minden új témához kapcsolódóan egy megelőző felmérés a tanuló előzetes tudásáról. Mivel az állami iskola tanulócsoportjainak összetétele vegyes, ezért a hitoktatónak tekintettel kell lennie arra, hogy az osztály egy része egyházi általános iskolából érkezik, mások egyéb köznevelési intézményekben vagy az egyházközség területén részesültek hit- és erkölcsoktatásban és ezeknek megfelelő előképzettséggel rendelkeznek. Az osztályokban vannak olyan tanulók is, akik sem hit- és erkölcsoktatásban nem vettek részt, sem pedig gyülekezeti kötődésük nincs. Az aktuális témával való ismeretek előzetes felmérése során a vallástanárnak szem előtt kell ezt tartania.
- A tanulói tevékenység megfigyelése az órán kifejtett, illetve a tanítási órán kívüli projektek elvégzése során.
- Szóbeli értékelés a kérdésekre adott válaszok, összefüggő feleletek, referátumok, szóbeli beszámolók alapján.
- Írásbeli munka értékelése írásbeli beszámolók, feladatlapok, témazárók, tesztek által.

Mindezek alapján az értékelés alapelvei:

- A tanulói személyiség iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy a vallástanár figyelembe veszi a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit (pl. siket, látássérült, hallássérült, stb.).
- Az értékelés során a vallástanár törekszik a pozitív hangvételi, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön.
- Az értékelés során a vallástanár objektivitásra törekszik, nem a tanuló személyes véleményét, hanem az elsajátított ismereteket, összefüggéseket, illetve a mérhető pontokat értékeli.

Az iskola egyedi értékelési szempontjai:

- A középiskolai felvételi során többletpontban részesülnek azok a tanulók, akik az általános iskolában hit- és erkölcsoktatásban vettek részt. A korábbi hittanoktatás igazolása a bizonyítvány révén történik.
- A tanulói kreativitás különleges kifejezőmódjai az értékelés részét képezhetik. A vallástanár a sokrétű intelligencia elmélet alapján lehetőséget adhat a tanulóknak arra, hogy a tanultakat egyéni erősségeiknek megfelelően jutassák kifejezésre. A kognitív számonkérés mellett így egyéb területek is segíthetik az értékelést.

1. Függelék

A református hit- és erkölcsstan tantárgy esetében az iskola minden évben az MRE által elfogadott és jóváhagyott *Református hit- és erkölcsstan tankönyvjegyzék* könyveiből és tanulói segédleteiből választ a diákok számára.

A hittankönyvek és ajánlott segédletek hatályos jegyzéke a hit- és erkölcsstan helyi tanterv mellékleteként megtalálható.

2. Függelék

A hit- és erkölcsstan középszintű érettségi témakörei megegyeznek a 40/2002. OM-rendelet Református hit- és erkölcsstan tantárgy részletes vizsgakövetelményeiben felsorolt vizsgakövetelményekkel. Ezt a követelményrendszert a hit-és erkölcsstant oktató vallásstanár a hit-és erkölcsstant érettségi tantárgyként választó diákok számára a 11. évfolyamon szeptember hónapban nyomtatott formában is átadja.

A preferált érettségi témák megtalálhatóak a fenti helyi tanterv „Kapcsolódási pontok” című oszlopában.

A református hit- és erkölcsstan középszintű érettségi témaköreinek tételes felsorolása:

1. Ószövetség
2. Alapvető ószövetségi bevezetés-tudományi ismeretek
3. Újszövetség
4. Alapvető újszövetségi bevezetés-tudományi ismeretek
5. Kortörténeti ismeretek
6. Krisztus egyházának története
7. A saját felekezet története
8. Az egyház tanítása
9. Ünnepek, ünnepi időszakok
10. A keresztyénség erkölcsi tanítása
11. A nagy világvallások alapvető gondolatai
12. A saját egyház mai élete
13. Szövegértelmezés
14. Esetelemzés

REFORMÁTUS HITTAN

6 évfolyamos gimnázium

A tantárgy órakerete: (36 oktatási hét)

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret</i>
7.	2	72	65	7
8.	2	72	61	11

<i>Évfolyam</i>	<i>Heti órakeret</i>	<i>Évi órakeret</i>	<i>Kerettantervi órakeret (alapmodulok)</i>	<i>Helyi tervezésű órakeret (kiegészítő modulokkal)</i>
9.	2	72	41	31
10.	2	72	47	25
11.	2	72	48	24
12.	2	64	43	21

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A hit- és erkölcsstan tantárgy minden évfolyamon csoportbontásban kerül megtartásra. Minden tanuló, a szülő nyilatkozata alapján vesz részt a keresztyén felekezetek szerinti hittancsoportban. Ezek az órák is az iskolában kerülnek megtartásra. Csoportváltás szülői (*nagykorú tanuló esetében tanulói*) kérelemre, a jogszabályban előírt határidőig, (*rendkívül indokolt esetben a tanév kezdetén*), az igazgató engedélye alapján lehetséges. Áttérő tanulónak a csoportváltást az igazgató az illetékes egyház képviselőjének nyilatkozata után engedélyezheti. Jelen helyi tanterv a református hit- és erkölcsstan helyi tantárgyi tantervét tartalmazza.
- A hit- és erkölcsstan órák része a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, ill. a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése. Ennek érdekében néhány tanév esetében az egyes tanegységek során bevonásra kerülnek a helyi gyülekezet szolgálattevői (lelkipásztor, presbiter, ifjúsági csoport vezetője stb.).
- Ugyancsak a gyülekezeti lét megismerése érdekében, egyes tanéveknek része a tanulóknak a helyi gyülekezetben, vagy más - környékbeli- gyülekezetben történő látogatása, istentiszteleti részvétele. Ezek az ajánlott, tanórán kívüli projektekhez tartoznak.
- A református általános iskola tanulói több keresztyén felekezethez tartoznak. Minden tanuló a saját felekezete szerinti hit- és erkölcsstan órán vesz részt.
- A 7-8. évfolyam konfirmációs felkészítése és a konfirmációs vizsgája az anyagyülekezetekben történik, így az iskola nem vesz részt a konfirmációs felkészítésben.
- Az iskola 6 osztályos tagozattal működik, ahol a tanulók korábbi ismereteinek és tapasztalatainak felmérése történik a 7. évfolyam bevezető óráiban.
- A középiskolai évfolyamok részletes tervezése jelen dokumentum második felében történik.
- A református középiskola tanulói több keresztyén felekezethez tartozhatnak. A hit- és erkölcsstan tantárgy minden évfolyamon csoportbontásban kerül megtartásra. Minden tanuló a szülő nyilatkozata alapján vesz részt a keresztyén felekezetek szerinti hittancsoportban (lehetőleg a saját felekezete szerinti hit- és erkölcsstan órán).
- A társfelekezetek hit- és erkölcsstan tanórái is az iskolában kerülnek megtartásra. A hit- és erkölcsstan tantárgy szakmai tartalma az adott felekezet hivatalosan elfogadott, hatályos hit- és erkölcsstan tanterve és tananyagai. Jelen helyi tanterv a református hit- és erkölcsstan helyi tantárgyi tantervét tartalmazza.

- Csoportváltás szülői (*nagykorú tanuló esetében tanulói*) kérelemre, a jogszabályban előírt határidőig, (*rendkívül indokolt esetben a tanév kezdetén*), az igazgató engedélye alapján lehetséges. Áttérő tanulónak a csoportváltást az igazgató az illetékes egyház képviselőjének nyilatkozata után engedélyezheti.
- A hit- és erkölcstan órák része a gyülekezeti életbe való bekapcsolódás segítése, ill. a református gyülekezetek alapfogalmainak és világának megismertetése. Ennek érdekében egyes tanévekben, az egyes tanegységek során bevonásra kerülnek a helyi gyülekezet szolgálattevői (lelkipásztor, presbiter, ifjúsági csoport vezetője stb.).
- Ugyancsak a gyülekezeti lét megismerése érdekében, egyes tanéveknek része a tanulóknak a helyi gyülekezetben, vagy más - környékbeli- gyülekezetben történő látogatása, istentiszteleti részvétele. Ezek az ajánlott, tanórán kívüli projektekhez tartoznak.
- A 12. évfolyamon az érettségi időpontja miatt rövidebb a tanév, így ott 72 óra helyett 64 tanóra tervezése történik.
- Az MRE hit- és erkölcstan kerettanterve a középiskolai korosztály számára moduláris tervezéssel dolgozik. Ez az iskola gyakorlatában azt jelenti, hogy az alapmodulok helye (melyik évfolyamon melyiket tanulják) a helyi pedagógiai programban rögzített a képzés során. A helyi tantervben szerepelnek a kiegészítő modulok választásának fő szempontjai is.

[A következő A) vagy B) bekezdésekből az intézmény a helyi sajátosságainak megfelelően választja az egyiket.]

- **A) Az iskola a helyi tantervében rögzíti az egyes évfolyamokra kiválasztott kiegészítő modulok megnevezését, éves óraszámát valamint tematikai egységeit.**
- **B) A kiegészítő modulokat az iskola az alábbi eljárásrend szerint választja ki: Az iskola hitoktatói munkaközössége minden év január 31-ig összeállítja a következő tanévre az egyes évfolyamokra tervezett kiegészítő modulok megnevezését és óraszámát. Az áttekintő táblázatokhoz csatolni kell az egyes tematikai egységek tematikáját. Az elkészült táblázatokot a nevelőtestület minden év február 28-ig tudomásul veszi és elfogadja, az intézmény igazgatója pedig megküldi a fenntartónak.**
- A kiegészítő modulok cseréje nem igényli az MRE katechetikai törvénye (2007. évi II. törvény) 2. § (5) bekezdésében előírt támogató szakvélemény kérelmezését.
- Az alapmodulok évfolyamok közötti átrendezése esetén, vagy helyi modul kialakítása esetén az MRE katechetikai törvénye (2007. évi II. törvény) 2. § (5) bekezdésében előírt támogató szakvéleményt újra kérelmezni kell.
- Az MRE középiskolai tantervi fejlesztések időszakában a kiegészítő modulok részletes fejlesztési, tartalmi és elvárt minimumkövetelményeit az iskola a helyi tantervvel megegyező formában az alkalmazást megelőző tanév utolsó napjáig állítja össze.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának Zs. 244/2012.11.16. határozata szerint elfogadott kerettanterv.

Megjegyzés:

- A helyi tanterv a 2011. évi CXCV tv. 32. § (1) bek. d) pontja és az MRE 2007. évi 2. tv. 2. § (3) - (5) bek. alapján készült.
- Az alkalmazás előfeltételeként meghatározott támogató szakvélemény az intézmény irattárában található. Száma:

2. A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

1. táblázat

7. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
A református hit- és erkölcsstan	0	5	5
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	29	0	29
Isten hívása az Ószövetségben	4	0	4
Történetek Jézus Krisztusról	16	0	16
Élet az apostoli korban	7	0	7
Ünnepeljünk együtt!	9	2	11
Évfolyam összesen	65	7 (7 betervezve)	72

8. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet-óraszám (±)	Tematikai egység összes időkerete
Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	21	1	22
Isten formáló kezében	12	0	9
Történetek Jézus Krisztusról	23	0	20
Ünnepeljünk együtt!	5	3	11
Évfolyam összesen	61	11 (4 betervezve, 7 tervezendő)	72

Az óraszámok tanévenkénti óraszámokat jelentenek.

2. táblázat

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret felhasználása

7. évfolyam:	Szabad órakeret:	7
--------------	------------------	---

Tematikai egység	Téma	Óraszám
A református hit- és erkölcsstan	Ki vagyok én, kik vagyunk mi? Kicsoda Isten? A Biblia Isten szava Identitás: mit jelent Istenhez, Isten népéhez tartozni? Identitás: mit jelent Istenhez tartozni?	5
Ünnepeljünk együtt!	Ünnepi készülődés	2
	Összesen:	7

8. évfolyam:	Szabad órakeret:	14
--------------	------------------	----

Tematikai egység	Téma	Óraszám
Ünnepeljünk együtt	Ünnepi készülődés	3

Összesen:

14

Hat évfolyamos gimnázium

A középiskolai alapmodulok rendezési elve: **az 1998 óta használt középiskolai tematika alapján**
(Az óraszámok egész évre tervezett órákat jelentenek.)

7. évfolyam			8. évfolyam		
Tankönyv	kerettantervi minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák	Tankönyv	kerettantervi minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák
Isten vonzásában	65	7	Isten Igéjének a tükrében	61	11
Az összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		72	Az összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		72

9. évfolyam			10. évfolyam			11. évfolyam			12. évfolyam		
Alapmodul	kerettantervi minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák	Alapmodul	kerettantervi minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák	Alapmodul	kerettantervi minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák	Alapmodul	kerettantervi minimum óraszám	Helyi tervezésű plusz órák
Kohéziós	15	3	Bibliaismeret-Újszövetség	20	2	Egyetemes egyháztört.	18	6	Hittani alapkérdések (Dogmatika)	15	6
Bibliaismeret-Ószövetség	18	5	Egyház- és vallásismeret	17	8	Magyar egyháztört.	13	11	Étikai alapkérdések	15	7
Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		41	Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		47	Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		48	Alapmodulok összes óraszám (Helyi tervezésű plusz órákkal együtt)		43
Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		31	Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		25	Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		24	Kiegészítő modulokra tervezhető óraszám		21

Kiegészítő megjegyzések (a pirossal jelölt rész nem kerül be a helyi tantervbe, csak az iskola adaptációját segíti. Ennek megfelelően törölhető a tervezés után)

- A helyi tervezésű órák plusz óraszámjai szabadon beírhatóak. Az alapmodulok összes óraszámja ennek megfelelően változik. A szabadon betervezett órák témái a 2. táblázatban kerülnek kifejtésre. Az alapmodulok óraszámja az MRE hit- és erkölcsstan kerettantervben rögzítetteknek megfelelően legfeljebb az adott alapmodul maximum óraszámáig növelhető.
- A „helyi tervezésű plusz órák” rovatba az az óraszám kerül, amelynek megfelelő plusz órát betervez az iskola az adott modulba.
- Az egy évre tervezhető max. óraszám: 72 óra, ennek megfelelően számítható ki a kiegészítő modulok óraszámja.
- (Képlet: kiegészítő modulok óraszám = 72 – alapmodulok össz. óraszám)
- Az iskola pedagógiai programjába és a hit- és erkölcsstan helyi tantervbe nem kerül be a részletes, kiegészítő modulokat is tartalmazó táblázat. Ennek elkészítésének határideje minden tanévben a január 31-i határidő.

3. Tantárgyi bevezető (7-8 évfolyam)

A hit- és erkölcsstan tantárgy célrendszere és feladatai

A hit- és erkölcsstan tantárgy *alapvető feladata* a hitéleti nevelés. A református hit- és erkölcsstan komplex személyiségfejlesztésre törekszik, ahol a kognitív ismeretátadás mellett fontos szerepet kap az affektív és a pragmatikus nevelés is. A hitéleti nevelés szerves része a keresztyéni lét alapjaiba való bevezetés, mely fő területei a következők:

- a Biblia gyermekek számára érthető és értelmezhető történetei;
- a Biblia világába való bevezetés (keletkezése, felosztása, háttére, formái, stb.);
- a magyar református identitás fő jellegzetességei;
- a magyar református gyülekezetek világának és a református hitnek az alapelemei;
- a keresztyén egyháztörténet adott évfolyam történelméhez kapcsolódó fő eseményei, kiemelkedő személyei;
- a tanítványi lét és a kegyességi élet elemei (imádság, Szentírás használat, istentisztelet);
- élethelyzetekben, etikai kérdésekben való tájékozódás és keresztyén megoldások keresése;
- egyházi és nemzeti ünnepeink tartalma, üzenete és megélése.

Fő célja: Isten szeretetének, Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának közvetítése a gyermekek számára (tanítvánnyá tétel), és a tanítványi lét megélésének a segítése (Jézus Krisztus missziói parancsa, Mt 28,18-20 alapján).

Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a hit a Szentháromság Isten ajándéka az ember számára. A hit- és erkölcsstan órán hitet nem adhat sem az iskola, sem a hitoktató, viszont támogathatja és segítheti annak kialakulását és fejlődését. Iskolánk célja, hogy a hit- és erkölcsstan órák formálják a személyiséget, hitet ébresszenek és a hit megélésének pozitív és vonzó élményét adják a tanulók számára.

A fő cél kibontása többrétű, a tanulói személyiség egészét figyelembe vevő célrendszer alapján történik, melynek a kognitív szint mellett része az affektív és a pragmatikus nevelés is.

KOGNITÍV CÉLOK	ÉRZELMI NEVELÉS	CSELEKEDTETÉS
Alapvető ismeretek átadása a Szentháromság Istenről, Isten és az ember szeretetkapcsolatáról	A bizalom és a szeretet tapasztalati élménye	Az Istennel való kapcsolat gyakorlati elemei (imádság, bibliaolvasás, hétköznapi élet)
Jézus Krisztus váltságmunkájának megismertetése	Az adás és elfogadás érzelmi háttérének megtapasztalása	Az adás és elfogadás keresztyén gyakorlata és következményei
A tanítványi lét és kegyességi élet elemei (imádság, bibliaolvasás, istentisztelet)	Az elköteleződés és a felelősségvállalás élményvilága	Életkorhoz és élethelyzetekhez kapcsolódó döntések meghozatalának lehetőségei és korosztályhoz alkalmazkodó diakóniai tevékenység
A Szentírás kortörténeti háttére	A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	A Szentírás mindennapi használatának módjai
Az egyház története, jelene és szokásrendszerei	A régi korok tiszteletének élményvilága; a személyes meggyőződés felvállalásának és bátorságának a megtapasztalása	Hagyománytisztelet; Hitvallási helyzetek felismerése
Református alapfogalmak, alapelvek és a református egyházközségek alapvető sajátosságai	A közösségi lét érzelmi háttére	Az Isten népéhez való tartozás vállalása és gyakorlása
Az élhető és egészséges család modelljei	A családhoz tartozás érzelmi háttére és tudatosítása	A családi szerepek és helyzetek tudatos megélése
Keresztyén megküzdési stratégiák	A konfliktusok indulati világa	Konfliktuskezelési stratégiák
Nemzeti értékeink	Hazaszeretetre nevelés	Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete, az aktív állampolgárság korosztályi

Alapelvek

Célkitűzésében, gondolatrendszerében a helyi tanterv kiindulópontjának tekinti:

- Isten Igéjét, a Szentírást, mint a keresztyén ember életének vezérfonalát;
- Az MRE hitvallási iratait (Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás);
- Az MRE középtávú nevelési-oktatási tervét;
- Az MRE hitéleti szokásrendszereinek gyakorlatait.

A tantárgy sajátossága, hogy szellemiségét Isten Igéje, a Szentírás határozza meg. Éppen ezért a hit- és erkölcsannak egyszerre vannak tantárgypedagógiai (valláspedagógiai) alapelvei és a tartalmát meghatározó biblikus alapelvei.

Valláspedagógiai alapelvek:

- A tanulói komplex személyiség fejlesztése, melynek része a kognitív, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása által.
- A hit- és erkölcsstanórák fontos feladata és lehetősége a tanulói személyiség formálása, hit ébresztése, valamint a hit megélésének vonzó és pozitív felmutatása.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus és vélhető életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Ennek megfelelően nem törekszik minden bibliai történet megtanítására. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
- Módszertanában javasolt a korosztályszerű és változatos pedagógiai módszerek és igényes taneszközök használata.
- Az aktív, cselekvő hit megélésére való buzdítás a diákok különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartjuk a keresztyén nevelés három alappillérét (keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola), de számolunk azzal a szociológiai sajátossággal, hogy a tanulók egy része nem hitben élő családban nő föl, ill. nincsenek rendszeres gyülekezeti kapcsolódásai. Ennek ellensúlyozására fontosnak tartjuk a gyülekezetről és a hitéleti szokásrendszerről alapvető ismeretek átadását, ill. azok beépülését.

Biblikus alapelvek:

- A Szentháromság Isten Jézus Krisztusban kegyelméből magához hívja a Tőle eltávolodott bűnös embert.
- A bűnös ember Isten Szentlelkének megszólítása és hit által hallhatja meg, értheti meg Isten szavát, élheti meg Isten neki adott kegyelmét.
- A Szentírás Isten Igéje és a keresztyén ember életének vezérfonala.
- Jézus Krisztus tanítványságra hívja napjaink emberét is. A tanítványi lét megélése az egész életútra érvényes és igaz.
- A tanítvány szeretetkapcsolatban él Istennel, Aki személyesen elhívta őt. Életvitelében Krisztust követi és kijelölt feladatát teljesíti a világban.
- A tanítványok közössége a keresztyén egyház, hitük együttes megélésének legfontosabb területe a gyülekezet.

Struktúra:

A tanórák egymáshoz való kapcsolódása projekt jellegű, ahol a vezérfonalat a bibliai történetek adják. Ezek kibontásaként jelennek meg olyan kapcsolódó témák (etikai kérdések, élethelyzetek stb.), melyek a gyermekek életvalóságát figyelembe véve hidat jelentenek a gyermekek világa és Isten Igéje között. Bár minden évnek van fő vezérfonala, az évek belső egységei koncentrikusan épülnek fel. Az évek fő címei a következők:

ÉV	CÍM	SZIMBÓLUM
7.	Isten vonzásában	Nyitott ajtó
8.	Isten Igéjének a tükrében	Tükör

Minden év anyagának része 6 koncentrikus kör, mely korosztályközpontúan segíti Isten Igéjének és a tanulók életvalóságának egymásra találását.

TÉMAKÖR	AMIT TARTALMAZ
Bibliai történetek	Ószövetségi és újszövetségi bibliai történetek
Isten utat mutat a mindennapokban	Olyan témák, melyek az <i>önismeret</i> , illetve <i>etikai kérdések, élethelyzetek</i> körébe tartoznak. Ezek a témák mindig a tanévben tanult bibliai történetekhez kapcsolódnak. Így adnak kiindulópontot a közös gondolkodáshoz és segítik a gyermekek gondolkodásmódját abban, hogy megértsék: Isten Igéjének üzenete van a mindennapokra is.
Isten szól hozzánk	A hívő ember életének szerves része az írott Ige, a Szentírás olvasása. Ez a témakör a <i>Szentírás világába</i> kívánja bevezetni a tanulókat és a naponként Igeolvasásra, Isten életünkre szóló üzenetének keresésére és megértésére buzdít. A kör másik részterülete az imádságos lelkület segítése és az imádságos szemléletmód formálása.
Isten közösséget formál	Jézus Krisztus tanítványai nem légüres térben élik a mindennapjaikat. Kisebb és nagyobb közösségekben élnek, ahol meg kell tanulniuk az egymással való élés alapszabályait is. Az ide tartozó témák a <i>közösségépítés, közösségekben való élés</i> keresztyén modelljeit kívánják fölmutatni.
Református keresztyénnek lenni	A témakör <i>református gyökereinket, gyülekezeteink világát és a magyar református keresztyén identitás</i> jellegzetességeit veszi sorra. Ennek érdekében évente találkozhatunk olyan, a tanult történetekhez kapcsolódó témákkal, melyek a református gyülekezetek világába vezetnek be a gyermekeket, megismertetik a tanulókat a reformátori alapelvekkel. 5. osztálytól, az adott év világtörténelem és magyar történelem tananyagához illeszkedve egyháztörténeti személyiségekkel is találkozhatnak a tanulók, akiktől megtanulhatják, hogy mit jelent egy-egy korban keresztyénnek lenni.
Ünnepeljünk együtt!	Közös ünneplésre hív a témakör, melynek része az egyházi év ünnepeinek, kapcsolódó bibliai történetek bemutatása, valamint az ünnep szent időként való megélésére nevelés is.

Mivel a koncentrikus körök nem önállóan, elkülönülve jelennek meg, hanem a bibliai történetek által nyújtott ív részeként tanítandóak, ezért a helyi tanterv készítése során a tematikai egységek is a bibliai történetek nagy egységeit foglalják magukban. Ezek részeként jelennek meg az adott bibliai történethez kapcsolható (más koncentrikus körbe tartozó) témák a tantárgyi tartalom évfolyamonkénti elemzése során. A témák felsorolásánál az érthetőség kedvéért nemcsak a téma címe, hanem az adott koncentrikus kör is megjelenik.

A tematikai egységek csoportosításai

Minden évfolyam esetében az „Ismerkedés a Bibliával és reformátussággal” c. tematikai egységhez tartoznak az évkezdő, évzáró órák, valamint azok témák, melyek az egyházismeret alapjaiba, és a református egyházközösségek világába, szokásrendszerébe vezetnek be a tanulókat. Ezek a témák nem mindig egymás után következnek, hanem a hit- és erkölcsstan könyvek módszertani ajánlásai, valamint a hitoktató tanévekre vonatkozó tervezése alapján illeszkednek az adott évfolyam éves tematikájába.

Hasonló ehhez az „Ünnepeljünk együtt!” tematikai egység, mely minden évben az ünnepekhez, ünnepkörökhöz kapcsolódóan kerül beillesztésre a tanév tervezésébe.

A többi tematikai egység komplex egészet alkot, melyekben a témák összetartoznak. A református hit- és erkölcsstan kerettanterv módszertani ajánlásai tartalmazhatnak ettől eltérő sorrendet vagy címekeket a témákra. A hit- és erkölcsstan tantárgy sajátosságai miatt a kapcsolódási pontok között megjelennek nemcsak az iskolai tanórákhoz való kapcsolódási lehetőség, hanem a gyülekezeti élethez való kapcsolódás pontjai is.

NAT kompetenciákhoz, fejlesztési területekhez való kapcsolódás

A hit- és erkölcstan tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjon. Ezen belül különösen kiemelt szerepet kapnak a következő fejlesztési területekhez való kapcsolódások:

- *Erkölcsei nevelés.* A hit- és erkölcstan része az erkölcsi nevelés is. Ez abban jelenik meg, hogy a fejlesztési célok között megjelenik a tanuló erkölcsi ítélőképességének fejlesztése, valamint az egyes bibliai történetekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás is. A hit- és erkölcstan tantárgy erkölcsi nevelésének célja keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására.
- *Nemzeti öntudatra nevelés. Állampolgárságra, demokráciára nevelés.* A hit- és erkölcstan fejlesztési céljai között jelen van az arra való rámutatás, hogy hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk. Szintén a fejlesztési célok része a szabályok és törvények tiszteletére nevelés, valamint nemzeti értékeink és ünnepeink tisztelete és az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése.
- *Önismeret és társas kultúra fejlesztése. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.* Minden bibliai történeteknek van vonatkozása a társas kapcsolatok és az önismeret vonatkozásában. Ezek megvilágításaként a történetekhez kapcsolódóan olyan témák jelennek meg, melyek segítik a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empatikus és egymást segítő megélésére.
- *Családi életre nevelés.* A bibliai történetek egy része családi élethelyzeteket tartalmaz. Ezek segítségével, valamint a tanulók életvalóságának felidézése révén cél az élhető és egészséges család modelljeinek megismertetése; a családhoz tartozás érzelmi háttérének tudatosítása és a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy családi szerepeit és helyzeteit tudatosan élje meg.
- *Testi és lelki egészségre nevelés.* A hit- és erkölcstan tantárgy folyamatos fejlesztési célja annak a látásmódnak a fejlesztése, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.
- *Fenntarthatóság, környezettudatosság.* Isten az ember feladatává tette azt, hogy a teremtett világot őrizze és gondozza. A fejlesztés célja ennek a felismertetése a tanulókkal és hozzásegítésük ahhoz, hogy ezt a feladatukat korosztályi szinten betöltsék.
- *Médiatudatosságra nevelés.* Egyes témák kapcsán a megelőző ismeretek része a média által közvetített szemléletmód és ismeretek. Ezek felidézésével lehetőség adódik a tanulók médiatudatosságának segítésére.

4. Tantárgyi tartalom, az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

7. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 10

Kerettanterv által betervezett óraszám: 55

Helyi sajátosságok óraszám: 7 óra (7 betervezve)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola hitoktatói (vallásstanári) munkaközössége határoz meg.

1. Tematikai egység		A református hit- és erkölcsstan	Órakeret: 5 óra (A szabad órakeretből)
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Korábbi élmények a református gyülekezeetről és szokásrendszeréről. Tapasztalati élmények, előzetes tudás a hitről, hitért való harcokról. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai <ul style="list-style-type: none"> A hit- és erkölcsstanra való ráhangolódás. A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. Önismereti fejlesztés a csoporthoz illő önismereti játékok segítségével. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szabad órakeret	Ki vagyok én, kik vagyunk mi?	A tanuló: <ul style="list-style-type: none"> Részt vesz a közös játékokban, tapasztalatait, élményeit megosztja a többiekkel kiscsoportos vagy páros munka során. Felidézi korábban a korábban tanult, ismert bibliai történeteket és azok alapján kreatív (csoportban) megfogalmazza azt, hogy mit tud Istenről. 	
Szabad órakeret	Kicsoda Isten?		
Szabad órakeret	A Biblia Isten szava		
Szabad órakeret	Identitás: mit jelent Istenhez, Isten népéhez tartozni?		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		identitás, hit, Biblia, Isten, bibliai történetek	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> A tanuló saját szavaival meg tudja fogalmazni azt, hogy: A Biblia Isten szava Isten népe a gyülekezet Isten hív minden embert 	

2. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 25 óra + 4 óra összefoglalás számonkérés (egyháztörténeli részeknél)
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Korábbi élmények a református gyülekezeetről és szokásrendszeréről. Tapasztalati élmények, előzetes tudás a hitről, hitért való harcokról. Korábbi történelmi ismeretek az egyháztörténeli részek kapcsán. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai <ul style="list-style-type: none"> A tanév fő hittan témájára való ráhangolódás és a tanév összegző lezárása. A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. Önismereti fejlesztés a csoporthoz illő önismereti játékok segítségével. Arra való rámutatás, hogy Isten konkrétan minket szólít meg Igéje (a teljes Szentírás által). A tanulók hívogatása és buzdítása arra, hogy naponként olvassák a Bibliát és keressék Isten életükre szóló üzenetét. Ennek a gyakoroltatása kreatív közös igemagyarázat révén. A hitvallás és hitvalló életmód néhány példájának bemutatása a gályarabok és hitvalló őseink élettörténeli kapcsán. Arra való rámutatás, hogy a közösségben mindenkinek meg van a helye. A tanulók hozzásegítése egymás 			

elfogadásához, pozitív, nyílt és elfogadó attitűd kialakításához.

- Keresztyén felekezetek jellegzetességeinek megismertetése, és arra való rámutatás, hogy a keresztyén felekezetek tagjai testvéreink a hitben. Az ökumené fogalmának és lehetőségeinek megismertetése.
- Imádságos lelkületre nevelés részeként az imádságos lelkület különböző példáinak a bemutatása (Szentírásból és történelemből). A „szüntelenül imádkozzatok”, „imádkozzál és dolgozzál” alapelvek és tartalmuk megismertetése.
- A tanulók bátorítása az egyéni csendességre és fohászokra.
- A diakónia fogalmának megismertetése, az MRE szeretetszolgálati területeinek bemutatása, a helyi egyházközségek szeretetszolgálatának feltérképezése.
- Egy szeretetintézmény meglátogatása révén a tanulói tapasztalatok bővítése a szeretetszolgálat lehetőségeivel és az intézményben élőkkel kapcsolatban.
- Az MRE legismertebb ifjúsági alkalmainak (Csillagpont, regionális alkalmak, stb.) bemutatása, hivatás az ifjúsági csoportok látogatására. Vágyakozás felkeltése a gyülekezet ifjúsági csoportjába való tartozásra.
- Arra való rámutatás, hogy Istennel való kapcsolatunk folyamatosan változik, ami a szüntelen megújulás része.
- Példák keresése a saját iskolából korábban élt református személyek megismerése révén.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? (Bevezető óra)	A tanuló:	<i>Magyar nyelv:</i> Vélemény, vita, érv, hozzászólás képességének fejlesztése.
Isten szól hozzánk I	Hogyan szól hozzám Isten a Szentírásban? (2Tim 3,16)	<ul style="list-style-type: none"> • felismeri annak a lehetőségét, hogy Isten nemcsak magához hívja az egyéneket, hanem bátorít és küld mások felé. Saját szavaival meg tudja fogalmazni, hogyan hívja őt Isten magához. Keresi annak a lehetőségeit, hogy őt hová és kikhez küldi Isten. 	Szövegértés (Bibliaolvasás, értelmezés)
Isten utat mutat a mindennapokban	A hit válasz Isten vonzására	<ul style="list-style-type: none"> • Részt vesz az önismereti játékokban. 	A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése a Biblia világából.
Isten közösséget formál	Kapcsolataink (család, barátok, csoportok)	<ul style="list-style-type: none"> • A teljes Szentírást, mint Isten Igéjét érti. • Tipikus megnyilvánulások alapján (köszöntés, szóhasználat) felismeri a keresztyén testvérfelekezeteket. 	<i>Vizuális kultúra:</i> Személyes véleményt kifejező elemző jellegű vizuális megjelenítés adott témában (pl. felnőtté válás, tolerancia, szorongás, stb.)
Református keresztyénnek lenni	Hűség a hitben: Gályarabok, hitvalló ősünk	<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri az ökumené fogalmát és törekszik a testvéri attitűdre a testvérfelekezetekkel. • Ismeri gyülekezeti, egyházmegyei, egyházkerületi vagy az országos egyház által szervezett ifjúsági csoportokat és alkalmakat. 	
Református keresztyénnek lenni	A protestánsok küzdelmei (vallásszabadság, vallási egyenjogúság)	<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a fohász és az egyéni csendesség lehetőségeit, törekszik ezek megélésére. • Ismeri az „Imádkozzál és dolgozzál!” alapelvet és törekszik ennek megfelelően élni. 	<i>Történelem:</i> Népek egymásra hatása, együttélése.
Isten közösséget formál	Testvéreink a hitben: keresztyén felekezetek	<ul style="list-style-type: none"> • Az egyháztörténeti példák révén megismeri annak a lehetőségét, hogy férfiként és nőként is lehet Istent szolgálni. Keresi annak a lehetőségeit, ő hogyan szolgálhatja Istent saját körülményei között. 	A nemzetiségek, felekezetek helyzete. (Kisebbség, többség.)
Református keresztyénnek lenni	Az ökumené jelentése és jelentősége	<ul style="list-style-type: none"> • Képes értelmezni és saját szavaival példákat mondani a hitvalló életre az egyháztörténelemből. 	<i>Életvitel:</i> Karrier és hivatás fogalma, ezek hatása családi szerepek, értékrend és munkamegosztás alakulása.
Református keresztyénnek lenni	Egy ökumenikus hittanóra		A családok eltérő helyzete, életszínvonala a XIX. század végén.
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A fohász és az egyéni csendesség (Jézus elcsendesedései: Mk 6,46. Imádság a Gecsemáné kertben)		<i>Történelem:</i> A
Isten szól hozzánk	Imádságos lelkület a Szentírásban (Nehémiás, Dániel, Pál apostol)		
Isten szól hozzánk	Szüntelen imádkozzatok! Szikszai György: Tanítások és imádságok		
Református keresztyénnek lenni	Imádkozzál és dolgozzál! A munka Isten által adott feladatunk		
Református keresztyénnek lenni	A református egyház diakóniája		

	(Jak 2,14-26)		kommunista diktatúra a Szovjetunióban. A GULAG rendszere.
Református keresztyénnek lenni	Protestáns nők Isten szolgálatában: Lorántffy Zsuzsanna, Árva Bethlen Kata		Kultúra, művelődés a Horthy-korszakban. Gyermekek nevelése, oktatása.
Református keresztyénnek lenni	Magyar protestánsok a magyar irodalomban		
Református keresztyénnek lenni	Szüntelen reformáció: hogyan változunk a hitben?		
Református keresztyénnek lenni	Hitvalló elődeink (saját iskolából hitvalló elődök)		
Isten közösséget formál	Isten vonzásában: ifjúsági csoportok és találkozók		
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan hív engem Isten? (évváró óra)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Ökumené, diakónia, ifjúsági csoportok, magyar protestánsok, szüntelen reformáció, „Imádkozzál és dolgozzál!” Szikszai György, fohász, egyéni csendesség, keresztyén felekezetek, gályarabok, vallásküzdelmek	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> Egy szabadon választott magyar református személyének az ismerete, a 17-19. század legalább két magyar protestáns alakjának, nevének és munkásságának az ismerete. Tudja a gályarabok történetét a saját szavaival megfogalmazni. 2Tim 3,16 memoriter szintű ismerete. Fohász, ökumené, diakónia fogalmának korosztályi szintű ismerete. Ének 	

3. Tematikai egység		Isten hívása az Ószövetségben	Órakeret: 3 óra
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Korábbi ismeretek, élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről és személyekről. Tapasztalati élmények a hívásról, identitásról. 	+ 1 óra összefoglalás, számonkérés
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> Az identitás fogalmának felhasználásával az Istenhez való tartozás fogalmának tisztázása. A témakörhöz tartozó történetek és személyek, valamint alapvető kortörténeti háttér megismertetése. Isten tanuló felé irányuló hívogatásának közvetítése. Arra való rámutatás, hogy a hit tudatos döntést jelent. Bátorítás arra, hogy tudatosan vállalja az Isten népéhez és a református egyházközséghez való tartozást, keresve annak a lehetőségét a mindennapokban. Rámutatás arra, hogy Isten hívása azt is jelenti, hogy feladatot bíz ránk. A tanuló nevelése arra, hogy minden életkorban keresse az Istentől kapott életfeladatait. A témakörhöz tartozó könyvek bibliai helyének megismertetése. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
		A tanuló:	<i>Vizuális kultúra:</i>
Isten utat mutat a mindennapokban	Aki Isten népét választja (Ruth)	<ul style="list-style-type: none"> Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket, alapvető kortörténeti hátteret és a következő személyeket: Ruth, Ézsaiás, Jeremiás. 	Személyes gondolatok, érzelmek vizuális megjelenítése a vizuális kifejezés alapvető eszközeinek segítségével.
Bibliai történetek – Ószövetség	Ézsaiás próféta elhívása (Ézs 6)	<ul style="list-style-type: none"> Ismeri a próféta fogalmát, tud bibliai példákat mondani erre. 	
Bibliai történetek – Ószövetség	Jeremiás próféta elhívása (Jer 1,1-10; 1,17-19)	<ul style="list-style-type: none"> Felismeri a kapcsolatot a között, hogy Isten hív és ezzel együtt feladatot bíz az elhívottra. Törekszik ezeknek a 	<i>Életvitel:</i> A települési és a

		<p>feladatoknak a felismerésére.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Felismeri, hogy a hit tudatos döntést jelent. • Identitása fejlődik, felismeri, hogy az identitásának része az is, ha egy néphez, közösséghez tartozik. • Képes megkeresni a Bibliában Ruth könyvét, Ézsaiás és Jeremiás próféta könyveit. 	<p>tágabb környezet gazdasági, foglalkoztatási, továbbtanulási lehetőségei. (Más városban lévő gyülekezetek)</p> <p>Dráma: Páros, kiscsoportos és csoportos interakciós játékok. Játékok maszkkal, bábokkal. Különböző karakterek megjelenítése.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Identitás, Ruth könyve, Ézsaiás, Jeremiás, próféta, elhívás		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Saját szavaival tudja megfogalmazni az elhívás fogalmát és tudjon a tanultak alapján példát mondani rá. • Ének 		

4. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 13 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élmények a következőkről: boldogság, kitartás, várakozás, elégedettség, gazdagság, szegénység, remény, reménytelenség, ítélkezés, elfogadás, kirekesztés. 	+3 óra összefoglalás és ellenőrzés

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- A témakörhöz tartozó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése.
- Önismeret fejlesztése játékok, beszélgetések alapján az elégedettségéről, saját magunkról, a boldogságról, reményről és reménytelenségről.
- A történetekhez tartozó korábbi tapasztalati élmények tudatosítása és a tanulók segítése abban, hogy mindezeket saját pozitív fejlődésük érdekében használják.
- A boldogmondások segítségével keresztyén értékrend közvetítése és a tanulók bátorítása, annak életükbe való adaptálására.
- Gazdasági nevelés, tudatos javakkal való élésre nevelés.
- Rámutatás arra, hogy igazi reménye annak van, aki Istenben bíz, és Rá hagyatkozik. A tanulók bátorítása arra, hogy minden helyzetben merjenek Istenben reménykedni.
- Erkölcsi ítélőképesség fejlesztése és ítélkezés, előítéletek helyett krisztusi elfogadásra nevelés.
- A krisztusi elfogadás fogalmának és sajátosságainak megismertetése.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a boldog életről tanít (Mt 5,3-10)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. • Önismerete fejlődik, saját szavaival meg tudja fogalmazni a következőket (példákat tud mondani rájuk) <ul style="list-style-type: none"> ○ boldognak lenni, ○ ki vagyok én, ○ ami elégedetté tesz, ○ reménykedés és reménytelenség, ○ ítélkező és előítéletes magatartás, ○ krisztusi elfogadás. 	<p><i>Történelem:</i></p> <p>- Az első és második világháború. Béke, háború, hadviselés. (Boldogok, akik békét teremtenek... - Mt. 5,9a)</p> <p>- Gazdasági világválság az Egyesült Államokban és Európában (Mi tesz elégedetté? Hogyan</p>
Isten utat mutat a mindennapokban	Boldog lehetek (Boldogmondások)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus a helyes sorrendről tanít (Lk 10,38-42)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus önmagáról tanít (Jn 6,35. 51; 8,12; 10,7-15; 11,25; 14,6; 15,1-2)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A tíz szűz példázata (Mt 25,1-13)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A bolond gazdag (Lk 12,16-21)		

Isten utat mutat a mindennapokban	Mi tesz elégedetté? (A bolond gazdag, Lk 12,16-21)	<ul style="list-style-type: none"> Szituációs játékok, beszélgetések által fölismeri, hogy milyen javai vannak, igyekszik ezekkel korosztályi szintjének megfelelően tudatosan élni. Helyzettanulmányok, képelemzések révén keresi annak a lehetőségeit, hogyan tud segíteni azoknak, akiknek nála kevesebbük van. 	<p>bánjunk javainkkal – A bolond gazdag példázata).</p> <p>- Nemzetiszocializmus Németországban, Hitler a diktátor. A náci terjeszkedés kezdetei Európában. (Krisztusban tehát nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad... - Gal. 3,28 /Előítéletek és a krisztusi elfogadás/)</p> <p>Dráma: Dramatikus formák használata: szobor, állókép, gondolatkövetés, napló/levél monológ.</p>
Isten utat mutat a mindennapokban	Hogyan bánjuk a javainkkal?		
Isten utat mutat a mindennapokban	Nincs reménytelen helyzet (Jézus a tengeren jár, Mt 14,22-33)		
Bibliai történetek – Újszövetség 2	Jézus gyógyít: a kapernaumi százados szolgája (Lk 7,1-10)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Beszélgetés Jézussal: Nikodémus (Jn 2,23-3,21)		
Isten közösséget formál	Ítékezés és a krisztusi elfogadás (A házasságtörő nő, Jn 8,1-11)		
Isten közösséget formál	Előítéletek és a krisztusi elfogadás (Gal 3,28-29. Kornéliusz és Péter)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		boldogság, kitartás, várakozás, elégedettség, gazdagság, szegénység, remény, reménytelenség, ítékezés, krisztusi elfogadás, kirekesztés, példázat, boldogmondások, bolond gazdag példázata, javaink, házasságtörés, a tíz szűz példázata, Jézus „én vagyok” mondásai.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> A bolond gazdag példázatának, a boldogmondásoknak, a tíz szűz példázatának, Kornéliusz és Péter történetének korosztályi szintű ismerete. Jézus „én vagyok” mondásai közül egy szabadon választott mondás memoriter szintű ismerete. Ének 	

5. Tematikai egység		Élet az apostoli korban	Órakeret: 6 óra + 1 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. Történelmi ismeretek Róma, a missziói utak, az első keresztyének és a vértanúság kapcsán. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> A témakörhöz kapcsolódó bibliai történetek és alapvető kortörténeti háttér megismertetése. Az első gyülekezetek és az apostoli kor fő jellegzetességeinek megismertetése. Pál apostol missziói útjainak megismertetése. A misszió fogalmi tisztázása és a vágyakozás felébresztése Isten Igéjének hirdetése iránt. A vértanúság fogalmának tisztázása és István vértanú példájának megismertetése. István vértanú történetén keresztül a hitvalló lelkületre való rámutatás. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Hűség a hitben: István vértanú (ApCsel 6,1-15)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> Képes saját szavaival értelmezni és röviden összefoglalni az apostoli kor jellegzetességeit, a vértanúság és a missziói utak fogalmát. Ismer néhány állomást Pál missziói útjairól és térképen képes megkeresni azokat. 	<p><i>Történelem:</i> A gyarmatbirodalmak kialakulása. Misszió a gyarmatokon.</p> <p><i>Dráma:</i> Az adott történetben: tevékenységek</p>
Bibliai történetek – Újszövetség	Pál apostol missziói útjai (ApCsel 14,8-18; 16,1-10; 19,1. 23-40)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Pál útja Rómába (ApCsel 27-28)		

		szituációkba történő megvalósítása (a szereplők szándékai, viszonyai)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Apostoli kor, vértanúság, István, missziói utak, Róma, hajóút	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Pál apostol és István vértanú személyének korosztályi szintű ismerete. • Pál apostol missziói útjai közül legalább három állomás ismerete. • Ének 	

6. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • Tapasztalati élmények, ismeretek a következőkkel kapcsolatban: környezetvédelem, gyász. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéhoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Ünnepi hangulat megalapozása, bátorítás az egyházi ünneplésbe való bekapcsolódásra. • A „teremtés hete” fogalmának, tartalmának és jelentőségének megismertetése. A tanulók segítése, hogy keressék a kapcsolódási pontokat a „teremtés hetébe” való bekapcsolódáshoz. • A gyásszal kapcsolatos tapasztalati élmények tudatosítása és lelkigondozói segítségnyújtás azok feloldásában. • Gyászolók vasárnapjának megismertetése. • Rámutatás arra, hogy Jézus Krisztus feltámadásával végső győzelmet szerzett a halál fölött. • A keresztnak, mint győzelmi jelképnek a tudatosítása. • A Szentlélek és pünkösd ünnepe közötti kapcsolat felmutatása. • Húsvéti és pünkösdünnepkör megismertetése. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A teremtés hete	A tanuló:	<i>Történelem:</i>
Megemlékezés gyászolók vasárnapján: református reménységünk (Jn 11,25)	<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és kortörténeti háttérüket. • Megismeri a teremtés csodálatos voltát és keresi annak a lehetőségeit hogyan lehet óvni és védeni a természetet. Ajánlott projekt: ismertető plakát készítése a teremtés hetére. 	Népirtás a második világháborúban. Megemlékezés a Holokauszt áldozatairól.
Ünnepi készülődés a karácsonyra (szabad órakeret, 1 óra)	<ul style="list-style-type: none"> • Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. 	A személyes szabadság korlátozása a kommunista diktatúra idején, a mindennapi élet az ötvenes években.
Mária éneke (Lk 1,46-56)	<ul style="list-style-type: none"> • Képes saját szavaival (korosztályi szintjén) értelmezni a következőket: <ul style="list-style-type: none"> ○ teremtés hete, ○ gyászolók vasárnapja, ○ feltámadás, ○ a Szentlélek munkája. 	Hétköznapok és ünnepek.
Jézus megkenetése Betániában (Jn 12,1-8)		
Jézus és Mária (Jn 20,11-18)		
Ünnepi készülődés a húsvétra (szabad órakeret, 1 óra)		
Jézus 7 szava a kereszten (Mt 27,46; Lk 23,34-43. 46; Jn 19,26-27)		
Ezékiel látomása a csontok feltámadásáról (Ez 37)		
A Szentlélek munkálkodik: Kornéliusz (ApCsel 10)		<i>Dráma:</i> A tanult fogalmak ismerete és alkalmazása: szándék, feszültség, konfliktus, jelenet, dialógus, monológ, ellentét, párhuzam, ritmus)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Teremtés hete, gyászolók vasárnapja, Jézus családja, Jézus 7 utolsó szava a kereszten, Ezékiel, látomás, Kornéliusz, Szentlélek, húsvéti ünnepkör,	

	püNKöSDI ünNEPKÖR.
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none">• A húsvéti és püNKöSDI ünNEPKÖR fogalmi és tartalmi ismerete.• Ének

8. évfolyam

Összefoglalások, ellenőrzések óraszám: 9

Kerettanterv által betervezett óraszám: 52

Helyi sajátosságok óraszám: 11 óra (3 betervezve)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

A tanév minimum követelménye az év során tanult énekek közül 5 ifjúsági és 5 református énekeskönyvi ének ismerete, melyet az iskola hitoktatói (vallásstanári) munkaközössége határoz meg.

1. Tematikai egység		Ismerkedés a Bibliával és a reformátussággal	Órakeret: 18 óra + 3 óra összegzés, számonkérés (az egyháztörténeti részek után)
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> Korábbi élmények a református gyülekezetek világáról, a Szentírásról és a Magyarországi Református Egyházzal. 	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <ul style="list-style-type: none"> A tanév fő hittan témájára való ráhangolás és a tanév összegző lezárása. A református egyházhoz és a református gyülekezetekhez való pozitív érzelmi kötődés kialakítása. Naponkénti Isten előtti elcsöndesedésre, a Biblia olvasására nevelés. Az MRE felépítésének és fő szolgálati területeinek bemutatása. A határainkon túli magyarság területeinek és alapvető sajátosságainak megismertetése. A református egység (határainkon innen és túl) megélésére nevelés. Az önkéntesség lehetőségeinek bemutatása és az önkéntes feladatok vállalására nevelés. Református férfiak és nők példáin keresztül annak a bemutatása, hogyan lehet saját képességeinket Isten ügyéért használni. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten szól hozzánk	Isten naponta szól hozzám	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ismeri a következő fogalmakat, melyeket saját szavaival és példákkal képes értelmezni: misszió, önkéntesség, határainkon túli magyar reformátusság, példakép. Ismeri az MRE alapvető felépítését. Tudja, hogy melyik egyházmegyébe tartozik. Az MRE szolgálati területeinek megismerése során feltérképezi, hogy ő mely területekbe tud bekapcsolódni egyéni képességei, lehetőségei alapján. Önálló kutatómunka (vagy csoportmunka) keretén belül feltérképezi az anyagyülekezetének életét és szolgálati területeit, melyet bemutat. Ajánlott projekt: legalább 1 hétig igeolvasó napló vezetése egyénileg azokról a gondolatokról, melyek a napi igeolvasás során megfogalmazódtak a diákokban. Az naplóban összegyűjtött gondolatok megosztása az osztálytársakkal nem kötelező. 	<p><i>Gyülekezeti élet:</i> Testvérgyülekezetek határainkon innen és túl.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés, szövegelemzés</p> <p><i>Földrajz:</i> A Kárpát-medence magyarok által lakott területeinek meghatározása.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A trianoni békediktátum, országvesztés.</p> <p>A határon túli magyarság sorsa a két világháború között.</p>
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? Egy nemzethez tartozom		
Református keresztyénnek lenni	Isten népéhez tartozom. A református egyház felépítése		
Református keresztyénnek lenni	Gyülekezetem élete és működése ma		
Református keresztyénnek lenni	Reformátusok határainkon túl		
Szabad órakeret 1 óra	Kapcsolataink más református iskolákkal		
Isten közösséget formál	Áldássá lenni: Önkéntesség a Magyar Református Egyházban		
Református keresztyénnek lenni	Férfiak Isten szolgálatában: Kiss Ferenc, Ravasz László, Martin Luther King		
Református keresztyénnek lenni	Nők Isten szolgálatában: Zsindelyné Tüdös Klára; példaképek a környezetünkben		
Református keresztyénnek lenni	A MRE missziós tevékenysége		
Református keresztyénnek lenni	Misszionáriusok régen és ma; Molnár Mária		

Isten utat mutat a mindennapokban	Tovább Istennel (Évzáró óra)		Kisebbség, nemzetiség. <i>Informatika:</i> Adatok gyűjtése interneten a kapcsolódó személyekről.
Kulcsfogalmak/ fogalmak		MRE, egyházközség, egyházmegye, egyházkerület, önkéntesség, példakép, misszió, misszionárius.	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Ravasz László vagy Kiss Ferenc személyének és munkásságának korosztályi szintű ismerete. • A misszió fogalmának korosztályi szintű ismerete. • Fel tud sorolni legalább két országot, ahol magyar református gyülekezetek vannak. • Ének 	

2. Tematikai egység		Isten formáló kezében	Órakeret: 10 óra + 2 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás		<ul style="list-style-type: none"> • Korábbi ismeretek élmények, tapasztalatok a kapcsolódó történetekről. • Tapasztalati élmények, ismeretek a következőkről: férfinak vagy nőnek lenni, lelkiismeret, szeretet, TV és hatásai, a számítógép és hatásai, Internet. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó bibliai történetek, személyek és alapvető kortörténeti háttérük ismerete. • Önismereti fejlesztés a következő területeken: férfiként és nőként a szolgálatban, a szeretet megélése az emberi kapcsolatokban. • Etikus és tudatos számítógép és Internethasználatra nevelés. • Tudatos médiahasználatra és médiakezelésre nevelés. • A lelkiismeret fogalmának életközponitú példák által történő tisztázása. 			
Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Isten utat mutat a mindennapokban	Ki vagyok én? Férfi vagyok – nő vagyok (Bevezető óra)	A tanuló:	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i>
Bibliai történetek – Ószövetség	Férfiként Isten ügyéért: (Gedeon, Bír 6-7)	<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz kapcsolódó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti háttérüket. 	A média társadalmi szerepe, használata
Bibliai történetek - Újszövetség	Nőként Isten ügyéért: Mária és Márta (Lk 10, 38-42)	<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a lelkiismeret fogalmát, melyet képes a saját szavaival értelmezni. • Bibliai alapokon példákat tud mondani arra, hogyan lehet a férfi és női mivoltát megélni az Isten ügyéért való munkálkodásban. 	A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése
Isten utat mutat a mindennapokban	A szeretet arcai (1Kor 13)1		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a média hírei és a környezetben tapasztalt valóság összehasonlítása.
Isten szól hozzánk	A lelkiismeret, mint tükör	<ul style="list-style-type: none"> • Példákon keresztül meg tudja fogalmazni, hogy mit jelent a tudatos TV, média- és Internethasználat. 	
Bibliai történetek – Ószövetség	Isten formáló kezében: Jeremiás a fazekasnál (Jer 18,1-11)	<ul style="list-style-type: none"> • Példákat tud mondani arra, hogyan jelenítheti meg keresztyén értékrendjét a virtuális világban is. 	
Isten utat mutat a mindennapokban	Szemben a képernyővel (beszélgetés a média hatásairól)	<ul style="list-style-type: none"> • Példákat tud mondani arra, hogyan nyilvánulhat meg a szeretet az emberi kapcsolatokban (pl. család, párkapcsolat, iskola) 	A média, mint hatalmi ág. A nyilvánosság szerepe a közéletben.
Isten utat mutat a mindennapokban	A számítógép és az Internet világa	<ul style="list-style-type: none"> • Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. 	<i>Informatika:</i> A virtuális világ. <i>Vizuális kultúra:</i>

		Érzelmet kifejező magyarázó képek, rajzok (piktogram, smiley az Interneten).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	férfi, nő, nemi identitás, szolgálat, szeretet arca, szeretettípusok, szeretetnyelvek, fazekas, média hatásai, számítógép, virtuális világ, Internet, TV, nyomtatott sajtó	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Képes értelmezni és példákat mondani a média, a számítógép és az Internet pozitív és negatív hatásaira. • 1Kor 13 memoriter szintű ismerete. • Ének 	

3. Tematikai egység	Történetek Jézus Krisztusról	Órakeret: 20 óra +3 óra összefoglalás és ellenőrzés
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • A témakörhöz tartozó történetekkel kapcsolatos megelőző ismeretek, élmények. • Tapasztalati élménye és ismeretek a következőkről: áldás, jövőkép, félelem, pályaválasztás, szenvedés, egyedüllét, elhagyatottság érzés, kitesztettség. 	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai

- A témakörhöz tartozó bibliai történetek, példázatok és alapvető kortörténeti háttérük megismertetése.
- Narratív interpretáció fejlesztése a példázatok közös értelmezése során.
- Önismeret fejlesztése a következő területeken: egyéni képességek, jövőkép, pályaválasztás, egyéni értékrend.
- A tudatos tanulói pályaválasztás segítése.
- Testi és lelki tisztaságra nevelés.
- A bűnvallás és a bűnvalló imádság fogalmának tisztázása, az egyházi életben használt bűnvalló imádságok bemutatása.
- Annak a tudatosítása, hogy a hit tudatos és folyamatos döntést igényel.
- Erkölcsei ítélőképesség fejlesztése az élet értékének témakörében.

Témák (Koncentrikus kör/ téma)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: só és világosság (Mt 5,13-16)	<p>A tanuló:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket, példázatokot és alapvető kortörténeti háttérüket. • Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai ígehelyeket. • Saját szavaival képes értelmezni az órai közös munka során a példázatokot. • Részt vesz az önismereti egyéni és csoportmunkában, mely során összegyűjti a pályaválasztással kapcsolatos kérdéseit, vágyait, félelmeit, egyéni képességeit és lehetőségeit. • Kiselőadás során bemutat egy általa szimpatikusnak talált pályaképet. • Képes értelmezni a bűnvalló imádság fogalmát és ismeri az úrvacsorai bűnvalló imádságot. • Képes példák révén, saját álláspontja mellett érvelve, a saját szavaival megfogalmazni a következőket <ul style="list-style-type: none"> ○ mit jelent az élet értéke egy nehéz élethelyzetben, ○ tiszta élet. 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p> <p>Társadalmi szabályok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A tanult irodalmi alkotásokból ismert szereplők jellembrázolása, pályaképek felvázolása.</p> <p><i>Biológia:</i></p> <p>Szépség, erő, egészség. A fogyatékkal élő emberek. A fogamzástól az elmúlásig.</p>
Isten közösséget formál	Áldásnak lenni mások számára (Só és világosság)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A talentumok példázata (Mt 25,14-30)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Mennyit érek? (A talentumok példázata)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Merre tovább? Jövőképek, pályaválasztás		
Isten utat mutat a mindennapokban	Pályaválasztás: református iskolák ma		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus hív: a gazdag ifjú (Lk 18,18-27)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: Búza és konkoly példázata (Mt 13,24-30. 36-43)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tanít: A szőlőmunkások példázata (Mt 20,1-16)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus gyógyít: A megszállott fiú meggyógyítása (Mk 9,14-29)		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus tisztaságot akar: A templom megtisztítása (Jn		

	2,13-24)		
Isten szól hozzánk	Imádkozzunk! A bűnvalló imádság		
Bibliai történetek – Újszövetség	Jézus megszólít: a samáriai asszony (Jn 4,1-42)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Egyedül a szenvedésben? (Gyógyítás a Bethesda tavánál, Jn 5,1-15)		
Isten utat mutat a mindennapokban	Az élet értékes (öngyilkosság, eutanázia, stb.)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	példázat, só és világosság, gazdag ifjú, gazdagság, búza és konkoly, talentum, szőlőmunkások, megszállott, pszichés betegségek, tisztaság, bűnvalló imádság, úrvacsorai bűnvalló imádság, samáriai, szenvedés, elhagyatottság, élet értéke, öngyilkosság, eutanázia, abortusz, pályaválasztás, jövőkép		
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • A talentumok példázatának, a búza és a konkoly példázatának, valamint a gazdag ifjú történetének korosztályi szintű ismerete. • A Mt 5,13-16 memoriter szintű ismerete. • Az úrvacsorai bűnvalló imádság memoriter szintű ismerete. • Ének 		

4. Tematikai egység	Ünnepeljünk együtt! (Mivel a tematika egység minden témája ehhez a koncentrikus körhöz tartozik, így nem kerül külön feltüntetésre)	Órakeret: 5 óra + 1 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás	<ul style="list-style-type: none"> • Ünnepekkel kapcsolatos élmények, tapasztalatok. • Előzetes ismeretek az ünnepkörökről, adventről, feltámadásról. 	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • Karácsonyhoz, húsvéthoz, pünkösdhöz kapcsolódó történetek megismertetése. • Az egyházi év ünnepköreinek és ünnepeinek, valamint azok tartalmának a megismertetése. • A második advent fogalmának tisztázása, az első és második advent közötti összefüggésre való rámutatás. • A feltámadással kapcsolatos keresztyén látásmód összegzése. • A Szentlélekkel kapcsolatos keresztyén látásmód összegzése és a Szentlélek mindennapi életben való munkájára való rámutatás. 		
Témák (Koncentrikus kör/ téma)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az első és a második advent (Jel 22,6-21)	A tanuló:	<i>Hon- és népismeret:</i> Magyar népszokások.
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a karácsonyra (1 óra)	<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri a témakörhöz tartozó bibliai történeteket és alapvető kortörténeti hátterüket. 	<i>Vizuális kultúra:</i> Érzelmek kifejezése képzőművészeti alkotásokon (pl. Munkácsy Krisztus trilógiája).
Jézus Heródes előtt (Lk 23,6-12)	<ul style="list-style-type: none"> • Részt vesz az órai ünnepi készülődésekben és kreatív munkálatokban. Ajánlott projekt: a karácsony, húsvét, pünkösd fő üzenetének ábrázolása montázs vagy plakát készítésével. 	
Tanítás a feltámadásról (1Kor 15)	<ul style="list-style-type: none"> • Képes értelmezni az első és második advent fogalmát. 	
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a húsvétra (1 óra)	<ul style="list-style-type: none"> • Ismeri az egyházi év ünnepeit és ünnepköreit. 	
Az egyházi év ünnepei	<ul style="list-style-type: none"> • Képes értelmezni a feltámadás fogalmát és annak tartalmát csoportmunka során, kreatív módon közvetíti. 	
Szabad órakeret: ünnepi készülődés a pünkösdre (1 óra)	<ul style="list-style-type: none"> • Önállóan meg tudja keresni a témakörhöz tartozó bibliai igehelyeket. 	
A Szentlélek munkálkodik: A Lélek gyümölcse (Gal 5,16-25)		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	első advent, második advent,	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	<ul style="list-style-type: none"> • Gal 5,22-23 memoriter szintű ismerete. • Az egyházi év ünnepköreinek, ünnepeinek és azok tartalmának ismerete. 	

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés, minősítés a hatályos köznevelési törvénynek megfelelően első történik. 5-8. évfolyamon a hitoktató a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri. Az érdemjegyekről az iskola a tanulót, és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíti.

A tanultak ellenőrzése és értékelése sokrétű módszertani skála alkalmazása révén történik. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó minimális követelmények rendszere. Formáit tekintve az értékelésnek része:

- Minden új témához kapcsolódóan egy megelőző felmérés a tanuló előzetes tudásáról. Mivel az iskolánk tanulócsoportjainak összetétele vegyes, ezért a hitoktátónak tekintettel kell lennie arra, hogy az osztály egy része egyházi óvodából érkezik, mások egyéb köznevelési intézményekben vagy az egyházközség területén részesültek hit- és erkölcsstan oktatásban és ezeknek megfelelő előképzettséggel rendelkeznek. Az osztályokban vannak olyan tanulók is, akik sem hit- és erkölcsstan oktatásban nem vettek részt, sem pedig gyülekezeti kötődésük nincs. Az aktuális témával való ismeretek előzetes felmérése során a hitoktátónak szem előtt kell tartania.
- A tanulói tevékenység megfigyelése az órán kifejtett, illetve a tanítási órán kívüli projektek elvégzése során.
- Szóbeli értékelés a kérdésekre adott válaszok, összefüggő feleletek, referátumok, szóbeli beszámolók alapján.
- Írásbeli munka értékelése írásbeli beszámolók, feladatlapok, témazárók, tesztek által.

Mindezek alapján az értékelés alapelvei:

- A gyermek iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy a katechéta figyelembe veszi a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit (pl. siket, látássérült, hallássérült, stb.).
- Az értékelés során a katechéta törekszik a pozitív hangvételi, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön.
- Az értékelés során a hitoktató objektivitásra törekszik, nem a tanuló személyes véleményét, hanem az elsajátított ismereteket, összefüggéseket, illetve a mérhető pontokat értékeli.

Az iskola egyedi értékelési szempontjai:

- Iskolánk minden héten közös hétindító áhítattal kezdődik. A diákok részvétele ezen az alkalmon kötelező. A tanuló hét kezdő áhítatokon történő részvételét az osztályfőnök ellenőrzi és vezeti, melynek az eredményeit a félév végén történő osztályzás során a hitoktató figyelembe veheti. Ha a tanuló két osztályzat között áll, az áhítatokon rendszeresen részt vevő diákoknak (félévenként maximum két hiányzás vagy késés) javasolt a jobb osztályzat, míg a félévente legalább öt vagy több alkalommal mulasztó diákok esetében a hitoktató dönthet a kisebb osztályzat mellett. A hiányzások számába nem számít bele a betegség miatti igazolt mulasztás.
- 8. évfolyam végén minden tanuló vizsgát tesz hit- és erkölcsstanból. A vizsga jegye egy záró dolgozat jegyével egyenértékű, mely az év végi osztályzatba beleszámít.

3. Függelék

A református hit- és erkölcsstan tantárgy esetében az iskola minden évben az MRE által elfogadott és jóváhagyott *Református hit- és erkölcsstan tankönyvjegyzék* könyveiből és tanulói segédleteiből választ a diákok számára.

A hittankönyvek és ajánlott segédletek hatályos jegyzéke a hit- és erkölcsstan helyi tanterv mellékleteként megtalálható.

3. Tantárgyi bevezető

A hit- és erkölcstan tantárgy célrendszere és feladatai

Fő célja: Isten szeretetének, Jézus Krisztus tanítványi hívogatásának közvetítése a fiatalok számára (tanítvánnyá tétel), és a tanítványi lét megélésének a segítése (Jézus Krisztus missziói parancsa, Mt 28,18-20 alapján).

Ugyanakkor tisztában vagyunk azzal, hogy a hit a Szentháromság Isten ajándéka az ember számára. A hit- és erkölcstan órán hitet nem adhat sem az iskola, sem a hitoktató, viszont támogathatja és segítheti annak kialakulását és fejlődését. Iskolánk célja, hogy a hit- és erkölcstan órák formálják a személyiséget, hitet ébresszenek és a hit megélésének pozitív és vonzó élményét adják a tanulók számára.

A fő cél kibontása többretű, a tanulói személyiség egészét figyelembe vevő célrendszer alapján történik, melynek a kognitív szint mellett része az affektív és a pragmatikus nevelés is.

KOGNITÍV CÉLOK	ÉRZELMI NEVELÉS	CSELEKEDTETÉS
Alapvető ismeretek átadása a Szentháromság Istenről, Isten és az ember szeretetkapcsolatáról	A bizalom és a szeretet tapasztalati élménye	Az Istennel való kapcsolat gyakorlati elemei (imádság, bibliaolvasás, hétköznapi élet)
Jézus Krisztus váltságmunkájának megismertetése	Az adás és elfogadás érzelmi hátterének megtapasztalása	Az adás és elfogadás keresztyén gyakorlata és következményei
A tanítványi lét és kegyességi élet elemei (imádság, bibliaolvasás, istentisztelet)	Az elköteleződés és a felelősségvállalás élményvilága	Életkorhoz és élethelyzetekhez kapcsolódó döntések meghozatalának lehetőségei és korosztályhoz alkalmazkodó diakóniai tevékenység
A Szentírás kortörténeti háttere	A Szentíráshoz való pozitív érzelmi kötődés kialakítása	A Szentírás mindennapi használatának módjai
Az egyház története, jelene és szokásrendszerei	A régi korok tiszteletének élményvilága; a személyes meggyőződés felvállalásának és bátorságának a megtapasztalása	Hagyománytisztelet; Hitvallási helyzetek felismerése
Református alapfogalmak, alapelvek és a református egyházközségek alapvető sajátosságai	A közösségi lét érzelmi háttere	Az Isten népéhez való tartozás vállalása és gyakorlása
Az élhető és egészséges család modelljei	A családhoz tartozás érzelmi háttere és tudatosítása	A családi szerepek és helyzetek tudatos megélése
Keresztyén megküzdési stratégiák	A konfliktusok indulati világa	Konfliktuskezelési stratégiák
Nemzeti értékeink	Hazaszeretetre nevelés	Nemzeti értékeink, ünnepeink tisztelete, az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése

Alapelvek

Célkitűzésében, gondolatrendszerében a helyi tanterv kiindulópontjának tekinti:

- Isten Igéjét, a Szentírást, mint a keresztyén ember életének vezérfonalát;
- Az MRE hitvallási iratait (Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás);
- Az MRE középtávú nevelési-oktatási tervét;
- Az MRE hitéleti szokásrendszereinek gyakorlatait.

A tantárgy sajátossága, hogy szellemiségét Isten Igéje, a Szentírás határozza meg. Éppen ezért a hit- és erkölcstanok egyszerre vannak tantárgy pedagógiai (valláspedagógiai) alapelvei és a tartalmát meghatározó biblikus alapelvei.

Valláspedagógiai alapelvek:

- A tanulói komplex személyiség fejlesztése, melynek része a kognitív, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása által.
- A hit- és erkölcstanórák fontos feladata és lehetősége a tanulói személyiség formálása, hit ébresztése, valamint a hit megélésének vonzó és pozitív felmutatása.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus és vélhető életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Ennek megfelelően nem törekszik minden bibliai történet megtanítására. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoporthoz egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
- Módszertanában javasolt a korosztályszerű és változatos pedagógiai módszerek és igényes taneszközök használata.
- Az aktív, cselekvő hit megélésére való buzdítás a diákok különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartjuk a keresztyén nevelés három alappillért (keresztyén család, keresztyén gyülekezet, keresztyén iskola), de számolunk azzal a szociológiai sajátossággal, hogy a tanulók egy része nem hitben élő családban nő fel, ill. nincsenek rendszeres gyülekezeti kapcsolódásai. Ennek ellensúlyozására fontosnak tartjuk a gyülekezettről és a hitéleti szokásrendszerről alapvető ismeretek átadását, ill. azok beépülését.

Biblikus alapelvek:

- A Szentháromság Isten Jézus Krisztusban kegyelméből magához hívja a Tőle eltávolodott bűnös embert.
- A bűnös ember Isten Szentlelkének megszólítása és hit által hallhatja meg, értheti meg Isten szavát, élheti meg Isten neki adott kegyelmét.
- A Szentírás Isten Igéje és a keresztyén ember életének vezérfonala.
- Jézus Krisztus tanítványságra hívja napjaink emberét is. A tanítványi lét megélése az egész életútra érvényes és igaz.
- A tanítvány szeretetkapcsolatban él Istennel, Aki személyesen elhívta őt. Életvitelében Krisztust követi és kijelölt feladatát teljesíti a világban.
- A tanítványok közössége a keresztyén egyház, hitük együttes megélésének legfontosabb területe a gyülekezet.

Struktúra:

A tanterv felépítése során a moduláris tananyag rendezési elvét követi, annak szabályai szerint épül fel. Ennek megfelelően a tanterv dinamikus és önfejlesztő programcsomag, ahol minden modul alapstruktúrája ugyanaz, bár felhasználási szintje szerint három típusba sorolható:

- alapmodul,
- kiegészítő modul,
- helyi modul.

Az egyes modulok tematikus egységek, ahol a tananyagok a téma belső, logikai vonala alapján kapcsolódnak egymáshoz. Az egyes modulok éves szintű tervezése, összeválogatása az adott csoport sajátosságait, lehetőségeit és igényeit figyelembe véve a hit- és erkölcstanoktató feladata és lehetősége, a már meglévő modulok alapján. 3 típusú modullal dolgozik a hit- és erkölcstan.

Az alapmodul: a választott téma / érintett diszciplína pedagógiai szempontból felépített áttekintését is adja. Olyan alapegységeket tartalmaz, melyek segítségével garantálható, hogy a vizsgázó képes megfelelni a középszintű érettségi vizsga követelményeinek. A cél tehát ezeknél az, hogy minden egyházi középfokú oktatási intézmény számára a hittan középfokú érettségi minimumát megadják. Az

alapmodulok elvégzése az adott képzési ciklus során kötelező. Ezeknek az előzetes tervezése és helyének rögzítése található a helyi tantervben.

A kiegészítő modul: önállóan létező tematikai egységeket tartalmaz. Ezeket a vallásnár a teljes képzés időszakára vonatkozóan a helyi tervezés során maga válogatja össze (az RPI által kidolgozott és a Magyarországi Református Egyház illetékes fórumai által jóváhagyott tanegységek közül) a helyi lehetőségeknek és igényeknek megfelelően, a tanulócsoporthoz sajátosságainak ismeretében. Ezeknél a moduloknál cél az, hogy egy-egy területen alaposabban elmélyülhessenek a diákok. A lehetőségekhez mérten, ezekhez tanórán kívüli programokat is kapcsolhat, ahol lehetőség nyílik együttműködésre az MRE egyházközseivel, szervezeteivel és programjaival.

Az alapmodulok helye jelen helyi tantervben rögzített a 4 év során, melyekhez minden év január 31-ig elkészíti a hit- és erkölcsstan oktató a következő tanévre tervezett kiegészítő modulok tervezését. 9-11. évfolyamokon minden tanévre 4 modul tervezhető be, 12. évfolyamon az éves elvégezhető modulok száma 3.

A kiegészítő modulok választásának szempontjai a következők:

- A kiegészítő modulok témái, valamint a tanulásához szükséges készségek illeszkednek az adott korosztály tipikus- és helyben megismert korosztályi sajátosságaihoz.
- A kiegészítő modulok koherensek az adott évben tanult alapmodulokkal. Ezeket kiegészítik és segítik a tanuló adott területen történő további elmélyülését.
- Olyan témákat tartalmaznak, melyek az adott évfolyam számára segítik a keresztyén értékrend elsajátítását.

Helyi modul tervezésére is lehetőség van, mely a Református Pedagógiai Intézet támogató szakvéleményével alkalmazható. A helyi modulok ugyanúgy szabadon betervezhetőek, mint más kiegészítő modulok a következő tanévi tervezés során. A helyi tervezésű modulokról elkészült támogató szakvélemény az elkészítés után mindig utólagosan kerül csatolásra a helyi tanterv mellékleteként.

NAT kompetenciákhoz, fejlesztési területekhez való kapcsolódás

A hit- és erkölcsstan tantárgy törekszik arra, hogy a Nemzeti Alaptantervben kijelölt kulcskompetenciákhoz kapcsolódjon. Ezen belül különösen kiemelt szerepet kapnak a következő fejlesztési területekhez való kapcsolódások:

- *Erkölcsei nevelés.* A hit- és erkölcsstan része az erkölcsi nevelés is. Ez abban jelenik meg, hogy a fejlesztési célok között megjelenik a tanuló erkölcsi ítélőképességének fejlesztése, valamint az egyes bibliai történetekben található erkölcsi vonatkozások, kapcsolópontokra való rámutatás is. A hit- és erkölcsstan tantárgy erkölcsi nevelésének célja a keresztyén értékrend felmutatása és a tanuló bátorítása azok megismerésére és saját életébe való adaptálására.
- *Nemzeti öntudatra nevelés. Állampolgárságra, demokráciára nevelés.* A hit- és erkölcsstan fejlesztési céljai között jelen van az arra való rámutatás, hogy hitünket népünk keretei között is megélhetjük, felelősséget vállalhatunk nemzetünkért, melyet imádságban hordozhatunk. Szintén a fejlesztési célok része a szabályok és törvények tiszteletére nevelés, valamint nemzeti értékeink és ünnepeink tisztelete és az aktív állampolgárság korosztályi szintű megélése.
- *Önismeret és társas kultúra fejlesztése. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.* Minden bibliai történeteknek van vonatkozása a társas kapcsolatok és az önismeret vonatkozásában. Ezek megvilágításaként a történetekhez kapcsolódóan olyan témák jelennek meg, melyek segítik a reális önismeretet és bátorítanak az önmagunkért és másokért való felelősségvállalásra, valamint a társas kapcsolatok nyílt, őszinte, empatikus és egymást segítő megélésére.

- *Családi életre nevelés.* A bibliai történetek egy része családi élethelyzeteket tartalmaz. Ezek segítségével, valamint a tanulók életvalóságának felidézése révén cél az élhető és egészséges család modelljeinek megismertetése; a családhoz tartozás érzelmi hátterének tudatosítása és a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy családi szerepeit és helyzeteket tudatosan élje meg.
- *Testi és lelki egészségre nevelés.* A hit- és erkölcstan tantárgy folyamatos fejlesztési célja annak a látásmódnak a fejlesztése, hogy az egészséges ember nemcsak testben, hanem lélekben is egészséges.
- *Fenntarthatóság, környezettudatosság.* Isten az ember feladatává tette azt, hogy a teremtett világot őrizze és gondozza. A fejlesztés célja ennek a felismertetése a tanulókkal és hozzásegítésük ahhoz, hogy ezt a feladatukat korosztályi szinten betöltsék.
- *Médiatudatosságra nevelés.* Egyes témák kapcsán a megelőző ismeretek része a média által közvetített szemléletmód és ismeretek. Ezek felidézésével lehetőség adódik a tanulók médiatudatosságának segítésére.

4. Tantárgyi tartalom, az egyes tematikai egységek elemzése évfolyamonként

9. évfolyam

Alapmodulok összes óraszám: 41 óra

Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám: 31 (72 – alapmod. össz. óraszám)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Tematikai egység: Kohéziós modul, alapmodul Cím: „Mindnyájan egyek legyenek” – Bevezetés a keresztyén gyülekezetek világába		Órakeret: 16 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés	
Előzetes tudás <ul style="list-style-type: none"> • Tapasztalati élmények, információk és háttérismeretek a gyülekezeti életről, az MRE szokásrendjéről és az egyházi szóhasználatról. • Tapasztalati élmények a Szentírás használatáról. 			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai <ul style="list-style-type: none"> • A legfontosabb kegyességi és liturgiai szövegek megismerésével megalapozni a református hit- és erkölcsstan tanulásának egységes alapjait. • Jelenség szinten ismertetni a keresztyén vallásgyakorlás kiemelt mozzanatait. • A hit és az Istennel való találkozás mindennapi lehetőségének tudatosítása. • A bibliai és egyházi szövegeken keresztül a tanulók helyes emberképének orientálása. • A közösség felelősségteljes kialakítására és megélésére való nevelés. • Lelki egészségre nevelés. • Az adott témákhoz/bibliai szövegekhez kapcsolódva, a memoriterek által is segíteni a tanulók anyanyelvi kommunikációjának fejlődését. • Tájékozódás a Bibliában és az énekeskönyvben. • Az istentiszteleteken, áhítatokon, hitéleti alkalmakon való részvétel értelmi és érzelmi erősítésével, az „otthon vagyok a gyülekezetben” érzésének, a hit és a hitvalló élet iránti elkötelezettségnek alapozása. 			
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)		Fejlesztési követelmények	
Ismeretek <ul style="list-style-type: none"> • Az Úri imádság, az apostoli Hitvallás és a Tíz Ige (Tízparancsolat) memoriter szövegű ismerete. • A szerzetési igék tartalmi ismerete. • Tájékozottság e szövegek liturgiai szerepéről. • Bevezető ismeretek arról, mi teszi közösséggé a gyülekezetet. • Tájékozódás a Szentírásban, az énekeskönyvben – a rövidítések 		Néhány tanuló beszámolója a gyülekezetéről.	
Életünk összefoglalása: Az imádság. A Miatyánk		Csoportmunka: pl. szükségletek felmérése (szükségletlista) Megbeszélés: A Miatyánk kéréseinek elemzése: miért fontos? Az imádkozás, mint élethelyzet. A Miatyánk memoriter felmondása egyéni, páros, csoportos helyzetekben.	
		Kapcsolódási pontok Modul által preferált érettségi témakörök A kohéziós modul egyetlen érettségi témakört sem fejt ki teljes mértékben. Az alábbi témakörök kifejtését különösen erősen megalapozza: <ul style="list-style-type: none"> • Egyetemes hitvallások, • Református istentisztelet és kegyesség. 	

<p>feloldása, a tartalomjegyzékek, a fejezetszámozások, illetve az énekeskönyvi számozások szerint.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeretek más énekgyűjteményekről (pl. helyi énekválogatás, ifjúsági énekeskönyv). • Az imádság, az etika, a hitvallás, a sákramentumok és az istentisztelet témákról szóló református felfogás megalapozása, előkészítése. • Alapvető ismeretek a Magyarországi Református Egyházzal és szolgálatáról. • Háttérismeretek átadása <ul style="list-style-type: none"> o az imádság szerkezetéről, kéréseink tartalmáról, az imádságról, mint párbeszédéről; o a hitvallási helyzetről, hitünk alapigazságairól; o a Tízparancsolat betartásáról, mint Istennel való közösségünk érezhető jegyeiről; o a törvény Krisztusban és Krisztus által adott összefoglalása; o a keresztyén közösségbe való betagozódás és közösségvállalás látható szertartási elemei; o Isten kijelentése: a kijelentett, a hirdetett és a látható Ige fogalmának megalapozása; o a mindennapi bibliaolvasás, mint különleges református örökségünk; o Teológiai szakkifejezések használatának előkészítése: gondviselés, megváltás, hit, kegyelem, Szentírás, törvény, evangélium, bűnbocsánat, anyaszentegyház, gyülekezet, keresztség, úrvacsora, zsoltár, dicséret; o A felekezetek közötti kapcsolattartás lehetőségeiről és nehézségeiről. <p>Pragmatikus fejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tájékozódás a Szentírásban és az énekeskönyvben. 	<p>Cselekedeteink összefoglalása: A Tíz Ige</p>	<p>A Tízparancsolat és a Tíz Ige kifejezések rövid értelmezése. A szükségletlista és a Tízparancsolat összevetése. Montázkészítés a Tízparancsolat megsértéseiről. A Tízparancsolat megkeresése a Szentírásban. Az egyszerűsített szöveg memoriter felmondása egyéni, páros, csoportos helyzetekben. Vázlat a Tízparancsolat struktúrájáról.</p>		
	<p>Hitünk összefoglalása: az Apostoli Hitvallás</p>	<p>Képzőművészeti alkotások elemzése vagy ppt készítése Jézus életéről a Hitvallás illusztrálására. Rövid bemutatás Máriáról és Pilátusról. Adatgyűjtés, példatár és poszter készítés az egyház szolgálatáról.</p>		
	<p>A sákramentumok: keresztség és úrvacsora</p>	<p>Megbeszélés: a víz mint szimbólum. A keresztesítés és az úrvacsora liturgiájának és gyakorlatának összevetése a szereztesési igékkel. Megbeszélés / vita: Ki részesülhet a sákramentumokban? Opció: A szereztesési igék memorizálása.</p>		
	<p>Bibliával a kezemben</p>	<p>A Miatyánk megkeresése a Bibliában. Bibliai könyvek sorrendje, a Biblia szerkezete, a Biblia, mint könyv részei és függelékei. Bibliai helyek keresése és kódolása. Keresés számítógépes bibliai szövegekben. Biblia-olvasó napló készítése. Opció: a Bibliai könyvek sorrendjéről szóló memoriter.</p>		
<p>Énekeskönyvvel a kezemben</p>	<p>Az énekeskönyv szerkezete, függelékei. Más énekgyűjtemények bemutatása. Egyes énekek keresése szám, kezdősor alapján.</p>			

<ul style="list-style-type: none"> • Részvétel legalább négy istentiszteleten, (köztük lehetőleg egy sakramentális alkalmon), liturgiai és teológiai megfigyelések rögzítése. • Legalább egy héten át mindennapi bibliaolvasás, és rövid feljegyzések készítése erről (olvasott szakaszok, körülmények, gondolatok, élmények). • A Miatyánk, a Hitvallás illetve a Tíz Ige szerkezetét és tartalmát feltáró vázlat vagy poszter készítése. • A Miatyánk, a Hitvallás illetve a Tíz Ige tartalmának jelenléte a mindennapjaink világában: kihívások, bizonyágtételek. <p>o A témák megvitatása során lehetőség adódik szituációk, események, élethelyzetek hit oldaláról való megközelítésére és az ehhez kapcsolódó szerepek, élethelyzetek elképzelt, szituatív megelevenítésére és közös átgondolására.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Közös terminológia fejlesztése a memoriterek értelmezése által. • Absztrakt gondolkodásmód, logikai készség és az összefüggések meglátására való képesség fejlesztése az adott témákon keresztül. • Isten gondviselésének fölfedezése a Miatyánk kéréseinek, a Tíz Ige és a sákramentumok közösségmegtartó erejének elemzése segítségével. • A korábbi egyházélmények, egyházi kapcsolatok tudatosítása, helyretétele, rendezése, erősítése. <p>Belső motiváció</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egy olyan szemléletmód elsajátításának segítése, melyben a tanuló erősödik az Istennel való élő kapcsolat erősítésének szükségességében, egyre jobban megéli ennek áldásait. • A egyéni kegyesség és a hitéleti 	Istentiszteleten	Egyházsociológiai tapasztalatszerzés, tartalmi emlékeztető készítése az igehirdetésről, cikk, élménybeszámoló az istentiszteletről. Megbeszélés: hogyan válik közösséggé a gyülekezet?	
	Áhítaton <i>(kiegészítés)</i>	az áhítat, az imádkozás, a fohász összevetése. Az áhítat és az istentisztelet többszemponútú összehasonlítása.	
	A szeretet himnusza vagy a boldogmondások <i>(kiegészítés)</i>	Beszélgetés a szeretetről / boldogságról: kinek mit jelent. A szeretet/ boldogság jellemzőinek kigyűjtése. Opció: A szeretet himnuszának vagy egy részének / a boldogmondásoknak memoriter ismerete.	
	Összefoglalás - számonkérés	Néhány hitéleti forma bemutatása (pl. A marsi riporter interjúja: miért jártok templomba?). A memoriterek változatos formában történő számonkérése. Bibliai helyek visszakeresése. Alapfogalmak értelmező jellegű használata. Krisztus élete a Hitvallás fényében.	

<p>részvétel legyen természetes része a református iskola diákjai életének.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erősíteni a gyülekezet-tudatot, a keresztyén közösség egymást megerősítő hasznosságát. • Hozzásegíteni a tanulókat ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék és megélik a mindennapokban. 			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>		<p>Miatyánk, Tízparancsolat, Apostoli hitvallás, keresztség, úrvacsora, szereztetési igék, Biblia, könyv, fejezet, vers, zsoltár, dicséret, rövidítések a Bibliában, istentisztelet, áhítat, bibliaolvasó-napló, memoriter</p>	
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Az Úri imádság szöveghű ismerete (Új fordítás szerint). • A Tízparancsolat egyszerűsített szövegének szöveghű ismerete (református felosztás). • A Hiszekegy új (ökumenikus) szövegének szöveghű ismerete. • Fogalmak: keresztség, úrvacsora. A szereztetési igék tartalmi ismerete, Bibliai segítségével egyszerű értelmezése. • Fogalom: Biblia, könyv, fejezet, vers, zsoltár, dicséret. A rövidítések feloldása útmutató segítségével. Keresés az elektronikus Bibliaszövegekben. • Részvétel és megfigyelések rögzítése legalább négy istentiszteleten. Egyhetes bibliaolvasó-napló elkészítése. • Néhány vers szöveghű ismerete. 	

<p>Tematikai egység: Alapmodul. Bibliaismeret - Ószövetség Cím: Isten szövetséget köt népével</p>	<p>Órakeret: 20 óra + 3 óra összefoglalás és számonkérés</p>
<p>Előzetes tudás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Információk és háttérismeretek az Ószövetség világáról és a kapcsolódó témákról. • Tapasztalati élmények a következőkről: küldetés, feladat, bűn, szövetség, megbánás, helyreállítás, szabadulás. 	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Szentháromság Isten egyéneket és népet megszólító akaratának, egyén életvalóságát meglátó szeretetének kommunikálása. • Az Ószövetségi Szentírásra, mint Isten Igéjére – illetve a keresztyén élet vezérfonalára való rámutatás; az Ószövetségben való jártasságra nevelés az egyes témákon keresztül. • A Szentháromság Isten ószövetségi tervére való rámutatás; a tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy fölfedezzék Isten az embernek kinyilatkoztatott akaratát az egész Bibliában, így az Ószövetségben is; Isten tervének, illetve Isten a történetekben megnyilvánuló akaratának a tanulók életvalóságából kiindulva a jelenre vonatkozó applikáció, saját élettörténethez való kapcsolás segítése. • A modulhoz tartozó bibliai történetek ismereteinek, alapvető összefüggéseknek, alapvető bevezetéstani háttérnek a bemutatása és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. • Az ószövetségi Szentírás, illetve alapvető bevezetéstani ismeretek logikus, érthető, tanuló centrikus bemutatása, melyet a diákok saját tudásukba be tudnak 	

építeni.

- Az Ószövetség könyveinek, történeteinek olyan bemutatása, mely segítségével a tanulók időben és térben, illetve a Szentírás egészében is el tudják helyezni a tanultakat.
- Az adott egységekhez tartozó történeteken keresztül annak a felmutatása, hogy Istennek terve és üzenete van az emberi élet és a történelem szituációiban is, és Isten gondviselő szeretete végigkíséri az emberiség életét.
- A Biblia alapvető fogalmainak, szókincsének használata és a tanulók hozzásegítése az ószövetségi alapvető szóhasználattal való ismerőssé váláshoz.
- Az Ó- és Újszövetség egységére való hangsúlyozott rámutatás.
- Megismerni az Isten–ember kapcsolat alakulásának alapköveit
- A szövetség/ szerződés fogalmának értelmezése a bibliai kontextusban
- Felismerni az elhívás–engedelmesség–a hit küzdelmes útja–Isten kitartó hűsége összefüggéseket
- Rámutatni, hogy Isten szövetsége nem egyéni alkalmasság függvénye, hanem Isten szuverén döntése, ami szerint Ő maga cselekszik.
- Újszövetségi összefüggések felismerése – Krisztusban beteljesített szövetség.

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Szentírás ihletettségének értelmezése • Isten és ember közötti szövetség jelentése az Ószövetségben • A kánon fogalma • A lineáris teremtéstörténet és az eredendő bűn értelmezése • A protoevangélium fogalma • Kortörténeti ismeretek: városi életmód szemben a nomáddal • Az elhívás fogalma • Az engedelmesség értelmezése • A nevek szerepe és jelentősége az Ószövetségben • Az ószövetségi családkép és az elsőszülöttség fogalma • Egyiptom és az ószövetségi történet kapcsolata • Isten hűsége a szenvedésben és kitisztottságban • Az áldozat(hozatal) szerepe • Mózes személye, a Sinai hegy jelentősége • Az engedelmesség kora: a honfoglalás • A bírák korának jellegzetességei • A királyság korának jellegzetességei (egységes királyság, 	<p>Bevezetés az Ószövetségbe</p> <p>A világ teremtése és a bűnbeesés (1Móz 1-3)</p> <p>Noé és a vízözön (1Móz 6,9-9,17)</p> <p>Isten szövetséget köt az ősatyákkal: Ábrahám (1Móz 15)</p> <p>József és a nép Egyiptomba kerülése (1Móz 37,39-47)</p> <p>Izrael népe szenved Egyiptomban (2Móz 1-2),</p>	<p>A Szentírás eddigi ismeretének összefoglalása.</p> <p>A vonatkozó bibliai történet közös értelmezése a vallástanár vezetésével. Vita, témája: a jó és a rossz a világban.</p> <p>A történet drámapedagógiai feldolgozása kiscsoportban. Az egyik csoport a bibliai történetet szövegűen adja elő, a másik csoportban a mai kor emberei jelenjenek meg. Házi feladat: Készítsünk egy mai (facebookos) felhívást a közelgő katasztrófával kapcsolatban.</p> <p>Pármunka: rendszerezzük Ábrahám életét.</p> <p>Projektmunka: kiscsoportban értékeljük József életrészeit, és jelenítsük meg egy-egy állóképben a végeredményt.</p> <p>Ellentétpárok: öröm és lemondás, előnyök és hátrányok, szabadság</p> <p>Modul által preferált érettségi témakörök</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bibliaismeret: Az ősatyák • Bibliaismeret: Az őstörténetek • Bibliaismeret: Ábrahám szövetsége Istennel • Bibliaismeret: József • Bibliaismeret: Egyiptomi szabadulás és a pusztai vándorlás • Bibliaismeret: A honfoglalás • Bibliaismeret: A bírák kora • Bibliaismeret: A királyság kora • Bibliaismeret: A fogságtól a hazatérésig • Bibliaismeret: A próféták • Hitvallásismeret: A kijelentés és a hit • Hitvallásismeret: Kicsoda az ember? • Hitvallásismeret: Isten szövetsége az emberrel

<p>kettészakadt királyság)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dávid és Salamon királysága és kora • A prófétaság fogalma • Illés próféta • A fogság korának, valamint a hazatérés időszakának jellegzetességei • Prófécia a Messiás eljövételéről <p>Pragmatikus fejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ember és a világ teremtett voltáról való tájékozottság. • „Szív szerinti” készség és hajlandóság arra, hogy Isten akarata szerint éljünk. (Heidelbergi Káté 1.) • Az Isten Igéje alapján történő folyamatos, élethosszig tartó tanulás igénye. • Bibliaolvasáshoz tájékozódási képesség a Szentírás ószövetségi részében. • Az Ószövetség összetartozó eseményei közötti összefüggések önálló felismerése. • A Szentírás tanításának aktualizálása az adott történet /téma alapján. • Az adott történetekben található Isten szerinti értékek felismerése és elköteleződés az ezek mellett való döntésben. <p>Belső motiváció</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egy olyan szemléletmód elsajátításának segítése, mellyel a tanuló fölfedezze és megéli Isten elhívásának az örömeit, szembesül a nehézségekkel, de felismeri, hogy az Istennel kötött szövetségben Istenre mindenképp számíthat. • Támogatni és erősíteni a tanulót abban, hogy életének eseményeiben keresse Isten szövetségét, az Ige szava a 	<p>Kivonulás Egyiptomból (2Móz 12-13)</p>	<p>és rabszolgaság, nép és ország, ünnep és gyász, halál és élet.</p>
	<p>Isten szövetséget köt Izrael népével: páska és Tízparancsolat (2Móz 19-20, 5Móz 4-5)</p>	<p>Szerepjáték/ egyéni munka: az Istennel való találkozás élménybeszámolója a diákok empátiás készségfejlesztésével.</p>
	<p>Izrael honfoglalása és az első vezetők, pl. Gedeon (Bir 6-8)</p>	<p>Vita: Rend és fegyelem, vagy mindenki azt csináljon, amit akar? Beszélgetés: a vezetők feladatai, kötelességei és lehetőségei.</p>
	<p>Izrael királyt kíván: Sámuel és Saul (1Sám 8-31)</p>	<p>Forráselemzés: a vonatkozó bibliai történet értelmezése.</p>
	<p>Egységes királyság kora: Dávid és Salamon uralkodása</p>	<p>Tanulói beszámoló: Dávid és Salamon királyságának bemutatása.</p>
	<p>Az ország kettészakadása (1Kir 12)</p>	<p>Drámapedagógia: csoportban játszunk el a történetet. Majd beszéljük meg, hogyan éltük meg a kettészakadást.</p>
	<p>Isten követői: a próféták, Illés történetén keresztül</p>	<p>Tanulói tevékenység: Párokban rendszerezzük Illés életét.</p>
	<p>Az asszír és babiloni fogság</p>	<p>Diákok beszámolója egyéni kutatás alapján olyan rokon vagy ismerős életéről, aki fogságban volt. Vita: A fogság ítélet vagy lehetőség?</p>
	<p>Hazatérés a fogságból (Ezsd. 1, Neh 2-3)</p>	<p>Összefoglaló jegyzet készítése.</p>
	<p>A próféták, mint a szövetség védelmezői Új szövetség ígérete</p>	<p>Kooperatív csoportmunkával készített kiselőadások és azok bemutatása.</p>

<p>mindennapok során is útmutatóvá legyen a számára.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hozzásegíteni a tanulót ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék, és megélik. • Az Isten szövetsége melletti elhatározás támogatása a tekintetben, hogy ez ne csak átmeneti fellángolás legyen, hanem életre szóló elköteleződés. • A Szentírással kapcsolatos pozitív attitűd kialakulásának segítése. 			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kánon, Ószövetség, Újszövetség, a Biblia könyvei, bűneset, engedelmesség, bűn, szövetség, szivárvány, szimbólum, elhívás, ősatyák, Ábrahám, hit atyja, József, Egyiptom, egyiptomi fogság, Mózes, páska, szabadulás, Tízparancsolat, bírák kora, bíra fogalma, kisbíra, nagybíra, prófétaság, Ezdrás, Nehémiás, messiási prófécia</p>		
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kánon fogalma, az Ószövetség felosztása, könyveinek felsorolása. • A bűneset történetének ismerete. Fogalmak: engedelmesség, bűn. • A történet ismerete; a szövetség fogalma; a szivárvány, mint szimbólum ismerete. • Az elhívás és az ősatyák fogalmának az ismerete; Ábrahámnak, mint a hit atyjának bemutatása. • Józsefnek és a zsidó nép Egyiptomba kerülésének a története. • Mózes személyének és az Egyiptomból való megszabadulás történetének az ismerete. A páska fogalma. • A Tízparancsolat memoriter szintű ismerete, a Tízparancsolat adásának története. • A bírák korának fő jellemzői, Józsué és egy tanult bíra ismerete. • Fogalom: királyság. Sámuel és Saul személyének ismerete. • Dávid és Salamon személyének és királyságának fő jellegzetességei. • Roboám és Jeroboám nevének, valamint a két országrész nevének ismerete. • A prófétaság fogalmának, Illés személyének az ismerete. • Az asszír és babiloni fogság eseményének ismerete. • Ezdrás és Nehémiás nevének ismerete. • „Kis” és „nagypróféta” fogalmának ismerete (példával); • Legalább két messiási prófécia ismerete. 		

10. évfolyam

Alapmodulok összes óraszám: 47 óra

Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám: 25 (72 – alapmod. össz. óraszám)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Tematikai egység: Alapmodul. Bibliaismeret - Újszövetség		Órakeret: 20 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Cím: Jézus Krisztus, a testté lett Ige		
Előzetes tudás		
<ul style="list-style-type: none"> • Információk és háttérismeretek az Újszövetség koráról, az újszövetségi Szentírás történeteiről. • Tapasztalati élmények a következőkről: szeretet, megszólítás, megértés, elfogadás, érték, identitás, hívó élet, kapcsolat Krisztussal. 		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
<ul style="list-style-type: none"> • Jézus Krisztus megváltói munkájának – mint a keresztyén hit alapjának – tanulók számára érhető, életszerű és vonzó bemutatása. • Az újszövetségi Szentírásra, mint Isten Igéjére – illetve a keresztyén élet vezérfonalára való rámutatás; az Újszövetségben való jártasságra nevelés az egyes témákon keresztül. • A Szentháromság Isten egyéneket megszólító akaratára, a megváltásban megnyilvánuló szeretetére és üdvtervére való rámutatás. • Az egyes egységekben tanított könyvek, történetek időbeli, térbeli, szentírásbeli helyének és jelentőségének szem előtt tartása és hangsúlyozása. • A modulhoz tartozó bibliai történetek ismereteinek, alapvető összefüggéseknek, az Ószövetség és az Újszövetség kapcsolópontjainak, alapvető bevezetéstani és kortörténeti ismereteknek a bemutatása és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. • Az Újszövetség könyveinek és főbb történeteinek bemutatása Jézus Krisztus munkája és az első keresztyén közösségekre való hatása alapján. • A hallottaknak, tanultaknak a tanulók életvalóságához, élettörténetükhöz való kapcsolása; keresztyén önismeret fejlesztése Jézus Krisztus tanításának fényében. • A keresztyén gyülekezetek bibliai alapjainak és sajátosságainak bemutatása. • A tanítványság újszövetségi értelmezésének megismertetése, illetve a tanítványság újszövetségi korban és napjainkban való megélésének közös végiggondolása, keresztyén identitás fejlesztése. 		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Bevezetés az Újszövetségbe és az evangéliumok világába	Modul által preferált érettségi témakörök 1. Jézus Krisztus földi életének eseményei: <ul style="list-style-type: none"> • születése • megkeresztelkedése • megkísértése 2. Jézus tanítása: <ul style="list-style-type: none"> • tanítványok elhívása
<ul style="list-style-type: none"> • Újszövetség könyveinek keletkezése, csoportosítása; bevezetéstani ismeretek. • Alapvető ismeretek Jézus tevékenységéről, tanításáról, megváltó munkájáról, feltámadásáról, valamint követőiről, a tanítványokról és Pál apostolról. 	Jézus Krisztus születése/származása a <i>szinoptikusok</i> történetei alapján. Jézus gyermekkorá	
		Fejlesztési követelmények ógörög nyelvű Újszövetség bemutatása és bibliai idézetek kikeresése csoportmunka: szinoptikus evangéliumokból párhuzamos idézetek feldolgozása vagy keresztyén karácsonyi képeslapok megtekintése

<ul style="list-style-type: none"> • Megismerése „mindannak, amit nekünk az evangélium ígér.” (Heidelbergi Káté 22.) • Fontos újszövetségi fogalmak tisztázása, ismerete. • Tananyagból kijelölt bibliai részek szöveghű ismerete. • Az Újszövetség történelmi hitelességének tudatosítása. • Kortörténeti ismeretek arról, milyen volt Izráel Jézus korában. <p>Pragmatikus fejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Szív szerinti készség és hajlandóság” arra, hogy Krisztusnak éljünk. (Heidelbergi Káté 1.) • Jézus tanítása alapján a saját énkép kialakítása. • Jártasság a felelősségteljes keresztyén életvitelben. • Az Isten Igéje alapján történő folyamatos, élethosszig tartó tanulás igénye. • Bibliaolvasáshoz tájékozódási képesség a Szentírás Újszövetségi részében. • Az Ószövetség és Újszövetség közötti összefüggések önálló felismerése. • Készség Jézus tanításának gyakorlati alkalmazására. <p>Belső motiváció</p> <ul style="list-style-type: none"> • Segíteni és bátorítani a tanulót arra, hogy Jézus Krisztus hozzá szóló tanítványi hívogatását meghallja és elkötelezze magát, mint Krisztus tanítványa. • „Nemcsak az a bizonyos megismerés, melynél fogva igaznak tartom mindazt, amit Isten az Ő Igéjében nekünk kijelentett, hanem egyszersmind az a szívbeli bizodalom is, melyet a Szentlélek az evangélium által gerjeszt bennem, hogy Isten 	Jézus tanításának kezdetei: megkeresztelkedés, megkísértés	keresztelőedény bemutatása és a keresztelés közös elemzése vagy közvélemény kutatás a keresztelésről	<ul style="list-style-type: none"> • hegyi beszéd • példázatok • „én vagyok” mondások <ol style="list-style-type: none"> 3. Találkozástörténetek az evangéliumokban 4. Jézus megváltó keresztalála 5. Jézus feltámadása 6. Jézus Krisztus mennybemenetele és a missziói parancs 7. Az apostoli kor: <ul style="list-style-type: none"> • Pünkösöd • Pál apostol élete, missziói útjai
	Jézus és a tanítványok	riport a tanítványokkal	
	Jézus tanít: hegyi beszéd	önálló gyűjtőmunka: Úri Ima idegen nyelveken, etikai témák feldolgozása	
	Jézus tanít: példázatok	A példázatok dramatikus feldolgozása.	
	Jézus tanít: „én vagyok” mondások	projekt munkával szemléletes montázs elkészítése	
	Jézus csodát tesz: gyógyítási csodák	tévtanítások a témáról a destruktív szektáknál; alternatív gyógymódok	
	Jézus csodát tesz: uralma a természet és a halál felett	Mit tanítanak a világvallások?	
	Jézus Krisztus <i>János evangéliumában</i>		
	Virágvasárnaptól húsvétig: a nagyhét eseményei	„Passió” c. film elemzése	
	Mennybemenetel és missziói parancs	Gyűjtőmunka: hogyan valósítható meg a misszió parancs napjainkban?	
	Jézus követői: a pünkösöd története és az első gyülekezet élete az <i>Apostolok Cselekedetei</i> alapján	helyi vagy közelben lévő diakóniai intézmény meglátogatása	
	Jézus követői: Pál apostol élete, missziói útjai	Térkép segítségével Pál útjainak követése.	
Tanítványnak lenni ma: összefoglalás, témazárás	gyülekezeti kiszállás lehetőség: szolgálat és beszélgetés gyülekezeti tagokkal		

<p>nemcsak másoknak, hanem nekem is bűnbocsánatot, örök igazságot és életet ajándékoz kegyelméből, egyedül Krisztus érdeméért.” (Heidelbergi Káté 21.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hozzásegíteni a tanulót ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék, és megélik. • A Szentírással kapcsolatos pozitív attitűd kialakulásának segítése. 			
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>kánon, evangélium, szinoptikus, apostol, József, Mária, Heródes, Keresztelő János, Jézus Krisztus, Nikodémus tanítványok, elhívás, példázat, boldogmondás, gyógyítási történetek, csodatörténetek, samáriai asszony, áldozócsütörtök, virágvasárnap, nagyhét, Pál megtérése, missziói utak</p>		
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fogalmak: kánon, evangélium, szinoptikusok, apostol. • Jézus születése körüli események ismerete. Személyek ismerete: Heródes, József, Mária. • A történetek ismerete: Keresztelő János megkereszteli Jézust, Jézus megkísértése. • 12 tanítvány nevének ismerete, egy elhívás történet. • Boldogmondások és az Úri Ima memoriter szintű ismerete. • A magvető, a búza és konkoly, az elrejtett kincs és a tékozló fiú példázatának ismerete. • Az „én vagyok” mondások fogalmának ismerete, legalább 3 mondás memoriter szintű ismerete. • 38 éve beteg ember, vak Bartimeus történetének ismerete. • 5000 ember megvendéglése, Lázár feltámasztása c. történetek ismerete. • Nikodémus, samáriai asszony történetének ismerete. • A passió és a feltámadás eseménysorozatának ismerete. • Az áldozócsütörtöki események ismerete. Keresztelés szerzettetési Igéjének szöveghű ismerete. • Pünkösöd történetének ismerete, pünkösöd fogalmának ismerete. • Pál megtéréstörténetének, a misszió fogalmának ismerete. A missziói utakról legalább 3 város felsorolása. 		

Tematikai egység: Alapmodul. Egyház- és vallásismeret. Cím: A református egyházismeret alapjai		Órakeret: 22 óra + 3 óra összefoglalás és számonkérés	
Előzetes tudás			
<ul style="list-style-type: none"> • Tapasztalati élmények, információk és háttérismeretek a gyülekezeti életről, az MRE szokásrendjéről és az egyházi szóhasználatról. • Tapasztalati élmények az ünnepekről és az ünnepekhez kapcsolódó szentírási történetek ismerete. 			
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai			
<ul style="list-style-type: none"> • A tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy ismereteket szerezzenek az MRE felépítéséről, a református egyház alapfogalmairól, szóhasználatáról. • Bevezetés a református gyülekezetek világába, szokásrendszerébe. • A tanuló helyes egyházképeinek orientálása. • Az MRE iránti személyes elköteleződés segítése. • A református egyház főbb tanításainak bemutatása. • A közösségbe való tartozás érzelmi háttérének feltérképezése révén a gyülekezeti kötődés segítése. 			
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)		Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Ismeretek <ul style="list-style-type: none"> • Ismeretek az MRE felépítéséről, társadalmi szolgálatáról. • Az MRE aktuális püspökeinek, valamint a tanuló egyházmegyéjének esperes személyének ismerete. • A tanuló egyházközségének rövid története és jelenlegi életének jellegzetességei. • A reformátori alapelvek (Sola Gratia, Solus Christus, Sola Fide, Sola Scriptura). • A gyülekezeti élet alapfogalmai. • A református gyülekezeti tagság alapvető kritériumai és jellemvonásai. • Alapvető ismeretek a református istentiszteletről, liturgiájáról. • Az ünnepi istentiszteletek, valamint a keresztlő, esküvő és úrvacsora. 	Közösségbe tartozás (önismereti bevezető)	Önismereti, tréning jellegű bevezető óra a közösségi élményekről, a közösségbe tartozás lehetőségeiről, érzelmi háttéréről.	Modul által preferált érettségi témakörök <ul style="list-style-type: none"> • A reformátori gondolkodás jellegzetességei • A református istentisztelet és kegyesség • Az egyházi év • A református egyház felépítése • A református istentisztelet
	Az MRE felépítése és társadalmi szolgálata	Csoportmunka: cikkek, rövid filmrészletek, stb. alapján rövid összegzés, beszámoló készítése az MRE társadalmi szolgálatáról.	
	A református tanítás négy alapelve	Beszélgetés, vita a 4 alapelv jelentéséről.	
	A református egyházközség, ahonnan származom / ahová tartozom - A gyülekezetem múltja (története) - Szolgálattevők a gyülekezetben: lelkes, presbiter, gondnok, stb.	Pármunka (csoportmunka): azonos gyülekezetbe tartozás esetén az egyházközség történetének megosztott feldolgozása és órán való bemutatása. Ha a tanulók több egyházközségbe tartoznak, a saját egyházközségük történetének szemléletes bemutatása. Interjú készítése a jelen lévő szolgálattevőkkel, aktív részvétel az órai beszélgetésben.	

<ul style="list-style-type: none"> • Az egyházi év: ünnepek, ünnepkörök. • Alapvető ismeretek határainkon túli magyar reformátusokról. • Alapvető ismeretek az ökumené fogalmáról, megvalósulási lehetőségeiről. • Alapvető ismeretek az evangélikus, római katolikus és görög katolikus felekezetekről. <p>Pragmatikus fejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A korábbi egyházélmények tudatosítása, rendezése, erősítése vagy helyretétele. • Bekapcsolódási lehetőség a modul során legalább három alkalommal a gyülekezeti élet közösségébe (pl. istentisztelet, találkozás az egyházköztség szolgálattevőivel, stb.). • Alapvető tájékozódás az MRE struktúrájában, fogalmi rendszerében. • Aktív gyülekezeti tagság lehetőségeinek tudatos keresése. 	<p>- Az egyházköztség társadalmi szolgálata és lehetőségei</p> <p>3</p>	<p>az egyházköztségben történő társadalmi szolgálati területek feltérképezése és a kiaknázatlan lehetőségek összegyűjtése.</p>
	<p>Gyülekezeti tag vagyok (lehetek)</p>	<p>Csoportmunka: gyülekezeti lehetőségek feltérképezése, havi gyülekezeti.</p>
	<p><u>A református istentisztelet</u></p> <p>- A vasárnapi istentisztelet és liturgiája</p> <p>- Ünnepi alkalmak a gyülekezetben</p> <p>- Különleges alkalmak (esküvő, keresztelés, temetés)</p>	<p>A vasárnapi istentisztelet liturgiájának magyarázó bemutatása.</p> <p>Csoportmunka: ünnepi alkalmak jellegzetességeinek összegyűjtése.</p> <p>Megelőző feladat: Az egyházi év ünnepei alapján a gyülekezet ünnepi szokásainak összegyűjtése.</p> <p>Tanulói élmények felidézése az esküvővel, temetéssel, keresztelővel kapcsolatban.</p>
	<p>Szolgálati lehetőségek a református istentiszteleten</p>	<p>Projekt: Egy gyülekezeti ifjúsági istentisztelet közös megtervezése.</p>
<p>2</p> <p>Belső motiváció</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tanuló közösség-tudatának erősítése, a református egyház iránti pozitív attitűdjének megerősítése. • Aktív gyülekezeti tagság iránti vágyakozás segítése. 	<p>Ifjúsági csoportok és találkozók az MRE-ben</p>	<p>Tanulói felidézése ifjúsági csoportokkal, találkozókkal kapcsolatban. Kapcsolódó kisfilmek (pl. Csillagpont), ppt-k közös megnézése.</p>
	<p>Magyar reformátusok határainkon túl</p>	<p>Magyar reformátusság térképének elkészítése azon országok, területek bejelölésével, ahol magyar reformátusok vannak.</p>

•	Más keresztyén felekezetek és az ökumené	Kiselőadás lehetőségek más felekezetekről.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak		egyházkerület, egyházmegye, egyházközség, esperes, püspök, MRE, reformátori alapelvek, gyülekezet, gyülekezeti szolgálatok, lelkipásztor, presbiter, gondnok, kántor, református egyháztagság, református istentisztelet, sákramentum, úrvacsorás istentisztelet, egyházi év ünnepekörei, karácsonyi ünnepkör, húsvéti ünnepkör, pünkösdi ünnepkör, határainkon túli magyar reformátusok	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)		<ul style="list-style-type: none"> • Aktív részvétel az órákon • Egyházkerület, egyházmegye, egyházközség fogalmi ismerete; adott egyházmegye esperesének, egyházkerület püspökének ismerete; az MRE társadalmi szolgálatából legalább két terület megnevezése. • A négy alapelv ismerete. • Háttérkutatásban való részvétel a gyülekezet történetéről. • Lelkipásztor, presbiter, gondnok, kántor fogalmának ismerete. • Aktív részvétel a témáról szóló ötletbörzében és a háttérkutatásban. • A református egyháztagság fogalmának és fő jellemvonásainak ismerete. • A református istentisztelet fő jellegzetességeinek ismerete. • Az egyházi év ünnepeköreiből és ünnepeinek ismerete. • Az esküvői és keresztelési fogadalom szövegének ismerete. • Aktív részvétel az órához kapcsolódó projektben. • Legalább egy ifjúsági találkozó megnevezése. • Legalább 5 ország megnevezése, ahol magyar reformátusok vannak. • Keresztyén felekezetek fő jellemvonásai. 	

11. évfolyam

Alapmodulok összes óraszám: 48 óra

Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám: 24 (72 – alapmod. össz. óraszám)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

Tematikai egység: Egyetemes egyháztörténet. Alapmodul. Cím: Tegyetek tanítvánnyá minden népet!	Órakeret: 22 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás <ul style="list-style-type: none">• Információk és háttérismeretek az adott egyháztörténeti esemény történelmi háttéréről.• Tapasztalati élmények a következőkről: önmegtartóztatás, hatalomvágy.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai <ul style="list-style-type: none">• Isten Igéje hatásának, Isten ígéretei megvalósulásának meglátása és megértése egyes történelmi korszakokban, különböző társadalmakban.• A Szentlélek Isten munkájának és a Krisztus-testként élő egyház helyzetének példákon keresztül történő bemutatása a különböző történelmi korszakokban, a keresztyénség egész világon való elterjedése néhány főbb állomásának, szakaszának bemutatása.• Az isteni kijelentésre való emberi ráismerés és az annak való engedelmeskedés bemutatása különböző népek, korok, személyiségek életében (jó és rossz példák alapján). Az eltérő történelmi korszakok kiemelt fordulópontjain előforduló személyes élethelyzetekben vállalt hitvallásos döntések bemutatása, megpróbáltatás és áldás értelmezése, Isten gondviselésének és a hit erejének megmutatása egyes esetekben.• Isten tervének, illetve Isten a történetekben megnyilvánuló akaratának alapján a tanulók életvalóságából kiindulva a jelenre vonatkozó applikáció, saját élettörténethez való kapcsolat segítése.• A történelmi események érdekes, logikus, érthető, személyes jellegű, tanulókhöz igazított bemutatása, melyet a diákok saját tudásukba be tudnak építeni. Cél, hogy a tanulók az ismert történelmi időben és térben is el tudják helyezni a tanultakat.• A modulhoz tartozó egyháztörténeti ismeretek, alapvető összefüggések és ezek kortörténeti háttérének a bemutatása, és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. A történelem érettségi követelmények református nézőpontú átisméltése, árnyalt elsajátításának támogatása.• Az adott egységekhez tartozó történeteken keresztül annak a felmutatása, hogy Istennek terve és üzenete van az emberi élet és a történelem szituációiban is, és Isten gondviselő szeretete végigkíséri az emberiség életét.• A történelem és az egyháztörténet alapvető fogalmainak, szakszókincsének használata és elmélyítése, történelmi források többszemponú elemzése, következtetések megfogalmazása.	

Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egyház, mint a Szentlélek munkája, a Krisztus teste, Isten választottainak közössége. • Isten gondviselése közösségek és az egyéni sorsok példáin át. • Az emberi esendőség és az isteni kegyelem néhány példája. • Isten Igéjének mindenkor aktuálisan ható ereje, az egyház jelenléte kora társadalmában. • Isten megszólító Igéjének az adott korban való meghallása. • A keresztyén misszió világszerte. A legfontosabb felekezetek. • A keresztyén tanrendszer néhány kiemelt elemének történeti vonatkozásai. • Az egyházszervezet néhány meghatározó változása. • A keresztyénség megújításának szükségessége. • A kegyesség, a hitvalló élet néhány egyéni és közösségi példája. • Az egyháztörténeti közös műveltség megalapozása. <p>Pragmatikus fejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szövegértési és önálló tanulási kompetenciák fejlesztése. • Ismeretszerzés történelmi atlaszok, térképek, ábrák, adatsorok, grafikonok segítségével. • Önállóan szerzett ismeretek rendszerezése tanári útmutatással. 	<p>Az ősegyház útja az államvallásig</p>	<p>A Szentírás, mint egyháztörténeti forrás. Digitális bemutató vagy tablóképzés: keresztyén mártírok. Mártírakták forráselemzése, képi ábrázolások értelmezése. A keresztyénség terjedése – térképek segítségével.</p>	<p>Modul által preferált érettségi témakörök</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egyház történelmének kezdetei, a keresztyénség a Római Birodalomban. • A reformáció német és svájci ága. • A katolicizmus és a protestantizmus a XX. században. • Kiemelkedő egyháztörténeti személyiségek, példák Krisztus elkötelezett követésére.
	<p>Az egyetemes zsinatok és a pápaság</p>	<p>Térképelemzés alapján: a keresztyénség terjedése 1000-ig. <i>Zsinati viták és hitvallások – forráselemzés vagy szituációs játék. Egyházszervezeti séma készítése illetve elemzése. Beszámolók: az apokrif könyvek, egyes fontos bibliafordítások; Augustinus.</i></p>	
	<p>Az egyházszakadás</p>	<p><i>Beszámolók a remeteségről illetve a Reguláról.</i></p>	
	<p>A középkori egyház: misztikum és hatalom</p>	<p>Térkép- és forráselemzés: a keresztes hadak. Képelemzés: a romanika és a gótika kegyessége. Beszámolók: Az universitas. Ünnepek a középkorban. Assisi Ferenc.</p>	
	<p>Szerzetesek, eretnekek, előreformátorok</p>	<p><i>Beszámolók: a szerzetesi életforma; művészet és egyház. Dramatikus megjelenítés: egyes eretnekmozgalmak; az inkvizíció.</i></p>	
	<p>A reformáció kora, Luther, Kálvin</p>	<p>A reformáció terjedése térképek alapján. <i>Forráselemzés: A 95 pont. Kálvin munkássága. Reformátori életutak. Dramatikus megjelenítés: hitviták. Filmelemzés: Luther.</i></p>	
	<p>Protestáns etika és kegyességi irányzatok a</p>	<p><i>Dramatikus megjelenítés: kegyességi irányzatok. Viták az</i></p>	

<ul style="list-style-type: none"> • Kiselőadások, tanulói beszámolók bemutatása, esetenként digitális megoldások támogatásával. • Vitakultúra, érvelés fejlesztése. Egyes szituációk megjelenítése. • Néhány egyháztörténeti jelentőségű kérdésben többféle értelmezés ismerete, a református álláspont melletti érvelés képessége. <p>Belső motiváció</p> <ul style="list-style-type: none"> • A [magyar református] keresztyén identitás erősítése, tudva, hogy az ifjabb generáció szintén a saját korában és történelmi helyzetében éli hitvalló életét. • A gyülekezethez, az egyházközséghez és az anyaszentegyházhoz való elköteleződés kognitív, érzelmi és felelősségvállalásban megjelenő elemeinek mélyítése. • A keresztyén küldetésben, élethivatásban, szolgálatban vállalt küzdelmek és áldozatok jelentőségének megélhetővé tétele. • A református keresztyén ünnepek mélyebb átélésének támogatása. • A közösséghez való tartozás erősítése közös hagyományaink és múltunk tudatosításával. • Az emberi esendőség, a bűn szerepének és Isten kegyelmének megértése az egyháztörténet egyes eseményei kapcsán. 	XVII–XVIII. sz.-ban	<i>angol polgári forradalom idejéből.</i>	
	Misszió az ipari forradalom korának társadalmában	Felekezetek családfája. <i>Dramatikus megjelenítés: az ipari forradalom hatása a családokra, a társadalmi mobilitásra.</i> Beszámolók vagy esszéírás egyes keresztyén civil szerveződésekről (pl. Bibliatársulat, YMCA, Üdvhadsereg).	
	Világmisszió	Térképek alapján a keresztyénség világmissziója a XV–XIX. században. <i>Dramatikus megjelenítés vagy esszéírás: a misszió etikai dilemmái (pl. amerikai és afrikai őslakosok helyzete, gyarmatosítás, rabszolgaság kérdései).</i>	
	A keresztyén egyház a XX. sz. megpróbáltatásai között	<i>Beszámolók illetve dramatikus megjelenítés pl. Albert Schweitzer, Dietrich Bonhoeffer, Teréz anya, Billy Graham életműve. Dramatikus megjelenítés: keresztyén helytállás XX. sz.-i morális kérdésekben.</i>	
Egyház és globális kihívások	Térkép- és forráselemzés: a világ vallási körképe napjainkban. <i>Esszéírás: modern vallásos jelenségek. Dramatikus megjelenítés: a globalizáció valamely morális kérdése.</i>		

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Jézus Krisztus, Pál apostol, Constantinus. Római Birodalom. Egyház, gyülekezet, keresztyén, vértanú. Augustinus, I. Leó, I. Gergely. Püspök, zsinat, dogma, hitvallás, bibliafordítás, kanonizáció. Róma, Konstantinápoly. Pátriárka, pápa, ortodox, katolikus, teológia. Avignon. VII. Gergely, III. Ince. Keresztes hadjárat, gótika, invesztitúra, universitas. Assisi Ferenc, Wyclif, Husz János. Eretnek, kathar, szerzetesség, bencések, domonkosok, ferencesek. Luther, Kálvin, Zwingli. Wittenberg, Genf. Reformáció, reformátori alapelvek, evangélikus, református, anglikán, protestáns, katolikus megújulás, felekezet.</p> <p>A reformáció terjedése az egyes európai országokban. Bullinger. Zinzendorf. Protestáns ortodoxia, puritanizmus, pietizmus. Wesley, XIII. Leó. Baptista, metodista, presbiteriánus, Bibliatársulat. Livingstone, Söderbolm. Ökumenizmus.</p> <p>Albert Schweitzer, Dietrich Bonhoeffer, XXIII. János, II. János Pál.</p> <p>Világvallás, magánvallások, pluralizmus, keresztyén identitás, szolidaritás, karitatív tevékenység, spiritualitás.</p>
<p>A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Adatok ismerete: Kr. u. 30. körül. Kr. u. 313. Jézus Krisztus, Pál apostol, Constantinus. Római Birodalom. • Fogalmi ismeret: Egyház, gyülekezet, keresztyén, vértanú. • A constantinusi fordulat néhány jellemzője. • Adatok: 325, 787. Augustinus, I. Leó, I. Gergely. Püspök, zsinat, dogma, hitvallás, bibliafordítás, kanonizáció. • Az egyház tanítása kialakulásának néhány fontos kérdése. • Adatok: 1054, 1095, 1291. Róma, Konstantinápoly. Pátriárka, pápa, ortodox, katolikus, teológia. • Két-három fontos különbség megnevezése Kelet és Nyugat között. • Adatok: 1095–1291. 1215. Avignon. VII. Gergely, III. Ince. Keresztes hadjárat, gótika, invesztitúra, universitas. • Az egyház befolyása a középkori emberek életére. • Adatok: 1209, 1415. Assisi Ferenc, Wyclif, Husz János. Eretnek, kathar, szerzetesség, bencések, domonkosok, ferencesek. • 1517., 1536, 1555. Luther, Kálvin, Zwingli. Wittenberg, Genf. Reformáció, reformátori alapelvek, evangélikus, református, anglikán, protestáns, katolikus megújulás, felekezet. • A reformáció terjedése az egyes európai országokban. Az egyház megújulásának néhány jellemzője. • 1566, 1648. Bullinger. Zinzendorf. Protestáns ortodoxia, puritanizmus, pietizmus. • A protestáns munkaetika értelmezése. • 1804, 1855, 1891. Wesley, XIII. Leó. Baptista, metodista, presbiteriánus, Bibliatársulat.

	<ul style="list-style-type: none"> • Az ipari forradalom hatása a társadalomra és az egyház reagálása. • Livingstone, Söderbolm. Ökumenizmus. • A keresztyén felekezetek megjelenésének egyes jellemző példái az Európán kívüli kontinenseken. • 1948, 1962. Albert Schweitzer, Dietrich Bonhoeffer, XXIII. János, II. János Pál. • A szekularizációs folyamatok jellegzetességei. • Világvallás, magánvallások, pluralizmus, keresztyén identitás, szolidaritás, karitatív tevékenység, spiritualitás. • A keresztyének társadalmi felelősségvállalása napjaink egyes globális kérdéseiben.
--	---

Tematikai egység: Magyar egyháztörténet Alapmodul. Cím: Isten hozzánk való szeretete		Órakeret: 22 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés
Előzetes tudás <ul style="list-style-type: none"> • Információk és háttérismeretek az adott egyháztörténelmi esemény történelmi háttéréről. • Személyes tapasztalatok a magyar reformációról, az adott terület magyar reformációjának emlékeiről. 		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai <ul style="list-style-type: none"> • Isten Igéje hatásának, Isten ígéretei megvalósulásának meglátása és megértése a magyarság történetének egyes korszakaiban. • A Szentlélek Isten munkájának és a Krisztus-testként élő egyház helyzetének példákon keresztül történő bemutatása a magyar történelem egyes kiemelt korszakaiban. • Az isteni kijelentésre való emberi ráismerés és az annak való engedelmeskedés bemutatása különböző korok, személyiségek életében (jó és rossz példák alapján). Az eltérő történelmi korszakok kiemelt fordulópontjain előforduló személyes élethelyzetekben vállalt hitvallásos döntések bemutatása, megpróbáltatás és áldás értelmezése, Isten gondviselésének és a hit erejének megmutatása egyes esetekben. • Isten tervének, illetve Isten a történetekben megnyilvánuló akaratának alapján a tanulók életvalóságából kiindulva a jelenre vonatkozó applikáció, saját élettörténethez való kapcsolás segítése. • A történelmi események érdekes, logikus, érthető, személyes jellegű, tanulókhöz igazított bemutatása, melyet a diákok saját tudásukba be tudnak építeni. Cél, hogy a tanulók az ismert történelmi időben és térben is el tudják helyezni a tanultakat. • A modulhoz tartozó egyháztörténelmi ismeretek, alapvető összefüggések és ezek kortörténelmi háttérének a bemutatása, és a tanuló hozzásegítése azok elsajátításához, melyekkel a református hittan középszintű érettségi követelményrendszerét teljesíteni tudja. A történelem érettségi követelmények református nézőpontú átvizsgálása, árnyalt elsajátításának támogatása. • Az adott egységekhez tartozó történeteken keresztül annak a felmutatása, hogy Istennek terve és üzenete van az emberi élet és a történelem szituációiban is, a történelmi magyar református történelemszemlélet főbb elemeinek bemutatása (pl. a Himnuszon keresztül). • A történelem és az egyháztörténet alapvető fogalmainak, szakszókincsének használata és elmélyítése, történelmi források többszemponú elemzése, következtetések megfogalmazása. 		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az egyház, mint a Szentlélek munkája, a Krisztus teste, Isten választottainak közössége. • Isten gondviselése a nemzeti közösség történetében és az egyéni sorsok példáin át. • A magyar református történelemszemlélet. • Isten Igéjének mindenkor aktuálisan ható ereje, a reformátusság jelenléte a magyar történelemben. • Isten megszólító Igéjének az adott korban való meghallása. • A református egyházszervezet néhány sajátos kérdése. • A „semper reformanda” elv érvényesülése és lehetőségei a magyar reformátusság sorsában. • A kegyesség, a hitvalló élet néhány egyéni és közösségi példája. • Az egyháztörténeti közös műveltség megalapozása. <p>Pragmatikus fejlesztés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szövegértési és önálló tanulási kompetenciák fejlesztése. • Ismeretszerzés történelmi atlaszok, térképek, ábrák, adatsorok, grafikonok segítségével. • Önállóan szerzett ismeretek rendszerezése tanári útmutatással. • Kiselőadások, tanulói beszámolók bemutatása, esetenként digitális megoldások támogatásával. • Vitakultúra, érvelés fejlesztése. Egyes szituációk megjelenítése. • Néhány egyháztörténeti jelentőségű kérdésben többféle értelmezés ismerete, a református álláspont melletti érvelés képessége. <p>Belső motiváció</p>	<p>A honfoglaló magyarok vallása: források és hipotézisek</p>	<p>Térkép alapján a sztyeppei magyarság szomszédságai. Egyes források vallástörténeti értelmezése. Keresztyének Pannóniában.</p>	<p>Modul által preferált érettségi témakörök</p> <ul style="list-style-type: none"> • A reformáció tanainak elterjedése Magyarországon. • Az ellenreformáció kora és a vallási türelem kérdései. • A magyar állam és a református egyház viszonya a II. világháború után. • Hitvalló őseink
	<p>A keresztyénség felvétele Magyarországon</p>	<p>Forrástérképezés: István király törvényei és az Intelmek egyes részei.</p>	
	<p>Pillanatképek a középkori magyar keresztyénség történetéből</p>	<p>Beszámolók: román és gótikus templomok Magyarországon; középkori vallásos irodalom.</p>	
	<p>A reformáció százada</p>	<p>Beszámolók vagy dramatikus megjelenítés: Dévai Bíró Mátyás, Sztárai Mihály, Szegedi Kis István, Kálmáncsehi Sánta Márton, Huszár Gál életműve kapcsán. Beszámolók vagy forráselemzés: A reformáció és a művelődés összekapcsolódása: Méliusz Juhász Péter, Dávid Ferenc, Károli Gáspár, Szenczi Molnár Albert életművében.</p>	
	<p>Ellenreformáció és vallási türelem</p>	<p>Beszámolók vagy dramatikus megjelenítés: Bocskai István, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György, Lorántffy Zsuzsanna egyháztörténeti jelentősége. Református diákélet. A vándordiákok helyzete. A gályarab prédikátorok. Forráselemzés: a Türelmi Rendelet.</p>	
	<p>Az egyházszervezet sajátosságai (kiegészítés)</p>	<p>Vita a presbitériumok jelentőségéről.</p>	
	<p>Egyház a polgárosuló Magyarországon</p>	<p>Beszámolók: a református kollégiumok híres diákjai a XIX. században. Diákönképzőkörök</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • A magyar református keresztyén identitás erősítése, tudva, hogy az ifjabb generáció szintén a saját korában és történelmi helyzetében éli hitvalló életét. • A gyülekezethez, az egyházközséghez és az anyaszentegyházhoz való elköteleződés kognitív, érzelmi és felelősségvállalásban megjelenő elemeinek mélyítése. • A keresztyén küldetésben, élethivatásban, szolgálatban vállalt küzdelmek és áldozatok jelentőségének megélhetővé tétele. • A református keresztyén gyülekezeti alkalmak mélyebb átélésének támogatása. • A közösséghez való tartozás erősítése közös hagyományaink és múltunk tudatosításával. • Az emberi esendőség, a bűn szerepének és Isten kegyelmének megértése az egyháztörténet egyes eseményei kapcsán. 		szerepe a reformkorban, református diákélet a dualizmus korában.	
	A reformáció korának és a Himnusznak a történelemszemlélete (kiegészítés)	Forráselemzés: XVI. századi alkotások és a Himnusz összevetése.	
	A XX. század magyar református egyháza: szétszakadás, üldöztetés, helytállás	Beszámolók a kortörténeti háttérrel. Forráselemzés: az ébredés lehetőségeiről, a lelkigondozás egyes lehetőségei.	
	Egyházunk ma (társadalmi és kulturális jelentőség, szerepvállalás)	A református egyház társadalmi jelenlétének bemutatása példákön keresztül (pl. ifjúsági munka, intézmények, média).	
	Összefoglalás, témazárás	Az összefoglaláshoz javasolt projekt módszer segítségével összegezni a tanultakat.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	895. Táltos, mitológia, egyistenhit, hipotézis, forrás, tudományos bizonyíték. 996, 1000. Esztergom. Gellért püspök, I. István. Krisztianizáció. I. István király egyházszervezése. 1367. I. László. Bakócz Tamás. Pálosok, pogány, szent, érsek, husziták. Példák a középkori magyar keresztyén kultúra szerepére. 1530, 1590. Vizsoly, Mezőtúr, Debrecen, Pápa, Sárospatak. Sztárai Mihály, Méliusz Juhász Péter, Károli Gáspár, Szenczi Molnár Albert. Prédikátor, hitvita, zsoltárfordítás, kollégium, unitárius. A reformáció szerepe a három részre szakadt ország összetartásában. 1568, 1606, 1676, 1781. Pozsony, Nagyenyed. Kocsi Csergő Bálint, de Ruyter, Comenius, II. József. Presbiter, peregrináció, Kántus, ellenreformáció, gyászévtized, Türelmi rendelet. Példák az ellenreformáció módszereire. A Türelmi rendelet néhány hatása. 1855, 1881. Kolozsvár, Pest-Buda. Arany János, Szabó Aladár. Önképzőkör, kálvinizmus, pátensharc, autonómia, reverzális, kultúrharc, belmisszió. Példák a reformátusság elkötelezettségére a nemzeti kultúra, függetlenség és társadalmi		

	<p>megújulás mellett. 1920, 1948. Ravasz László. Gyökössy Endre. Népfőiskola, embermentés, államosítás, evangelizáció, Egyezmény, ébredés, diakónia, lelkigondozás. A keresztyén lelkiismeret a diktatúrák idején – néhány példa alapján. 1990. Identitás. Szeretetszolgálat. Önkéntesség. Református értékek felsorolása.</p>
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)	A kulcsfogalmak közül témánként 6-15, a felsorolt adatokra való ráismerés, azonosítás szintjén való ismerete.

12. évfolyam

Alapmodulok összes óraszám: 43 óra

Adott tanévre tervezhető kiegészítő modulok óraszám: 21 (64– alapmod. össz. óraszám)

A minimum követelményeknek minden témánál része az az elvárás, hogy a tanuló vegyen részt a közös játékokban, feladatokban, beszélgetésekben és alkalmazkodjon azok szabályaihoz. Így külön nem kerül az egyes tematikai egységeknél feltüntetésre.

<p>Tematikai egység: Dogmatika. Alapmodul. Cím: A református hittan alapkérdései</p>	<p>Órakeret: 18 óra + 3 óra összefoglalás és számonkérés</p>
<p>Előzetes tudás</p> <ul style="list-style-type: none"> • Információk és háttérismeretek a református egyház dogmatikai gondolkodásmódjáról, a Heidelbergi Káté, II. Helvét Hitvallás, Apostoli Hitvallás látásmódjáról. • Tapasztalati élmények a következőkről: hitvallás, bűn, kegyelem. 	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p> <ul style="list-style-type: none"> • Felnőtt, érett, cselekvőképes hit kialakulásának és megélésének a segítése. • Az adott dogmatikai tételek kapcsán hitvallásainkra, a Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás vonatkozó kérdés-feleleteire való rámutatás, a hitvallásokban való jártasság elősegítése. • Református dogmatika alaptételeinek tanulócentrikus, biblikus közvetítése, és azok gyakorlati megvalósulásainak, mindennapi életre való konzekvenciáinak áttekintése a diákok narratív interpretációjának elősegítésével. • A modulhoz tartozó dogmatikai kérdések református nézőpontú megközelítésének tanulóközpontú, módszertanilag sokszínű közvetítése, mely ismeretanyag elsajátításával a tanuló elégséges ismeretet szerez a református hittan középszintű érettségi teljesítéséhez. 	

<ul style="list-style-type: none"> • Önismeret, énkép fejlesztése Isten és az ember kapcsolatát magában foglaló dogmatikai témák kapcsán. • Logikai kompetencia fejlesztése a református dogmatika alapigazságaiban rejlő összefüggésekre áttekintése révén. • Annak a tudatosítása, hogy a hit ismeretekből épül fel, illetve a hit megélését segíthetik a rendszerezett ismeretek. 			
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az Apostoli Hitvallás szövegű ismerete. • A hitvallásos alapfogalmak ismerete. • Alapvető ismeretek általános vallásos fogalmakról (kultusz, tabu, szent). • Alapvető bibliai fogalmak tisztázása, ismerete (pl. gondviselés, egyház, törvény, evangélium, stb.). • Egyháztörténeti ismeretek arról, milyen korszakokban hogyan változott a fogalmak használata és hogyan értelmezhetők napjainkban. • Az egyház mint térben és időben egy közösség, egyházi élet napjainkban. • Kiemelten fontos a két sákramentum tudatos megélésének tanításbeli megalapozása. • <i>Kompetenciák: cselekvés, alkalmazási készség</i> • Tájékozottság az Apostoli Hitvallás biblikus alapjait illetően. • Tájékozottság a biblikusan megalapozott tanokat illetően. • A keresztyén világlátás összefoglalható megmutatása, összehasonlítva más felfogásokkal. • Absztrakt gondolkodásmód, logikai készség és az összefüggések meglátására való képesség fejlesztése az adott témákon keresztül. • A modul felsőbb évfolyamokban (11-12.) történő használata esetén kiemelten fontos a két sákramentum tudatos megélésének gyakorlati megalapozása <p>2 Belső motiváció</p>	<p>Bevezetés a református hittan rendszerébe, alapfogalmak</p>	<p>Modul által preferált érettségi témakörök</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Teremtő Isten, Mindenható Atya, Isten gondviselése • (Az ember teremtése, a teremtésvédelem, Jézus gyógyításai, A Zsoltárok könyve, stb.) • A Megváltó Isten – Sola Gratia, Solus Christus • (A nagyhét eseményei, a reformáció története) • A sákramentumok: a keresztség • A sákramentumok: az úrvacsora • Az anyaszentegyház 	
	Isten kijelentése		Ezek rendszerezése, esetleges „hittan-szó-tár”füzetbe való lejegyzése.
	Az Ige hármas alakja, Sola Scriptura		motivációként szituációs játék a jól ismert formákban: mutogatás, rajz, halandzsa-nyelv.
	A hit – Sola Fide		kiscsoportos munka: egy esemény különböző források szerinti kitárgyalása, ez lehet nyugodtan mindennapos iskolai történet is. Pl. 3 elbeszélő egy címzetthez.
	A Szentháromság Isten		Az ún. „film-nézős” módszer: tanulók eljátsszák a történetet, újra és újra „visszalassítva” míg fel nem fedezhető a megingás pillanata (ez sokféle lehet). Ezt vagy egy hasonló bevezetést követhet (de mindenképpen csak követheti!) a hitről szóló beszélgetés.
A Teremtő Isten, Mindenható Atya, Isten gondviselése	Előzetes feladat: természeti jelenségek felkutatása, irányítottan a klasszikusnak számító Nap, szél, stb. jellemzőinek összegyűjtése.		
	Kiscsoportos munka, tanári vezetéssel. Különböző teremtéstörténetek, eredetmítoszok feldolgozása képekkel, szövegekkel, ezek összehasonlítása, elemzése tanári vezetéssel.		
	A bűn kérdése	Ajánlott projekt: Ideális esetben informatikai jellegű órát lehet	

<ul style="list-style-type: none"> • Eligazodni a sokféle hit között, megtalálni és felmutatni a keresztyéni belül a „saját” meggyőződést. Az egyéni felelősségtől a közösségi felelősség felvállalását, megélését szeretnénk segíteni. • Az óráknak támogatniuk kell az egyéni felismeréseket, megfogalmazásokat, akkor is, ha elsősre nem a Heidelbergi Káté mindenre kiterjedő alaposságával szólnak meg. A modul elvégzésekor számolni kell azzal, hogy „kemény eledellel” nem kezdhető el a hitvallásos élet. • A tanulóknak szükséges érezniük, hogy a tanok nem elvont szituációkon keresztül érkeztek az emberi világba, hanem ezek azok, melyeket Isten kijelentett. • Tudatosá kell tenni, hogy e témakörökben előjövő kérdésekre adható válaszok nem gyors válaszok. • Tudatosá kell tenni, hogy e témakörökben előjövő kérdésekre adható válaszok a mindennapi hitgyakorlást segítik. • A modul felsőbb évfolyamokban (11-12.) történő használata esetén kiemelten fontos a két sákramentum megélésének belső megalapozása. 		tervezni, pl. keresőprogrammal aktuális híreket találni, felvillantani, elemezni	
	A Megváltó Isten – Sola Gratia, Solus Christus	Beszélgetés, vita, képelemzés a témával kapcsolatban.	
	A sákramentumok: keresztség és úrvacsora	szokások bemutatása megbeszéléssel, személyes történetek a keresztelőről (előzetesen kérhetünk képeket, családi történeteket /amennyiben vannak/ keresztelőkről.)	
	A Szentlélek Isten személye és munkája	önálló munka, majd közös elemzés: mikor és mire volt szüksége az egyháznak (és/vagy a keresztyén embernek az Isten ilyen formájú jelenlétére?)	
	Törvény és evangélium	beszélgetés egy kiválasztott etikai parancsról: miért van szükség rá?	
	Az anyaszentegyház	egyéni munka, önjellemzés készítése (röviden, akár apróhirdetési formában, stb.), majd újabb jellemzés készítése a múlt felidézésével együtt. Az utolsó körben a jövőbeni tervek hozzáadása történik.	
Az eljövendő világ és örök élet	Vita-óra. Előzetes felkészülést igényel, egyéni feladat a különböző világvége jóslatok összegyűjtése, prezentálása. Ez számtalan formában történhet, egy fontos, hogy mindenképpen képi is legyen.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Apostoli Hitvallás, reformátori alapelvek, Szentháromság, bűn, törvény és evangélium, anyaszentegyház, törvény hármassága, általános és különös kijelentés, II. Helvét Hitvallás, Heidelbergi Káté	
A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)			
<ul style="list-style-type: none"> • A fogalmak formai ismerete. 			

- Fogalom: általános és különös kijelentés.
- A Sola Scriptura reformátori alapelv jelentésének ismerete.
- A Sola Fide reformátori alapelv jelentésének ismerete.
- A Szentháromság fogalmának ismerete.
- A Teremtő és Gondviselő Isten fogalmának ismerete.
- A Sola Gratia és a Solus Christus reformátori alapelvek jelentésének ismerete.
- A Szentlélek Isten szerepe a Szentháromságban.
- A sákramentumok egy szituációban való működésének ismerete, a szerezteségi ígék memoriterszerű ismerete.
- A törvény és evangélium fogalmának ismerete, a törvény hármasságának ismerete. Az általános és a különös kijelentés fogalmának ismerete.
- A bűn fogalmának ismerete.
- Az anyaszentegyházról szóló hitvallási részek szöveghű ismerete. A közösség fogalmának megértése.
- Isten ígéretei közül egy-kettő ismerete.
- A feladatok végrehajtása, dolgozat elkészítése, teszt megírása és az órákon való együttműködő részvétel. Az Apostoli Hitvallás memoriterszerű ismerete.

Tematikai egység: Etika. Alapmodul Cím: A keresztyén élet alapkérdései	Órakeret: 20 óra + 2 óra összefoglalás és számonkérés	
Előzetes tudás <ul style="list-style-type: none"> • Tapasztalati élmények, információk és háttérismeretek a gyülekezeti életről, az MRE szokásrendjéről és az egyházi szóhasználatról. • Tapasztalati élmények az ünnepekről és az ünnepekhez kapcsolódó szentírási történetek ismerete. 		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai <ul style="list-style-type: none"> • A tanulókkal való közös gondolkodás a keresztyén élet alapkérdéseiben Isten Igéje, a Szentírás alapján. • A Tízparancsolatnak, mint Isten életre vezető, segítő tanácsainak a bemutatása, és azoknak a mai életre való konzekvenciáinak az áttekintése, több szempontú vizsgálata. A Tízparancsolat tanításának, etikai konzekvenciáinak a tanulók élettörténetéhez való kapcsolódásának elősegítése. • Keresztyén értékrendszer kommunikálása, belsővé válásának elősegítése, felkészítés a felnőtt lét szerepeinek krisztusi módon való megélésére. • A modulhoz tartozó etikai kérdések református nézőpontú megközelítésének tanulóközpontú, módszertanilag sokszínű közvetítése, mely ismeretanyag elsajátításával a tanuló elégséges ismeretet szerez a református hittan középszintű érettségi teljesítéséhez. • Az adott egység vonatkozó kapcsolódásai által a tanulók életvalóságából kiindulva annak a megláttatása, hogy Istennek az emberi élet alapkérdéseire is van üzenete; keresztyén önazonosság fejlesztése. • Az egyes témák tanulóközpontú végiggondolása révén nagykorú, érett, cselekvőképes hit megélésére nevelés. • Az adott egységek vonatkozó kapcsolati lehetőségei alapján szociális és állampolgári kompetenciák fejlesztése. • Önálló vélemény kialakításának segítése közvetített háttérismeretek, etikai alapkérdésekhez tartozó problémák, témakörök felvetése és átgondolása révén. • Keresztyén etikai szókinccs és ezzel az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése. • Annak tudatosítása, hogy hitünk megélése döntési helyzeteket igényel. 		
Témák (ismeretek, kompetenciák/ témák)	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Tíz Ige (Tízparancsolat) memoriter szöveghű ismerete. • Az etikai alapfogalmak definíciójának ismerete. • Alapvető ismeretek más etikai álláspontok sarokköveiről. • Alapvető bibliai fogalmak tisztázása, ismerete (pl. felebarát, törvény, kegyelem). • Kortörténeti, szociológiai ismeretek arról, milyen volt a 10 parancsolatadásának kora, és miben különbözik ez napjainktól. • Bevezető ismeretek arról, mi teszi közösséggé a gyülekezetet. • A társadalom, közösségeink kirekesztő és befogadó folyamatainak ismerete (Ki az én felebarátom?) <p>2 Pragmatikus fejlesztés</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tájékozottság a 10 parancsolat bibliai tanítását illetően. • Tájékozottság a Biblia emberképére nézve. • A különböző szituáció orientált órákon kreatív megoldási ötletek felsorakoztatása egy-egy probléma megoldására. • A probléma felmérésének, a lényeglátásnak az alkalmazása a konkrét szituációtól függetlenül is más helyzetben. • A „Ki vagyok én?” témánál 3-4 generációs családfa készítése, a főbb felismerések, következtetések megfogalmazása. • Szabadon választott parancsolat kapcsán riport készítése olyannal, aki konkrét élethelyzetében éli / élte meg a parancsolat etikai nehézségét; esetleg egy határkérdést. • Absztrakt gondolkodásmód, logikai 	<p>Bevezetés az keresztyén etikába, etikai alapfogalmak</p>	<p>A megismert fogalmak megfelelő szövegkörnyezetben való felismerése, alkalmazása.</p>	<p>Modul által preferált érettségi témakörök</p> <ul style="list-style-type: none"> • A 10 parancsolat általános etikája. • A keresztyén etika normái a családi élet, munka és társadalmi élet területén. A Tízparancsolat etikai üzenete: <ul style="list-style-type: none"> ○ Más istenek, az Egy és kiábrázolhatatlan Isten tisztelete, ○ Isten nevével élni és visszaélni, ○ Az idő rendje, ünnepek és hétköznapok, a munka és pihenés, ○ A teremtett világ nyugalma, ökológiai etika, kultúra, civilizáció, média, technika. • Keresztyén ember a gyülekezetben és a társadalomban.
	<p>Az ószövetségi és jézusi etika, a szeretet kettős parancsolata alapján</p>	<p>Csoportmunka: Az ószövetségi és a Jézusi etika hasonlóságainak és különbözőségeinek felfedése: a Tízparancsolat vonatkozó részeinek összehasonlítása a Hegyi beszédben lévő Törvény magyarázatával.</p>	
	<p>Ki vagyok én? A teremtettség, ember helye és feladata a teremtettségben Az „én” Isten tükrében</p>	<p>Saját családfa elkészítése. Egy-egy tanuló családfájának bemutatása, esetleg rövid elemzése az osztályban. Kollázs készítése képek, újságkivágások, anyagok segítségével a „Ki vagyok én?” kérdésre adott individualista – illetve bibliai értelmezésre.</p>	
	<p>Ki az én felebarátom?</p>	<p>Az irgalmas samaritánus példázatának eljátszása mai kontextusba helyezve, mai szereplőkkel. A játék után a szereplők érzéseinek megfogalmazása (pozitívak és negatívak egyaránt).</p>	
	<p>A közösség: a keresztyén ember a gyülekezetben és a társadalomban</p>	<p>Arra az alapvető kérdésre keressük a választ, hogy mit adhat a gyülekezet a keresztyén embernek, és mit adhat ő a közösségnek? Két állításról kellene vitacsoportot felállítani és vitatkozni: 1. Jó keresztyén lehetek közösség nélkül is, nincs szükségem feltétlenül valahová tartozni. 2. Elköteleződés és közösséghez való tartozás nélkül nem élhetek teljes hívő életet.</p>	
<p>A Törvény: A</p>	<p>Az egyes parancsolatokat érintő</p>		

<p>készség és az összefüggések meglátására való képesség fejlesztése az adott témákon keresztül.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cselekvési modellek, stratégiák megfogalmazása az egyes parancsolatok kapcsán. <p>Belső motiváció</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elsősorban olyan attitűd kialakulását szeretnénk segíteni, ami egyáltalán számításba veszi a tettek következményeit, és számol azzal, hogy felelős mindenki a saját tetteiért. • Az egyéni felelősségtől a közösségi felelősség felvállalását, megélését szeretnénk segíteni. • Elősegíteni azt, hogy keresztyén fiatalként ne a folyamatos utólagos „tüzoltás” vagy kríziskezelés jellemezze etikai téren az életüket, hanem tudatos, előre gondolkodó, mérlegelő és jobb döntéseket hozó életet élhessenek. • Ugyanakkor érezzék a kegyelem erejét, és világos legyen, hogy nem tudjuk 100%-osan megtartani a törvényt – nem is ezért tartjuk fontosnak. • Hozzásegíteni a tanulókat ahhoz, hogy a Szentírás alapján felmutatott értékeket saját életükbe beépítsék és megélik mindennapi élethelyzeteikben. 	<p>Tízparancsolat és etikai konzekvenciái</p> <p>Isten és más Istenek (1-2. parancsolat)</p> <p>Isten és az ember (1-3. parancsolat)</p> <p>A pihenés napja: munkaetika (4. parancsolat)</p> <p>Szülők és felsőbbtség (5. parancsolat)</p> <p>Gyilkosság és határesetei (6. parancsolat)</p> <p>Kapcsolati és szexualitika (7. parancsolat)</p> <p>Tiszteletben tartani a másét: (8-10. parancsolat)</p> <p>A belső törvény: a lelkiismeret</p> <p>Összefoglalás - számonkérés</p>	<p>situációkról való beszélgetés, situációs játékok.</p> <p>A Tízparancsolat ismerete memoriterként. Az egyes parancsolatok jobb megértését segítő szituációk eljátszása párban, nagyobb csoportban. Az etikai problémák felismerése és megfogalmazása. Keresztyén etikai szempontból releváns válaszok, megoldások keresése az egyes helyzetekben. Filmrészlet esetén filmelemzés írása (akár egy szereplő jellemfejlődéséről, akár a történet képzeletbeli folytatásáról, stb.).</p> <p>Kiselőadás tartása arról, hogyan látták a filozófiában a lelkiismeret szerepét; különösen Kant. Rövid vers / elbeszélés írása arról, hogyan figyelmeztetett bennünket a lelkiismeretünk; illetve hogyan oldódott fel lelkiismeret furdalásunk.</p> <p>Záró teszt megírása a tárgyi ismeretanyagból. Egy konkrét parancsolathoz köthető konkrét krízisre vonatkozó „akcióterv” megfogalmazása kimeneti lehetőségekkel.</p>	
---	--	---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Tízparancsolat, etika, erkölcs, lelkiismeret, értékrend, norma, hedonizmus, utilitarizmus, deontológia, relativizmus, etika – keresztyén etika kapcsolata és különbözőségei, Jézus Krisztus és a törvény kapcsolata, az egyes parancsolatok kapcsán: bálvány, Isten, szombatnap, pihenés, szülőtisztelet, felsőbbség iránti tisztelet, paráznaság, gyilkosság, élet értéke, abortusz, elégedetlenség, vágyakozás, lopás, más tulajdona.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végén (min. követelmény)

- Fogalom: erkölcs, etika, lelkiismeret, értékrend, norma, hedonizmus, utilitarizmus, deontológia, relativizmus, keresztyén etika
- Jézus törvény értelmezésének jellegzetességei, ismerete.

- Aktív részvétel a családfa elkészítése során, alapszintű összefüggések megértése ezzel kapcsolatban (pl. öröklődő konfliktusok, egyéb jellegzetességek a generációkban).
- Jézus válaszána k ismerete az irgalmas samaritanus történetéből (az egész történet ismeretével).
- A két állításról szóló vitában történő egyértelmű állásfoglalás kialakítása indoklással együtt.
- Az egyes parancsolatok etikai summájának megfogalmazása. A szituációk történelmi részének megértése.
- A bibliai tanítás ismerete és a lelkiismeret szerepének rövid, tömör megfogalmazása. Krisztus váltságának szerepéről való tudás.

5. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az értékelés, minősítés a hatályos köznevelési törvénynek megfelelően első történik. A középfokú oktatás minden évfolyamán a hit- és erkölcsoktató a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli vagy írásbeli szöveges értékelés kíséri. Az érdemjegyekről a tanulót, és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell.

A tanulók ellenőrzése és értékelése sokrétű módszertani skála alkalmazása révén történik. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó minimális követelmények rendszere. Formáit tekintve az értékelésnek része:

- Minden új témához kapcsolódóan egy megelőző felmérés a tanuló előzetes tudásáról. Mivel az iskolánk tanulócsoportjainak összetétele vegyes, ezért a hitoktatónak tekintettel kell lennie arra, hogy az osztály egy része egyházi általános iskolából érkezik, mások egyéb köznevelési intézményekben vagy az egyházközség területén részesültek hit- és erkölcsoktatásban és ezeknek megfelelő előképzettséggel rendelkeznek. Az osztályokban vannak olyan tanulók is, akik sem hit- és erkölcsoktatásban nem vettek részt, sem pedig gyülekezeti kötődésük nincs. Az aktuális témával való ismeretek előzetes felmérése során a vallásstanárnak szem előtt kell tartania.
- A tanulói tevékenység megfigyelése az órán kifejtett, illetve a tanítási órán kívüli projektek elvégzése során.
- Szóbeli értékelés a kérdésekre adott válaszok, összefüggő feleletek, referátumok, szóbeli beszámolók alapján.
- Írásbeli munka értékelése írásbeli beszámolók, feladatlapok, témazárók, tesztek által.

Mindezek alapján az értékelés alapelvei:

- A tanulói személyiség iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy a vallásstanár figyelembe veszi a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit (pl. siket, látássérült, hallássérült, stb.).
- Az értékelés során a vallásstanár törekszik a pozitív hangvételű, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön.
- Az értékelés során a vallásstanár objektivitásra törekszik, nem a tanuló személyes véleményét, hanem az elsajátított ismereteket, összefüggéseket, illetve a mérhető pontokat értékeli.

Az iskola egyedi értékelési szempontjai:

- Iskolánk minden héten közös hétindító áhítattal kezdődik. A diákok részvétele ezen az alkalmon kötelező. A tanuló hét kezdő áhítatokon történő részvételét az osztályfőnök ellenőrzi és vezeti, melynek az eredményeit a félév végén történő osztályzás során a vallásstanár figyelembe veheti. Ha a tanuló két osztályzat között áll, az áhítatokon rendszeresen részt vevő diákoknak (félévenként maximum két hiányzás vagy késés) javasolt a jobb osztályzat, míg a félévente legalább öt vagy több alkalommal mulasztó

diákok esetében a hitoktató dönthet a kisebb osztályzat mellett. A hiányzások számába nem számít bele a betegség miatti igazolt mulasztás.

- A középiskolai felvételi során többletpontban részesülnek azok a tanulók, akik az általános iskolában hit- és erkölcsstan oktatásban vettek részt. A korábbi hittanoktatás igazolása a bizonyítvány révén történik.
- A tanulói kreativitás különleges kifejezőmódjai az értékelés részét képezhetik. A vallásstanár a sokrétű intelligencia elmélet alapján lehetőséget adhat a tanulóknak arra, hogy a tanultakat egyéni erősségeiknek megfelelően jutassák kifejezésre. A kognitív számonkérés mellett így egyéb területek is segíthetik az értékelést.

4. Függelék

A református hit- és erkölcsstan tantárgy esetében az iskola minden évben az MRE által elfogadott és jóváhagyott *Református hit- és erkölcsstan tankönyvjegyzék* könyveiből és tanulói segédleteiből választ a diákok számára.

A hittankönyvek és ajánlott segédletek hatályos jegyzéke a hit- és erkölcsstan helyi tanterv mellékleteként megtalálható.

5. Függelék

• „Az iskola középszintű érettségi témakörei megegyeznek a 40/2002. OM-rendelet Református hit-és erkölcsstan tantárgy részletes vizsgakövetelményeiben felsorolt vizsgakövetelményekkel. Ezt a követelményrendszert az iskola a kötelezően választható tantárgyként hit-és erkölcsstant választó diákok számára a 11. évfolyamon szeptember hónapban nyomtatott formában is átadja.

- Az iskola helyi tantervébe építi A saját egyház mai élete emelt szintű témakört.
- Az iskola pedagógiai programja által preferált érettségi témák megtalálhatóak a fenti helyi tanterv Kapcsolódási pontos című oszlopában.

Az iskola református hit- és erkölcsstan középszintű érettségi témaköreinek tételes felsorolása:

15. Ószövetség
16. Alapvető ószövetségi bevezetés-tudományi ismeretek
17. Újszövetség
18. Alapvető újszövetségi bevezetés-tudományi ismeretek
19. Kortörténeti ismeretek
20. Krisztus egyházának története
21. A saját felekezet története
22. Az egyház tanítása
23. Ünnepek, ünnepi időszakok
24. A keresztyénség erkölcsi tanítása
25. A nagy világvallások alapvető gondolatai

26. A saját egyház mai élete
27. Szövegértelmezés
Esetelemzés

